

Johann Possel

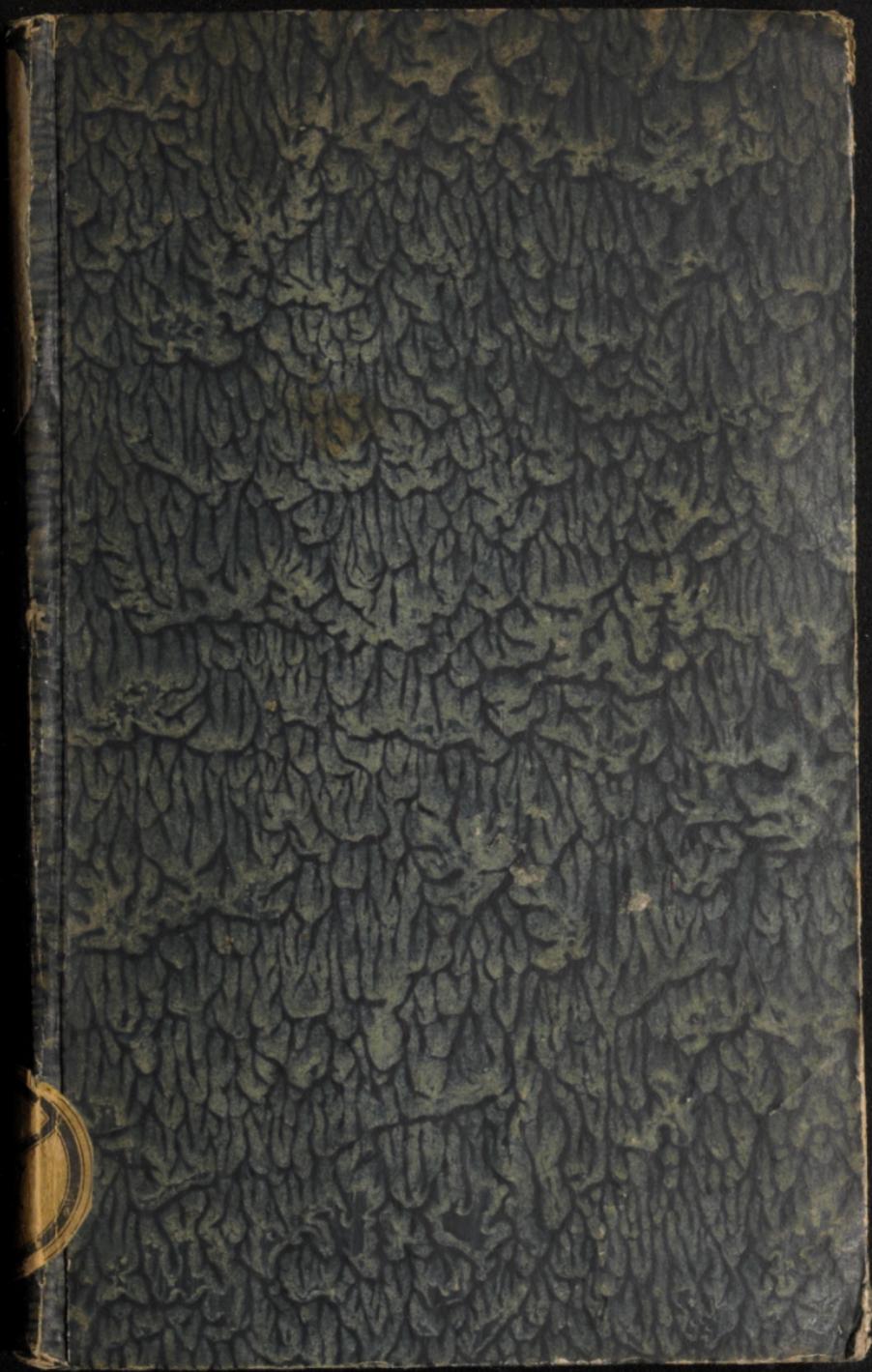
Oikein Dialogn Biblion Ellnisti kai rmaisti

Witebergae: Witebergae: Schurerus: Henckelius, 1611

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn778715949>

Druck Freier Zugang

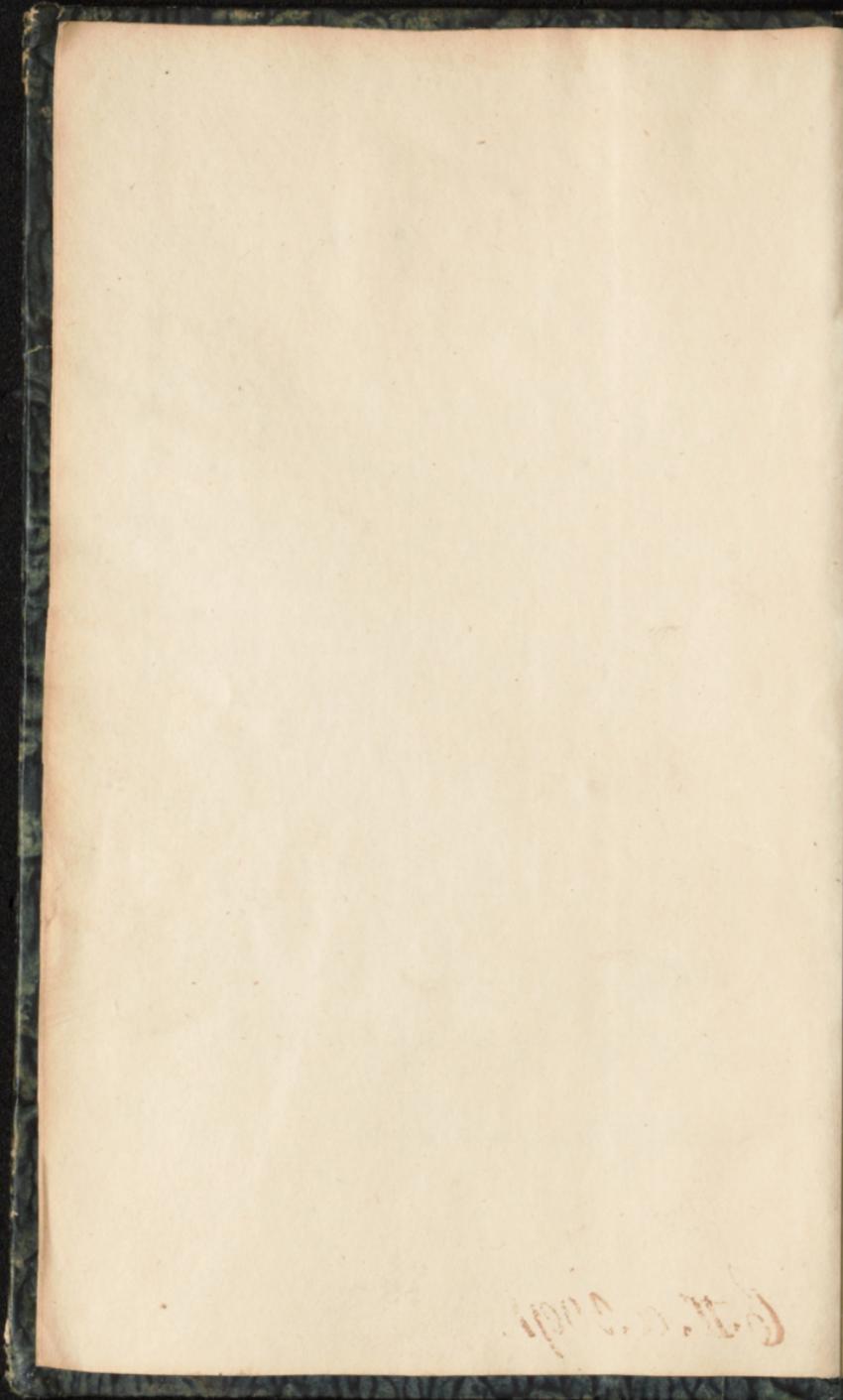

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn778715949/phys_0001

DFG

Cb-607.
~~C.H.a-6091.~~

Δ I
BIB
FAM
e
Accessit
Or
Jo
M. DC
Typo
C. T. a

Faint red stamp or mark, possibly a date or library mark.

ΟΙ ΚΕΙΩΝ
ΔΙΑΛΟΓΩΝ

BIBLION 'ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ'

καὶ ῥωμαϊστί,

FAMILIARIUM COLLO-
QUIORUM LIBELLUS

Græcè & Latinè,

auctus & recognitus.

Accessit & utilis Dialogus de ratione studio-
rum rectè instituenda.

I T E M

Oratio de ratione discendæ ac docendæ
linguæ Latinæ & Græcæ.

A U T O R E

JOHANNE POSSELIO

M. DC.

X

WITTEBERGÆ

Typi Martini Henckelij, impensis Zachariæ Schureri.

C. II. a. 3091. H

Handwritten circular stamp or note, possibly a library or collection mark, with illegible cursive text.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΠΟΣΣΕΛΙΟΣ

ΤΟΙΣ ΑΝΔΡΑΣΙ ΦΙΛΟΜΟΤΗΣΟΙΣ

καὶ ὡρθαίοις, τοῖς μετὰ τῆς εὐσεβῆς παι-
δείας τῶν νεανίσκων τὰ ῥωμαϊκὰ καὶ ἐλ-
ληνικὰ γράμματα διδάσκων,
εὐπράτηεν.

Ορθῶς ἠνεχόντως ἐπὶ τῶν σφ-
δῶν εἴρηται.

Ὅς μὴ ῥωμαϊκοῖς ἐλληνικὰ γράμματα μίξεν
ἔδυναται λογικῶς τῆνομα ἀνδρὸς εἶχεν.

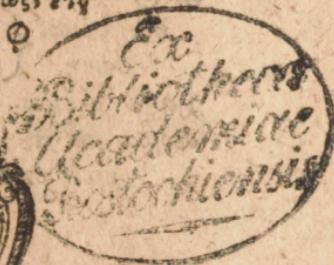
Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ ἐπὶ πάντων πε-
καίδεκομένων καὶ εὐφροσύνων ἀνδρῶν, τῶν
ῥωμαϊκῶν λογογράφων, καὶ ποιητῶν, πᾶ-
σαν τινὲν ἑαυτῶν παιδείαν καὶ σοφίαν, καὶ τὴν
ἐν τοῖς λόγοις δεινότητά, ὡς τῶν Ἑλλήνων
εἰληφέναι, καὶ πλείστα σὺν ἄλλαις, πλὴν
ἑλληνικαῖς λέξεσιν, ἐκφώνεσθαι δύνασθαι.
μᾶλλον ἢ τὸν λόγον ῥωμαϊκὸν ἢ ὀρθῶς γνω-
σθῆναι, ἔδὲ γραφῆναι, ἔδὲ ἐρμηνεύσθαι,
ἀντὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώττης οἶοντ' εἶναι.
πλείστα τοιγαρὲν ὠφελόνται πάντες, ὅσοι ἐν
ταῖς ἑαυτῶν πρὸς τὰ γράμματα ὡρθαίς, τὰ
ῥωμαϊκὰ τοῖς ἑλληνικοῖς σιωπήσιν, ὅπως
ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίως ἰσχύοντες τυγχάνω-
σιν. ἐγὼ δὲ ἵνα κατ' ἑμαυτῶν μέσθαι ἐν τῷ τάς
ἀμφο-

ἀμφοτέρως γλώττης ὀρθῶς καὶ ῥαδίως μα-
 θεῖν, τοῖς φιλομαθεῖσι τῶν νεανίσκων βοηθή-
 σω, τέτρεσ τρεσ διαλόγους ἐξεδόκα, αὐτὸς τῆ
 ἐκείνων ψυχῇ καὶ χεῖρσ σωμαρμῶσας, τέ-
 τρεσ εἰσπαρδαίως ἀναγνώσονται καὶ ἀμα χεῖ-
 σονται πρὸς τὸν βίον, αἰδοῦνται τέτρεσ τε
 πόνου πλείστον ὀνησέμενοι. ἐρρωσθε, καὶ μετ
 ἑμῶ τῶν παρὶ τὰς τέχνας Ἐ γλώττης παρδὴν
 εἰς τὸ τὸν Θεόν, τὸν πάντων τῶν ἀγαθῶν τῶν
 ἐν τῷ βίῳ αἴλιον, δοξάζειν, καὶ τῶν ἀληθι-
 νῶν παρὶ αὐτῶ, καὶ τῶν ὑπὸ αὐτῶ ἀγαπητῶ Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ, τῶ κυρῆσ ἡμῶν, διδαχῶν μη-
 κύνων, κατατίθεσθε, μεμνημένοι τῶ τῶ Δα-
 νιῆλος: οἱ σωιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ λαμπ-
 ρότησ τῶ σφραγῶμα, καὶ ἀπὸ τῶν δικαί-
 ῶν τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τὸν αἰῶνα

καὶ ἐπί. ἐκ τῆσ Ροδοπόλεωσ, ἐπί

ἀπὸ τῆσ θεογονίασ α ϑ

π η.

A 2

ΠΑΡΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὧΣ ΧΡΗ
ἀπαύξεοσ καὶ εὐ ἐπεύχεοσ.

Αἶρε διδάσκαλε αἰδέσιμε.
Χαῖρε ἄνερ ᾧ Φανέσμιτε.
Χαῖρε κύριε ἐνδοξόσάτε.
Χαῖρε πλείστον ἀδελφέ.
Χαῖρε συμμαθητά.
Χαῖρετε συμμαθηταί.

Διόκρισις.

Χαῖρε καὶ σύ.

Χαῖρε ὁμοίως.

Σὼς ὅτι ἐπήλθες, ἡδομά.

ἡδομά ἐμοί { παρεσία } σθ.
ἔσιν ἡ { ἀφιξίς }

χάριν σοὶ ἔχω.

θεομαί τὸ θεῶν, εὐδαίμονά σοι ποιῆσαι τῷ
ἡμέραν ταύτῃ.

Διόκρισις.

Ταυτὸ καὶ σοὶ εὐχομαί.

εὐχομαί σοὶ νύκτα εὐτυχή.

ἐπεύχομαί σοὶ ὑπνὸν ἡσυχον.

Διόκρισις.

Τοῖστέν καὶ σοὶ εὐχομαί, ὦ Παῦλε φίλτατε.

Αὐσί-

COLLOQUIA

Αυσιπλείτω σοι τὸ βαλακείον.
 Ευτυχές ποιήσω ὁ Θεός τὸ λατρεύσας.
 ἀποκρίσις.

ἔχω σοι χάριν.
 ἴδεια μοί ὅστιν ἡ ευχή σου.
ἔρρωσο εὐδαιμόνως.

καὶ σὺ ἔρρωσο {
 εὐ.
 κάλλιπτε.
 εὐτυχέως.
 ἔρρωδάς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὧΣ ΧΡΗ
 Ἰπὶ δαΐτᾳ καλεῖν.

Χαῖρε διδάκαλε.

Διδάσκαλῶ.

Χαῖρε καὶ σὺ Φίλε {
 παῖ.
 μαθητά.
 Πέτρε.

παιδάριον.

πατήρ μου {
 δεῖτα σου. {
 μὲ αὐτῶ {
 δεῖπνῆν } τῆ ὥρᾳ {
 δεκάτῃ.
 ἑνδεκάτῃ.
 πέμπτῃ.
 ἕκτῃ.

κύριῶ μου αὐτῶ ὡρῶ σου {
 συμβιώναι αὐτῶ ἐν τῶ {
 ἀρίστῳ.
 δεῖπνῳ.

πατῆρ.

FAMILIARIA.

Prosit tibi balneum.

Deus fortunet lavationem tuam.

Responsio.

Habeo tibi gratiam.

Grata mihi est precatio tua.

Vale feliciter.

Et tu { bene
optime } vale.
feliciter }

Valete.

INVITANDI AD CON-
vivium formulæ.

Salve Præceptor.

Præceptor.

Salve & tu mi { puer.
discipule.
Petre. }

Puer.

Meus pa- { prandeas } hora { decima.
ter rogat { } { undecima
te, ut a- { cœnes. } { quinta.
pud se { } { sexta.

Dominus meus petit à te, ut sis suus
conviva in { prandio.
cœna.

A 4

Patet.

COLLOQUIA

πατήρ.

βαδίζε { προσάχην } τὰς κεκλημμένους.
 { καλέσαι }

παιδάριον.

βαδίζω πάτερ.

προεύομαι κύριε.

ἐκτελέσω πᾶν προσεταγμένον.

Χαῖρε { κύριε } Φιλανθρωπέτατε.
 { καθηγητῶν }

ἀποκρισις.

Χαῖρε καὶ σὺ παιδάριον φίλον.

παιδάριον.

πατήρ } μαρτυρῶμεν τὴν Φιλανθρωπίαν
 κύριός } σοι, ἀυτῆ, ὅταν ἐθέλῃ.

Ἐπὶ τὸ { ἄριστον } ἐλθέτω.
 { δείπνον }

Διδάσκαλε λαμπρότατε, πάντες οἱ κεκλη-
 μένοι ἤδη πάροισι, μόνον σε ἀναμένοντες, καὶ
 εἰ μὴ σε προσδοκῶσι, νῦν ἀν' ἀνάγκην το, δια-
 τῶ το δέον, εἰ σοι, Ἐπὶ τὸ

{ ἄριστον } ἐλθεῖν.
 { δείπνον }

ἑπίκειται } ὥρα { πέντη.
 ἐπικρέματα } { ἕκτη.
 { δεκάτη.
 { ἐνδεκάτη.

ὅτι

FAMILIARIA.

Pater.

Abi {advocatum } convivias.
 {adductum }

Puer.

Abeo Pater.

Vado Domine.

Fiet. Curabitur.

Sis saluus { Domine } humanissime.
 { Preceptor }

Responsio.

Salvus sis tu quoq. mi puer.

Puer.

Pater } meus expectat humanitatem
Herus } tuam,

ea, ubi volet, ad { prandium } veniat.
 { cœnam }

Eximie domine Doctor, omnes convi-
va jam adsunt, unum te expectant, &
nisi te expectarent, jã accumberent, id-
eo te rogant, { prandium } accedas.
 ut ad { cœnam }

Imminet } hora { quinta.
Instat } hora { sexta.
 { decima.
 { undecima.

A 5

Pran-

COLLOQUIA

ὁ τῶ { ἀρετῶν }
 { δειπνῶν } χρόνῳ παρῆστι.

παρῆσιν οἱ κεκλημένοι ὅπτι τῶ χρόνῳ.
 εἰσαγετὸς κεκλημένους.

ὑποδέχσ τὸς σιωδέπνους.
 ἴος.

Χαῖρε διδάσκαλε αἰδέσιμε.

Κεχαρισμένως ἡμῖν ποιῆς, ἀξιώσας ἡμέτε-
 ρῶ εἶναι συμπότης.

πατῆρ.

ἐτοίμασον τὸ { ἀρετῶν }
 { δειπνῶν } παιδάριον.

ᾠδασκεύαζε } τὴν τραπέζαν.
 τρώσον }

ᾠδασκεύα- { ἀρετῶν } δαγυρῶ.
 τίθει { κοχλιάστια } ξυλικῶ.

Φέρε { κάρδοπον.
 ὀφθόνιον.
 ποτήριον.

ἔκλυσε { τὴν κύληκα.
 τὸ δαγυρῶν ποτήριον.

τὸν κύκλον ἐν μέσῳ τῆς τραπέζης πῆθ.
 πῆθ κατὰ τὴν τάξιν τὰς ἑδρας, καὶ ᾠδασκεύα.
 Φάλαγα ὀπιπῆθ.

Φέρε ὕδωρ πρὸς τὸ νίπην τὰς χεῖρας.

Νίπῆθ.

FAMILIARIA.

Prandendi { tempus adest.
Cœnandi }

Adsunt invitati pro foribus.

Duc intro convivias.

Excipito convivias.

Filius.

Salve Præceptor observande.

Gratam rem nobis facis, quod non dedignaris noster esse conviva.

Pater.

Para { Prandium } puer.
 { cœnam }

Adorna { mensam.
Sterne }

Appone { panem. } argentea.
 { cochlearia } lignea.

Adfer { panarium.
 mappam.
 pocula.

Elue { calicem.
 argenteum poculum.

Circum in medium mense ponito.

Colloca ex ordine sellas, & pulvinaria
superpone.

Adfer aquam ad lavandas manus.

Lava.

COLLOQUIA

Νίψτε σὺ ἄλλοτερον.

Νίψτε τὰς χεῖρας.

Νίψομεν οὖκ.

Ὁπίδος { χερσῶμακτρον.
μοι { αλοδοχον.

Ἐκμασσε τὰς χεῖρας.

Τί ἐστὶ { καθέζεσθε.

κατε; { κατακλίνασθε.

Τὸ { ἄριστον } Διαφθεί- { ἀποσίαν.
 { δείπνον } ρεται διὰ { ἀναβολήν.
 { συμπόσιον } τῷ σῶ { βραδυήτη.

Τὸ σῖπρον παρετεθη, καθέζεσθε ἔν.

Πῶ κελεύεις με καθέζεσθαι;

ἐν πρώτῳ τῷ { κατακλίνα.
τόπῳ { ἀνάπυσσε.

ἀνέπεσον οἱ κεκλημητοί.

παιδάριον, εὐλόγησον τῷ τράπεζαν.

παιδάριον.

οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σε βλέψασιν κύ-
ριε, καὶ τὰ λοιπά.

πρωτότης καὶ γνώμῃ αξιοσημιόνοτον,
ἢ νεωσύκη της δημηγορίας ἔμαθες.

πάν κῆσμα καλόν, καὶ ἔθεν ὑπόβλητον,
μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον, ἀγιάζειαι
ἡδὲ διὰ λόγους θεοῦ, καὶ ἐντεύξεως, α. Τιμοθ.
κ.β.φ. δ.

ἄλλοτερον.

FAMILIARIA.

Lava tu prior.

Lava manus.

Lavemus unâ.

Porrige { mantile.

mibi { salinum.

Absterge manus.

Quid { sedete.

statis? { accumbite.

Prandium } { absentia.

Cæna } corrumpi- { mora.

Convivium } tur tua { tarditate.

Cibus appositus est, accumbite igitur.

Vbi jubes me sedere?

In primo { accumbe.

loco { discumbe.

Accubuerunt convivæ.

Puer consecra mensam.

Puer.

Oculi omnium in te sperant, Domine, etc.

Adde etiam sententiam memorabilem,
quam nuper ex concione sacra didicisti.

Quicquid creavit Deus, bonum est &
nihil rejciendum, si cum gratiarû adri-
one sumatur. Sanctificatur enim per
verbum Dei, & precationem. 1. Tim. 4.

Adfer

COLLOQUIA

ὄρεε { σπία. τροφίω. ὄξ. }
 { κρέα { ὀπία.
 { ἰχθύας. { ἐφθά.

ὄος μοι τὸ { ἔκπομα } ὑάλεν.
 { ποτήριον

Ἰπιδός { τὰ δαγυρᾶ ἐκπώματα.
 μοι τὸν { κάνθαρον.
 { τυρῶν.
 { ἄρτον. τὸ μαχαερίδιον

εὐλογεῖτω { τῷ τὸ ποτόν }
 ὑμῖν { τῷ τὸν οἶνον } ὁ χριστός.

ἔσω ὑμῖν σωτήριον ἔστω ὁ ζύθος.
 ἤρῳιτο τῷ τὸ, φίλε παῖ, ἀμην.

ὄος μοί π { τῆς ὀρνιθ.
 { τῆς ἀλέκτορος.
 { τῶν ἰχθύων.
 { τῆς ἄρτης.

βέλοι π τῶ { κρέως; } ναί.
 { χλωός; } βελομαί.
 { ἰχθύος; } εἰ βελομαί.

ἔγχεε { ζύθον }
 { μελίκρατον } ἵνα πίνωμεν.
 οἶνον

FAMILIARIA.

Adfer { opulas. cibum. acetum. }
 { carnes } affas.
 { pisces. } elixas.

Da mihi poculum
vitreum.

Porrige { Argentea pocula. cantharum. }
mibi { caseum. }
 { panem. }
 { cultellum. }

Sospitet { hunc potum. } Christus.
vobis { hoc vinum. }

Sit vobis saluti haec cerevisia.

Id faxit Deus, obare puer. Amen.

Da mihi { Gallina. }
 { Gallo. }
aliquid de { Piscibus. }
 { Pane. }

Vis aliquid de { pisce? } { etiam. }
 { anserē? } { volo. }
 { carne? } { non volo. }

Infunde { cerevisiam }
 { aquam mulsam } { ut bibamus. }
 { vinum. }

Non

COLLOQUIA

ἔ θέλεις πίνειν ;
 Διὰ τί ἔ πίνεις ;
 καλῶς με ἐπέμνησας, πάνυ γὰρ διψῶ.
 ἔ διψῶ. ικανῶς ἔπιον.
 προσπίνω σοι. ὁ θεὸς εὐλογεῖται.
 ἠδέως ᾠδὴ σὺ λαμβάνω.
 μὴ ὄλον ἐκπίνε.
 ἱκανόν σοι λείψω.
 πλείον σοι λείψω, ἢ μέλλω πίνειν.
 ζῦζον
 οἶνον
 ὑδρέμελι } σὺκ' ἐπ' ἔχομεν.
 δπότε μινέ μοι τι τὰ κρέως βαχολικῆ, τὰ
 καπνῶ σκληρωθέντες.
 αἶρε τὸν πίνακα τῆτον, καὶ ᾠδὴ πη εἰδέ-
 σματα ἄλλα.
 ἀνεπλήρωσα } τὴν ὄρεξιν.
 ἔπαυσά }
 σὺ μὲν } ὀλιγώσις } αἰ.
 } ὀλιγότερος }
 σὺκ' εἰμι ἀδδὴ Φάγος.
 πίνε, σὺκ' ἀγνοεῖς τὸ τῶν παλαιῶν ἐλλή-
 νων ἢ πίσι ἢ ἀπίσι.
 ἀλλὰ βέλλιόν ἐστι τὸ τὰ χρεῖς. προσέχετε
 ἑαυτοῖς, μὴ ποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι
 ἐν κρεπάλη καὶ μέθη.

παρὰ

FAMILIARIA.

Non vis bibere?

Cur non bibis?

Rectè me mones, omnino enim sitio.

Non sitio.

Satis bibi.

Propino tibi.

Deus benedicat.

Libenter à te accipio.

Ne totum ebibas.

Satis tibi relinquam.

Plus tibi relinquam, quàm bibiturus sum.

Nibil { ^{cerēvisia}
vini } reliquum est.
{ aqua mulsa }

Abscinde mihi aliquid de carne bovina
fumo indurata.

Tolle hanc patinã, & appone catera fer-
cula.

Explevi } famem.
Sedavi }

Tu perpauci tibi es.

Non sum edax.

Bibe: non ignoras veterum Graco-
rum legem: Aut bibe, aut abi.

Sed melior est Christi lex: cavete
vobis, ne quando graventur corda ve-
stra crapula & ebrietate.

B

Pra-

COLLOQUIA

παρέχετε ὑμᾶς { Φαιδρέες.
 ὠβιχαρεῖς.

ὁπῆσον, ὦ παιδάριον, τὸν ἰχθυὺν τὸν ὄν
 ἔχαριώ, καὶ Φυλάτῃς μὴ κατακαίῃται.

Φρόντισε, ὅπως { μαλακώτερον.
 τὰ ὠὰ ἔψητε { σκληρότερον.

τὰ ὠὰ ὅτι { μαλακά.
 ὠμα.
 τὰ δέοντα { μαλακώτερον.

ἀλλατῆς σφαιράς.

ἄρον { τὰ ἐδέσματα. τὸν ἄρον.
 τὸ βύττον. τὸν τυρόν.

ἔραβητῃ λεκάνῳ σὺ τῷ χειρομάκτρῳ.

ἔνευκε τραγήματᾶ, παιδάριον.

ᾠρόμυθε τὸν λύχνον.

Φυλάτῃς σβεννύναί τὸν λύχνον.

ἔρα- { μήλα. ἄπια.
 πιδῆ { κοκύνμηλά. κεράσια. } βασιλι-
 λεπτοκάρυα. κάρυα. } κά
 σαφύλας. αἰμυγδάλας. } ᾠξοκά.
 σαφίδας, ἄπια ὀπίε.

Ἐγὼ τῇ ἡμετέρᾳ Φιλάνθρωπῳ ᾠεπισῶ-

κῶς, ὅτι { ἄριστον } εὐελές ἡμᾶς ἐκάλεσα.
 δειπνον.

FAMILIARIA.

Præbete } latos.

vos } bilares.

Torre, puer, hunc piscem in craticu-
la, & cave ne aduratur.

Cura ut ova co- { molliuscula.
quantur } { duriuscula.

{ sunt mollia.

Ova } sunt cruda.

{ iusto molliora sunt.

Muta orbes.

Tolle { cibum.
panem.

Butyrum.

Caseum.

Appone pelvim cum mantili.

Adfer bellaria, puer.

Emunge candelam.

Cave ne lichnum extinguas.

Appone { poma.
pruna.
nuces avellanas.
uvæ.
uvæ passas.

{ pyra.
cerasa.
juglandes.
amygdalas
pyra tostâ.

Ego vestra comitate fretus,

ad { prandium frugale } vos invita-
{ cœnam frugalem } vi.

B 2

Con-

COLLOQUIA

Οἱ κεκλημένοι.

Τὸ ἄριστόν σε ὑπερβαλλόντως λαμπρῶν
γέγονε.

Τὸ δεῖπνόν σε σὺ εὐτελές, ἀλλὰ πολυε-
λές ᾔσῃ.

Τὸ δεῖπνον μεγαλοπέπεστρον τῷ δέοντι
γέγονε.

Ὅτι δόξα λογίαν ποιεῖς, τῶν μόνου κατηρη-
ρητέον ᾔσῃ.

Ἢ οἰκείοι φίλοι ἀποδέομαι ὑμῶν, τῶν τὸ δε-
πνίδιον, καὶ σὺ εὐτελές, σέργην.

Ἐχω σοι χάριν, ὅτι ᾔσῃ τῶν τὸ δεῖπνον πολὺ
ἡδιστόν με ἐκάλεσας.

Ἐδέν ᾔσῃ αἴλιον τῷ εὐχαρισεῖν.

Ἐγὼ ὁμολογῶ σοι χάριν ὁφείλον, ὅτι εἰς τῶ-
ν τὸ δεῖπνον λεπτόν ἐλθεῖν ἠξίωσας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὧΣ ΧΡῆ ΑἴΤῆ- σαι ἢ πρὸ διδασκάλου.

Αἰδέσθε με παιδαγωγέ, δέομαι σε συγχω-
ρεῖσάι μοι τῆς σχολῆς ἀπεῖναι τῇ ὥρᾳ πρώ-
τῃ, τὰ λείπειν ἔνεκα.

Ἀξιώ σε, δευναί μοι ἐξ ἑστίαν οἴκοι μένειν,
δεῖ γὰρ με ὀπιτελέσαι ἢ.

ἀναγκαίως ἔχω σύν τοῖς τοκεῦσιν εἰς ἀ-
γρόν βαδίζειν. Τῶτο σε συγχωρήσαντ
γινεσθαι ἀξιώ.

Δός

FAMILIARIA.

Convivæ.

Prandium tuum supra modum splendidum fuit.

Cæna tua nõ frugalis, sed sumptuosa est.

Cæna tua magnificentior fuit, quàm æquum est.

Quod excusas, id unum habes, cur accusandus sis.

Amici charissimi, queso ut cœnulam nostrã, licet tenuẽ, æqui boniq; cõsulatis.

Habeo tibi gratiam, quòd ad hanc cœnã longè suavissimam me vocasti.

Non est quòd gratias agas.

Ego agnosco me tibi gratiã debere, quòd ad hanc tenuem cœnam venire non dedignatus es.

PETENDI QUIPPIAM

à Præceptore formulæ.

Observande Præceptor, queso ut liceat mihi schola abesse, hora prima, lavandi causa.

Precor, ut facias mihi facultatẽ manendi domi. Est enim mihi aliquid efficiendum.

Est mihi abeundum rus cum parentibus meis, id ut tua pace fiat, oro.

COLLOQUIA

δός μοι ἐξ ἑσίας ἐξελ- } ὑποκιδάξωσαί.
 θείν ἐξώ, ἕνεκα τῆ } ὑποπατήσαί.
 ἕξωσαί.

Δός μοι ἐξ ἑσίας εἰς οἶκον ἀναδραμῆν
 πρὸς τὸ κομίζειν βιβλίον π.

ἐξέσω { τῆ διδασκαλείᾳ } ἐξελθεῖν.
 μοί { τῆς σχολῆς }

πρὸς τὸ ἀγοράζειν { πᾶπυρον.
} πῆρον.
} ἄρτον.

πρὸς τῆς θύρας πρὸς τοὺς ὀφθησὺν με πρὸς
 εἶναι. δέομαι ἔν σοι δὲναί μοι ἐξ ἑσίας πρὸς
 τῶν ἐξείναι.

Κύριός { με ἐκέλευσε με οἶκαδὲ ἐπαν-
 πατή } ελθεῖν.

τῆ ὥρα { δεκάτῃ } τῶ ἵνα μοι ἐξῆ ποιείν
{ πρώτῃ } ἀξιώ.
{ τρίτῃ }

αἰγῶ { τῶ κεφαλή.
} τῶ οὐδόντας.
} τῶ γαστέρα.

Ἡ ρίς τῆς αἵμα.

Κακῶς ἔχω, τῆ ἕνεκα δέομαι ἐξείναι.
 μοι οἶκαδὲ ἀπλθεῖν.

φίλατε καθηγητᾶ, Ἰωάννης αἰτεῖ αὐτῶ
 ἀπόντι συγγνώμῃν ἔχον.

Ἰωάν-

FAMILIARIA.

Concedas mihi po- { levandi alvi.
testatē exundi, caus- { solvendi ventrē.
sa. } reddendæ urine.

Liceat mihi recurrere domum affer-
rendi libelli cujuspiam gratia.

Liceat mihi { ludo literario } exire ad
 { schola
emendum } { papyrus.
 { pennam.
 { panem.

Quispiam me præ foribus conventum
expetit. Quæso itaq; ut liceat mihi tua
pace ad hunc exire.

Dominus } meus jussit me domū redi-
Pater. }

re hora { decima } id ut mihi liceat
 { prima } facere, oro.
 { tertia }

Dolet mihi caput.

Dolent mihi dentes.

Dolet mihi ventriculus.

Nasus stillat sanguinem.

Malè habeo, ideo quæso, ut mihi li-
ceat domum ire.

Amantissime Preceptor, Joannes pe-
tit sibi absenti veniam dari.

COLLOQUIA

Ἰωάννης καὶ Παῦλ^Ϟ αἰτῶσι σφισὶν αὐτοῖς
ἀπ᾽ αὐτοῦ συγνώμην ἔχειν.

Φίλῳτε διδάσκαλε, χθὲς βιβλίον τι ἀπώ-
λεσα, ὃ ἔγω ἀνέλαβον. Διὰ τῆτο δέομαί
σῃ, ναθρεῖν τῆς συμμαθητῆς, ὅπως, ἐ-
πίς ποτε αὐτὸ εὔρη, μοι δῶδῳ.

Ἐυδοξότατε καθηγητᾶ, διδάξόν με ὄν τρό-
πον λέξῳ ἑλληνισί, Ioannes me verberavit.

Διδάσκαλ^Ϟ.

Κατὰ τῶν τρόπων λέξῳ Ἰωάννης ἔτυπτε με.

Παιδάριον.

Δέομαί σῃ διδάσκαλε, γράφειν μοι τῆς
τῶν σοιχείων ἑλληνικῶν χαρακτῆρας, ἔς
τῷ γράφειν ἂν μιμῶμαι.

Διδάσκαλ^Ϟ.

Πᾶ ἔχῳ τὸν δεχέτυπον, ὄν περὶ ὀλίγων
ἡμερῶν σοὶ κατέγραψα;

Παιδάριον.

Τῆτον Διὰ ἀμελείας ἀπώλεσα.
Ἰωάννης αὐτόν μοι διεσπάρραξε.

Διδάσκαλ^Ϟ.

Ἰδὲ ἔχῳ νῦν ἄλλον, φρονίξε ὅπως μὴ καὶ
τῆτον ἀπολέσης.

Παιδάριον.

Δέομαί σῃ διδάσκαλε, περὶ παρασκευά-
ξεν μοι τὸ πῆρὸν τῆτο.

Διδά-

FAMILIARIA.

Joannes & Paulus petunt sibi absentibus dari veniam.

Carissime præceptor, heri libellū quendam amisi, quem nondum recepi. Rogo igitur te, ut admoneas condiscipulos, ut, si quis fortè eū invenerit, mibi restituat.

Clarissime præceptor, doce me quibus verbis dicam Gracè, Iohannes me verberavit.

Præceptor.

Sic dices: Iohannes & c.

Puer.

Oro te præceptor, ut mibi describas figuras elementorum Græcorum, quas scribendo imiter.

Præceptor.

Ubi habes archetypum, quē ante paucos dies tibi præscripsi?

Puer.

Eum per incuriam amisi.

Iohannes eum mibi discerpit.

Præceptor.

En habes jam alium, cave ne & hunc perdas.

Puer.

Quæso præceptor, ut præpares mibi pennam banc.

B 5

Pra-

COLLOQUIA

Διδάσκαλϑ.

Ποῖον πῆρὸν θέλεις.

Παιδάριον.

προσέμορε τῇ χειρὶ σϑ.

Δίδαξόν με ταῦτα ἀναγνώσκειν.

Τίνα πρόσπον ταῦτα ἀναγνώσκειν;

πρόσξόν μοι ὅπου χεῖ με ἰκμάνθαιεν
ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ.

ἀγε μοι γραμμάς.

ὅκ ἔχω μέλαν γραφικόν.

ὅκ ἔστι μοι } Μελανδοχείον. Μαχαερίδιον.
 } χεῖματα. Πῆρὸν γραφικόν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὩΣ ΧΡῆ

ᾧ δὲ διδάσκαλῳ περὶ τῆ ἀπεινα ποι-
εῖσθ τὰς διπολογίας.

Διδάσκαλϑ.

Δὲ τί δὲ τῷ βραδέως ἦκεις;

Οἱ ἡμέτεροι βραδύτερον με ἤψρον.

Βραδύτερον ἀνέστῳ ᾧ δὲ γώμῳ.

Βραδύτερον { συμπο- } εἰς μέσση νύκτα
ἐξυπνιάτῳ { σπον, δεῖ } ἀναβελημόρον.
Δὲ τὸ { πνον }

Τὸ ἀρελογεῖον ἡμῶν δῆμαρτε.

Δὲ ἀμελείας κατέλιπον βίβλον οἴκοι
ἐνεκα τῆ κομίζεν ταύτῳ, ὅκ τῆς ὁδῆ οἴκα-
δε ἀνέδραμον.

ἔσθ

FAMILIARIA.

Præceptor.

Qualem pennam cupis?

Puer.

Attempera ad manum tuam.

Doce me hæc legere.

Quomodo hæc legam?

Præscribe mihi quantum ediscam hæc
hæc.

Duc mihi lineas.

Non habeo atramentum.

Non est atramentarium. Cultellus.

mibi pecunia. penna.

FORMULÆ EXCUSANDI

apud Præceptorem absentia.

Præceptor.

Cur tam serò venis?

Nostri seriùs me somno excitaverunt.

Seriùs surrexi præter voluntatem.

Seriùs expergesca- { cõvivi- } in mediã
Etus sum propter { um, cæ- } noctem.
{ nam } prolatã.

Horologium nostrum aberravit.

Per negligentiam reliqueram librum
domi, hunc ut afferrem, ex itinere
domum recurri.

Adjuvi

COLLOQUIA

Ἐβούησα τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν τῷ ἀποθεῖναι
τῆ ζύλα.

ἀπέστλε μὲ ποι { δεσπότης. δέσπονα
πατῆρ. μήτηρ.

Ἦνεγκα { οἶνον } τῷ πατρὶ, τῷ κυρίῳ.

Καθηγητής.

Τίν ^Θ ἔνεκα } τοσαῦτον χρόνον σέκῃ ἤλ-
Διὰ τί } ρες

εἰς { τὴν σχολῴν;
τὸ διδασκαλεῖον;

Διὰ τί ἔπαρε- { πρώτη, }
γένετῃ ὥρα { τετάρτη, } τῇ ἀναγνώσῃ;
ἔκτῃ.

τῇ ὀμηγογία ἱερᾷ. Τί ἐκάλυσε σε σήμε-
ρον ἔπαρξινεσθαι τῇ ἀναγνώσῃ;

Μαθητής.

κακῶς }
ἀρρώσως } εἶχον.

ἤλγησα τῷ { κεφαλῴν.
γαστέρα.

ἐπύρεσθον.

ἔχ. Ἐπῆρχόν μοι { σκέλαι.
ἰσποδήματα.

Ἐλθάμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ.

ἔχ.

FAMILIARIA

Adjuvi familiam in seponendis li-
gnis.

Miserat me } herus. hera.
 } quopiam } pater. mater.

Attuli { vinum
 } cerevisiam } patri, hero.

Præceptor.

Cur
Quam ob causam } tanto tempore non
 } Scholam?
venisti in } ludum literarium?

Cur nō inter { prima } lectioni, con-
 } quarta } tioni?
fuiſti hora { sexta }

Quid te impedivit, quò minus hodie
interfueris lectioni?

Discipulus.

Malè habui.

Ægrotavi.

Doluit mihi { caput.
 } venter.

Laboravi febrì.

Serant mihi tibialia.

Non } erant mihi calcei.

Lavimus domi nostra.

Patren-

COLLOQUIA

Οἱ γονεῖς σὺν ἡθελόν με εἰπέναι εἰς σχολήν.

Δε. { τὸ ὑπερβάλλον ψύχθ.
 τὸ φεικτικὸν ψάλπθ.
 τὸν ὑετὸν. Τὸν ὄμβρον.

ἐσφάζα- { χοίρας.
 μλμ { βῆς. πρέβατα.

γάμθ ἐχρέτο ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν, ὡ οἱ γο-
 νεῖς ἡθελόν με πρᾶξινεοθαι.

Δέομαί σε διδάσκαλε, συγνώαιω μοι ἐ-
 χθν. Μετὰ ταῦτα γδ παρδαῖθ κηὶ σινε-
 χθς ἐσθμα ἐν τῇ σχολῇ.

Διδάσκαλθ.

Ἰθ βλεψόμλμθ πὶ πρᾶτθαι Πέτρεθ, ὅτι
 ἐν τῷ νυκτὶ ἀπεσι τθ διδάσκαλεῖς.

Μαθητής.

Ποίησω διδάσκαλε, πορβόομαι.

Χαῖρε Πέτρε.

Χαῖρε κηὶ σύ συμμαθητά.

Ἰωάννης.

Ὁ διδάσκαλθ ἐκέλευσεν ἐρωτῆσαι, πὶ
 πρᾶτθεις, ταῖς ἀναγνώσεσιν ἐ πρᾶξινο-
 μλμθ.

Πέτρεθ.

Ὁρᾶς με { ἀχολέμλρον.
 κακῶς ἔχοντα.
 τρῶσαντα.

Nf

FAMILIARIA.

Parentes noluerūt me frequētare scho-

lā, propter } intensum frigus.

lam, propter } uehementem aestum.

pluuiam, imbrem.

Mactauimus } porcos.

boves.

Oues.

Nuptia celebrata sunt domi nostra,
quib. parentes me uoluerunt interesse.

Rogo te Præceptor, ut mihi veniam
des, posthac enim ero diligens, & assi-
duus in schola.

Præceptor.

Eas uisum quid agat Petrus, quod
nunc non sit in schola.

Discipulus.

Faciam Præceptor.

Vade.

Salve Petre.

Salve & tu condiscipule.

Johannes.

Præceptor iussit interrogare, quid a-
gas quòd lectionibus non intersis.

Petrus.

Vides me } occupatum esse.

malè habere.

agrotare.

Ide-

COLLOQUIA

Διὰ τῆς δέομαί σε, ὑπέρομα λπόντ
ἀπολογεῖσθαι.

Ὅταν βέλτιον ἔχην ἄρξομαι, ταχέως ἀνα-
στρέψω πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν χολῶν.

Μαθητῆς.

Διέπραξα, διδάσκαλε, ὅσα προσέταξας.

Πέτρος λέγει } ἀπολογεῖσθαι.
 } κακῶς ἔχεν.
 } ἐξηκέναι.
 } Ἐπιστολὰς γεγραφέναι.

Καίτοι ἐν τῇ κλίνῃ τρεῖς ἡμέρας σιωπῶν.
Οἱ γονεῖς Πέτρον λέγασιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς
στῆ.

Οἱ γονεῖς Ἰωάννη Φασίν, αὐτῷ ἐδεμίαν
ὑπέρομα πρᾶγματεῖαν, διὰ τῆς δέομαί
σε { κολάζειν. { αὐτὸν, ὅταν εἰς τὴν χολῶν
 } ἰαθεῖσθαι. { ἐπανέλθῃ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὧς ΧΡῆ ΚΑ-
τηγορεῖσθαι μὴ τῶν ὡς διδα-
σκάλω.

Φίλτατε διδάσκαλε, Ἰωάννης παρέχε-
μοι πρᾶγμα.

Ἐνοχλεῖ με.

ὡς εἶ με.

ὡθεῖ με.

θλίβε με.

Ἰωάν-

FAMILIARIA.

Ideo oro, ut me absentem excuses.

Ubi melius habere cœpero, statim revertar ad vos in scholam.

Discipulus.

Curadi Præceptor, quod mandasti.

Petrus dicit se { occupatum esse.
 { male { habere.
 { habuisse.
 { literas scripsisse.

Decumbit in lecto jã tres dies totos.

Parentes Petri dicunt, ipsum peregrè profectum esse.

Parētes Iohannis dicūt, ei nihil fuisse negotij, { punias, } ipsū, cū in scho-
ideo rogāt { virgis } lam fuerit rever-
te, ut { cadas } sus.

FORMULAE DEFEREN-
di discipulum ad Præceptor-
rem.

Carissime Præceptor, Iohannes exhibet mihi negotium.

Est mihi molestus.

Non sinit me. Trudit me. Premit me.

C Iohan

COLLOQUIA

καταγελά } με.
 Ιωάννης { φερόσβαλέ μοι πόδα, ἵνα πίπῶ.
 κνίξει τὰς τείχας με.
 ὅκ' εἶ με δεβάκνειν.

Ἐνοχλεῖ με { γράφοντα.
 ἐκμανθάνοντα.
 ἀναγνώσκοντα τὴν ἀνάγνωσιν.

κατέχει τὸν τόπον με.
 ἐβάλλει με ἐκ τῶν με.

Ἐτυφέ { βακτηρία
 με { μελανδοχείω. κολάφω.
 ἐκολάφισέ με.

Ἐκβαλεν εἰς { βιβλίον.
 ἐμέ { λίθον. χιόνα.
 ἔβαλέ με λίθω.

Ἐτραυμαῖσέ { ξίφει.
 με { μαχαίρῳ.

Ἐνέπυσεν εἰς { χλαῖναν } με.
 { εἰμά }
 { ἱμαθίον }

κατηρήσατό με.
 ἀτίμως με ὀνόμασε.
 ἠπαίλησέ μοι δεινῶς.
 ἀσελγῶς με λοιδορεῖ.

Ἐπὶ ἡ

FAMILIARIA.

Johannes { *illudit* { *mibi.*
 me.
 objecit mibi pedē, ut caderē.
 convellit mibi capillos.
 non sinit me transire.

Interturbat me { *scribentem.*
 ediscentem.
 relegantem lectionē.

Occupat locum meum.

Extrudit me ex meo loco.

Percussit { *baculo.*
me { *atramentario pugno.*

Colaphum mibi impegit.

Conjecit in { *librum.*
me { *lapidem.* *s. nivem.*

Petijt me lapide.

Vulneravit { *gladio.*
me { *cultello.*

Conspuit { *pallium*
 vestimentum } *meum.*
 vestem

Imprecatus est mibi, Maledixit mibi.

Appellavit me ignominioso nomine.

Comminatus est mibi graviter.

Petulanter me calumniatur.

COLLOQUIA

ἐπαράξαε { τὴν βίβλον.
ἐκαυσε

ἐρρύπαινε { τὸ βιβλίον }
 { τὸ πῖλον } μπ.
 { τὸ πλιδίον }

ὀφείλῃ μοι { χρέματᾶ.
 { δυνάριον.

ἐβλήταί μοι { ἀπολίειν.
 { ἀποδοῦναρ σκίφν.

Δαβαίνον { ἰσπάτῃ } { σὺκ ἀνέει-
 { βυλῶτῃ } { ξε τὴν κῆ-
 { σκκλησιασῃ } { φαλήν.

εὐ παρέσχεν ἑαυτὸν εὐπείῃ τοῖς γονεῦσι.

Ἀπολογία.

ἐχ ἔτως ἐχῆ τὸ πρᾶγμα.
Ἰωάννης ψεύδεται.

Πέτρος { μισεῖ με.
 { δυσμενῶς ἐχῆ πρὸς με, Διὰ τὸ
 { ταῦτα πλάτῃ κατὰ με.

ὅτι ἐβλάψα αὐτόν.

ὅτι ἠψάμην αὐτῷ δακτύλῳ.

ἐχ ἐκὼς ἐπράξα.

Διὰ ἀγνοίας ἐποίησα.

ὅτι ἐγὼ εἰς αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς ἔτις με ἐξη-
μαρτε.

μετά-

FAMILIARIA.

Discerpſit { librum meum.
Aduſit }

Commaculavit { libellum }
pileum } meum.
pileolum }

Debet mihi { pecuniam
denarium.

Non vult mihi { perſolvere
reddere, ſolvere.

Tranſeunte { conſule } nō aperu-
ſenatore } it caput.
concionatore }

Non præbuit ſe obedientē parentibus.

Excusatio.

Non ita ſe res habet.

Iobannes mentitur.

Petrus { odit me.
mihi malè vult, ideo hæc com-
minſcitur in me.

Non laſi eum.

Non attigi ipſum digito.

Non volens feci.

Per imprudentiam feci.

Non ego in illum, ſed ille in me deli-
quit. C 3 pœni-

COLLOQUIA

μεταμέλει μοι τὰ ἔργα.

Μεταμέλει μοι ὧν εἰς Πέτρον ἐξήμαρτον.
 ἔδεν τὸ ἔργον ταῦτα ποιήσομαι.

ἔχ' ἰσθμὸν ἔξέ μοι } γράφειν } ταῦτα.
 χολή τὴν } μαρτυρεῖν }

ἄσπαστον τὴν ἀσχολίαν ὅσα ἐδωκάμην παρεῖναι.
 ἰσχυρῶς } ἐπαγγέλλομαι } βελτίονα.

πᾶσι ὅτι { πατρὸς; } ὅσοι οἶδαν;
 { μητρὸς; } ἀγνοῶ.
 { διδάσκαλον; }

ἔστιν ἐν τῷ {
 μαστίω.
 ταμείω.
 ὑποκαύτω.
 ἀφεδρώνι. κήσῳ.
 σάβμῳ. μαγασείῳ.
 βαλασείῳ. κοίλῳ.
 ὑπερώωνι αἰνωγῳ.
 σανιδώματι.
 ὑπογείῳ. ναῶνι ἢ ἰερῳ.

Οἴκοι ὅσα ὅτι. { τῆς θύρας.
 ἐξεπορεύετο { τῆς πόλεως.
 { τῆς οἰκίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὩΣ ἘΧΡΗ
 πῶς συμμαθητῶν ὡροσομιλεῖν.

ὡροσ.

FAMILIARIA.

Pœnitet me facti.

Pœnitet me illorum, quæ in Petrum de-
Nihil tale deinceps faciam. (liqui.

Non fuit mihi { scribendi } hæc.
otium { discendi }

Propter occupationes nõ potui adesse.

Promitto } meliora.

Polliceor }

Ubi est { pater? } Nescio.
{ mater? } Non scio.
{ preceptor? }

Est in { museo.
penu, vel promptuario, in dec.
estuário. (Speisflammer.
latrina, horto.
stabulo, culina.
balneo, cubiculo.
superiori adiu parte h. cœnaculo.
tabulato seu contignatione adi-
cellario, templo. (um.

Domi non est. { extra fores,
urbe.
Egressus est { ex adibus.

AGENDI CVM CONDI-
scipulis formulæ.

C 4.

Accedo.

COLLOQUIA

ἑρπύεχα } ὦ Πέτρε.
ἑρπύελα δέυεθρ

ἴστμ } ὀλίγον χρόνον.
μένε }

Ἐχω σοί τι εἰπεῖν.

Ἔσιν ὁ σε αἰτήσω.

Ἔσιν ὁ ἑρπύεσα αἰτήσω.

Δέομαί σε, σωτηροεῖν μοι ἑρπύε ταῖς
διδασκάλω πρὸς τὰ ἀπειναί. ἀχολῆμαι γὰρ
πρὸς ῥητὰ πρᾶγματι. Ἀλλὰ τὰ τε νῦν ἐν τῷ
διδασκαλείῳ εἶναι ἔδύναμαι.

Ἀσπρῶς ποιήσω.

Ὅπιτελέσω μὲν, εἰλλὰ πρὸς ταύταις
ταῖς ὁμολογίαις, ὅπως καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ποιή-
σης, εἴποτε μοι δεήσῃ.

Ἐρμῶδέ μοι ταῦτα.

Πόσον χρόν ἡμαῶς διὰ τὸ ζῆματι εἰπεῖν,
τῆ ὥρα πρῶτη, δεύερα;

Ταῦτα ὑμαῶς διὰ μνήμης εἰπεῖν δεῖ.

Ἄκουσον με διὰ τὸ ζῆματι ἀναγνώ-
σκοντι, ὅσα εἶδέναι ὀφείλομεν, μὲ ταῦτα
ἐναλλάξ σε ἀκῆσω.

Ἀμαρτανῆς τὰ ἀναγνώσκου.

Κακῶς ἀναγνώσκεις.

Ἄεγε βραδέως.

Μη

FAMILIARIA.

Accede }
Veni huc } Petre.

Resiste }
Mane } paulisper.

Habeo quod tibi dicam.

Est quod te rogem.

Est quod à te petam.

Rogo te, ut me excuses apud praeceptorem absentiae. Nam sum certis negotiis occupatus, quo fit, ut nunc in schola esse non possim.

Libenter faciam.

Expediam, sed ea conditione, ut & tu idem facias, si forte mihi opus erit.

Interpretare mihi haec.

Quantum est nobis pronunciandum memoriter hora prima, secunda?

Haec nobis memoriter recitanda sunt.

Audi me memoriter pronunciantem, quae scire debemus, postea vicissim te audiam.

Aberras pronunciando.

Malè legis.

Dic sensim.

C 5

Ne

COLLOQUIA.

Μὴ ἀνάγνωσι περὶ τῶς.

Βελλίον ἴδι βραδύτην, ἢ ταχύτην ἀμαρτάνειν ἐν τῷ λαλεῖν.

τὰ ῥήματα ἐν τῷ σῆθι, καὶ ὅσα ἐν τῷ στόματι γεννηθῆναι δεῖ.

Ἰάροσ, ὁ Φόβος βλάπτει τὴν μνήμην.

πίστιον } τὴν βίβλον.
 } τὸ βιβλίον.

τῆ μνήμη, ἢ μὴ ταῖς βίβλοις πιστεύειν δεῖ. τὸ ἴδι ἐκαστος ἴδωσται, ὅσον μνημονεύει.

Πόθεν ποιήσομαι τὴν δεξὴν;

Ἐξαρχε ὅπως ὑσαῖα ἔληξας.

Ἀρέσκει σωμαγωνίζεσθαι μοι ἐν τῷ γραφῆν γραμματάς.

Ἀρέσκει μὲν, ἀλλ' } παπύρου.
 } περὶ.
 ἀπὸ τῶ } μέλανος γραφικῶς.

Δός μοι ὀλίγον τι } τῆς παπύρου.
 } τῶ μέλανος γραφικῶς.

Τίνος ἴδι ἢ βιβλίου } ἐμῆ ἴδι.
 ἐλθόντος; } ἴδι Πέτρος.

Ἀπόδος μοι ποτὲ τὴν βίβλον μου, ἄλλως αὐτὴν χρησιμοποιεῖν.

Ἄγος

FAMILIARIA.

Ne precipites verba.

Satius est tarditate, quam celeritate
peccare in loquendo.

Verba in pectore, non in ore, nasci
debent.

Sis presenti animo : metus officit
memoria.

Claude { librum.
libellum.

Fidendum est memoriae, non libris.
Tantum quisque scit, quantum me-
moria tenet.

Vnde faciam initium?

Incipe ubi proximè desisti.

Placēt ne mecum certare pingendis
literis?

Placet quidem, sed { charta.
deest mihi { penna.
atramentum.

Da mihi paululum { charta.
de tua { atramento.

Cujus est li- { meus est.
ber? { Petri est.

Redde mihi tandem librum meum,
eo satis usus es.

Desine.

COLLOQUIA

Ἀγγελαλῶν { ὁ διδά } προσέχεται.
 πικρὰ γελῶν { σκαλος } πᾶρεσι.

Τίνα βίβλον ἔχεις;

Γραμματικὴ ὄσι.

Συγχώρησόν μοι ὀλίγον τῷ βίβλον σα
 εἰσεραῖν.

Σίγα, καὶ τὰ προσετιγμένα πρᾶπτε.

Οὐχ ἔτω τοῖς διδασκάλοις, ὡς αὐτῷ τῷ
 θεῷ προσερέξῃς, μὴ πρῆταρχῶν.

Καὶ πρὸς ὁ διδάσκαλος ἄπεσιν, ὁμως ὁ
 θεὸς πᾶρεσιν, ὁ πάντα εἰδὼς καὶ εἰσεραῖν.

Σημῶ σε { τῆς ὀπιχωρεῖς λέξεως.
 { τῶ σολοικισμῶ.
 { τῶ βαρβαρισμῶ.

Λάλησον { ῥωμαϊστὶ.
 { ἑλληνιστὶ.

χερῶ λόγῳ ῥωμαϊκῶ, ἑλληνικῶ.

ἀγνο- { ῥωμαϊκὸν } λόγον { ῥωμαϊστὶ } λα-
 εἰς τὸν { ἑλληνικὸν } τῷ { ἑλληνιστὶ } λειν.
 ((κτιθῆναι;

Μάτηλω μαθητόμεν πολλὰ, εἰάν μὴ τὰ
 αὐτὰ τῷ χεράφειν καὶ τῷ λαλεῖν χερώμεθα
 πρὸς τὸν βίον.

Ἄπτε μοι τῶτον τὸν λυχνον.

Ἐνεγκε λυχνεῖον. λυχνεῶχον.

ἀπὸ

COLLOQUIA

Διπρυπίε }
καθάριζε } τὸν λύχνον.

Συσκιάζω } τῇ θερμάσει.
πῦρ ἐν } τῇ ἐστία, τῷ καμίνῳ.

Σωλήθῃ } τῆς θαλάσσης ἐν τῷ
διώθῃ } βαύνῳ.

πλείεις χιδακας }
πλείω ξύλα } παρατήθῃ.

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Τίς κόπτει τὴν θύραν;

Ἐγώ εἰμι. τίς ὁ ἐγώ;

Φθέγξῃ τὸ ὄνομά σου.

Ὄνομα σοι τί ἔστι;

Ἐστὶ μοι ὄνομα Ἰωάννης.

εἰσδέχου με. ἀνοίγε τὴν θύραν.

Ἡ θύρα ἀνεωγμένη ἐστὶ.

Ἐζήτησέ σε τίς.

Τίς πρὸ θυρῶν ἐσῴς σε πρὸς τὸ εἶναι ἔπι-

θυμέν.

ἀπαθῆ τὸ το λέγεις, ἢ παίζεις;

χωρὶς παιδιᾶς φημί.

ὃ παίζω, ἀλλὰ ἀπαθῶ.

τίνος ἕνεκα }
τί } δακρύεις;

τί κακὸν ἔπαθες; ἐτύφθην.

ἔθωκε

FAMILIARIA.

Emunge } candelam.

Purga }

Strue ignē } fornace.
in } foco. camino.

Compone } titiones in fornace.
Protrude }

Plus assularum } appone.

Plus lignorum }

ALIVS DIALOGVS.

Quis pulsat ostium?

Ego sum. Quis ego?

Ede nomen tuum.

Quod est tibi nomen?

Est mihi nomen Ioanni.

Intromite me. Aperi januam.

Ianua aperta est.

Quaerit te quispiam.

Quidam pro foribus stans te con-
uentum expetit.

Serio ne, an joco istud dicis?

Extra jocum dico.

Non jocos, sed seria ago.

Quam ob causam } fles?

Cur }

Quid mali tibi accidit? Casus sum.

Dedi

COLLOQUIA

ἔδωκα τιμωρίαν τῷ διδασκάλῳ.

τί δεινὸν ἐποίησας; ἔδέν.

Κοινὴ αὐτῇ ἔστι πάντων τῶν παιδαρίων
ἀπέκρισις, καὶ μὴν ὅτε δικαίως τύπονται.

πῶς τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις ἔστι;

ἀναγέλωτος τὸ ἀμφισβήτημα τῷ
ἐπιδιδασκάλῳ.

ἐκομίζεις τὸ βιβλίον ὃ σοι ἔχρησαι;

Φεῦ, πάντως ἐκέλευε ἐλαθόμεν.

ἐκ ὅτι νῦν ἠλθέμεοι τῆς οἰκίας ἐκβαίνοντι.

ἀληθῶς κο- { σήμερον.

μισῶ { αὔριον.

Τίνος ἔστι νῦν χρῆμα ἡμῖν λύχνον;

Τίνα χρῆμα ἤδη ἀγοράζειν ζύλα;

Τίνος ἔστι { σαρῶν } τὸ μασεῖον;

ἐμόν { ἔστιν.

Ἰωάννης { ἀπὸ τοῦ σαρῶτος.

σὶν { σὸς ἔστι μοι σαρῶτον.

{ τὴν κλίνην.

στῶσον { τὸ λέχον.

ἀπὸ λύχνον.

τὰς βίβλους αὐθις εἰς τόπον ἑαυτῶν τίθη.

Α Λ Λ Ο Σ.

τί σκυθρωπότερον ἔστι, ἢ εἶωθας;

ἐχί

FAMILIARIA.

Dedi pœnas præceptori.

Quid mali feceras? Nihil.

Hac communis est omniũ puerorum
responsio, etiam cum merito vapularũt.

Quid controversia est inter vos?

Referamus de hac controversia ad
hypodidasalum.

Affers ne libellũ, quẽ tibi cõmodato dede-
-rab istud mihi omnino exciderat. (rã?
Non incidit mihi cum domo exirem.)

Certò affe- { hodie.
ram } { cras.

Cujus est nũc ministrare nobis candelã?
Quem oportet nunc emere ligna?

Cujus est { verrere }
{ purgare } muscũ.

Meum }
Tuum } est. Desunt mihi scopæ.
Iohãnis } Egeo scopis.

Sterne { lectũ.
{ lectulum.

Accende lychnum.

Libros in suum locum reponẽ.

ALIVS.

Quid tristior es solito?

D

Salva

COLLOQUIA

ἔχει πάντα καλῶς ἔχει;
 δύο ἄλλα τὸ βιβλίον μου.
 ὁμῶς ἔπεσον. Πέτρος ἠπείλησέ μοι
 πληγᾶς.

Ἀλλὰ τί ποῦν χαίρεις;
 Ὅτι ἐδόθη ἡμῖν τὸ βαδίζειν οἴκαδε ἐξ ἑσίας;
 Ἐδόθη ἡμῖν τὸ παίζειν ἐξ ἑσίας.
 Εἰς πόσῳ ὥραν ἐκελεύθημεν ἐπαγελεῖν εἰς
 τὴν σχολήν.

εἰς ὥραν	}	ἑκτίῳ,	ἐβδόμῳ,
		ὄγδόμῳ,	ἐνάτῳ,
		δεκάτῳ,	ἐνδεκάτῳ,
		δωδεκάτῳ,	πρώτῳ,
		ἰστέραν,	τρίτῳ,
		τετάρτῳ,	πύμπῳ.

Ποῖ νῦν βαδίζεις; πορεύομαι οἴκαδε.
 ἔμει ἀγορά- { πάπυρον. μέλαν γραφικόν.
 σων { πηρᾶ. ἄρτον πύρον.

Πᾶ ὅτιν Ἰωάννης;

Ἐξῆλθε { ἔξω. τῆς σχολῆς.
 { πρὸς τὸ δόξα παθεῖν.

Ἐξεπορεύετ τὰ διδασκαλεία, τὰ ἔρειπ
 ἕνεκα.

Πόσῳ { ἠγόρασας } ταύτῳ τὴν βίβλον;
 { ἐπείσω }

ἠγόρα.

FAMILIARIA.

Salva ne res est?

Perdidi libellum meum.

Graviter cecidi, Petrus minatus est mihi verbera.

Quid tam letus es?

Quia facta est nobis abeundi domū co-

Data est nobis ludendi venia. (pia.

Ad quotam horam sumus iussi redire in scholam?

Ad horam { sextam, septimam.
octavam, nonam.
decimam, undecimam.
duodecimam, primam.
secundam, tertiam.
quartam, quintam.

Quò nunc vadis? Eo domum.

Abeo em- { papyrum, atramentum.
ptum { pennas, panem triticeum.

Ubi est Johannes?

Exiit { foras. schola.

{ ad requisita natura.

Egressus est è ludo literario, reddendae urine causa.

Quanti { mercatus es } hunc libellum?
emisti

D 2

Emi-

COLLOQUIA

Ἡγόρασον { τριῶν δλωαρίων } ὡρα βι-
 προς ἄρων χερσῶν } ελιοπώλας.
 πέντε δραχμῶν

ὀλίγας { ἡγόρασας.
 πολλὰς

ἔδειξ { πιπράσκει } ἀλλης ἡμῆς.
 πωλεῖ

ΤΟΤ ΧΡΗΣΑΙ ΠΑΡΑ-
 δείγματα.

χρησον μοί { ππερον γραφικόν.
 ἰαφίδα σὺ νήματι.
 τὴν βίβλον.

ἄπορεν ἡδη ἔδύναμαι.

αὐτός νῦν ἐκείνη χρῶμαι.

χρησῶ, ἀλλ' ἵπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογί-
 αῖς, ὡσε σῶον ἐμοὶ ἀποδώσης, ἢ ἐν καιρῷ, ἵνα
 μὴ αὐτὸς χρεῖαν ἔχω, ὅτε χρησεῖον ὄσιν.

ἰδὲ ἔχης, ἀλλ' ἱρωπαίνης.

εὐλαβῶ μη καταρυσταίνης.

ὁ διδάσκαλος ὁ ἐμός δεῖται σε πέμπειν
 αὐτῷ χρησάται, ἐπ' ὀλίγον χεῖρον, τὴν δια-
 θέκην ἐλλωικλήν.

ἔδύναμαι ἐν τῷ παρόντι αὐτῷ χρησαι.

Τῷ δανείζειν.

Ἀναγκάζομαι ὡρα διδασκάλος χεῖμα-
 τα δανείζεισθαι.

ἔδειξ

FAMILIARIA.

Emi { tribus denariis
quatuor aureis } à bibliopola.
quing. drachmis }

Parvo precio } emisti.
Nimio }

Nemo { divendit } alio precio.
vendit }

COMMODANDI
formula.

Commoda { pennam.
acum cum filo.
librum. }

Carere nunc non possum.

Ipse eo nunc utor.

Commodabo, sed ea lege, ut saluum
mibi restituas & mature, ne ipse egeam
cum mihi utendum erit.

En habes, sed { commacules.

vide ne } labeculis aspergas.

Præceptor meus rogat, ut sibi mittas
utendum in breve tempus Testamentũ
Græcum.

Non possum in presentia ei commodare.

Mutuari.

Cogor à præceptore pecuniam mutuari.

D 3 Mutua-

FAMILIARIA.

Mutuatus sum pecuniam ad emendas vestes.

Oro te ut mihi { denarium.
mutuo des { candelam.
 { chartam papyri.

Pete ab alio quodam, mihi ipsi enim vix sufficit.

A L I U S.

Quota est hora? { prima.
 { secunda.
 { tertia.
 { quarta.
 { quinta.

Imminet hora decima.

Effluxit } hora { septima.
Prateriit } { octava.

Non numeravi horas.

Horologium aberrat.

Aberras numerando.

Clepsammon subsistit.

Move clepsammon.

Emenda { epistolam meam.
 { scriptum meum.
 { versus meos.

D 4

Rozo

COLLOQUIA

Δέομαι σε αναγνώσκων τὴν γραφικὴν τὴν
ἐμὴν καὶ εἰάν σφ' αὐτὴν πύρου, αἰρεῖν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΙΤΗΣ-
ΣΑΙ Τὸν διδάσκαλον.

Εὐδία ἤδη ᾄδι.

Ὁ ἄρανος παρακαλεῖ πρὸς τὸ παίξιν.

Ἐξέλθωμεν παίξιν.

Ὁκ ἐξέστι παίξιν ἀνδρῶν ἐξουσίας.

χρῆ πέμπειν πνῆ, ὅς τις τῶν παίξιν ἐξου-
σίας ἡμῖν τυγχάνοι.

Πορεύεσθ' ὁ Παῦλος, πολυλόγος γὰρ
ᾄδι καὶ εὐμερῶς.

ἄρανος πρὸς ταύτην τὴν πρὸς βίαν ἰκα-
νὴν περὶ ᾄδι τῶν Πέτρων.

Ἰθι Πέτρε αἰτῆσαι ἡμῖν τῶν παίξιν ἐξουσίας.

Πορεύεσθ' ὅστις βέλεια, ἐγὼ βέλεια μᾶλ-
λον ἀπορεῖσαι, ἢ αἰτῆσαι.

Πορεύεσθ' ὡς φίλτατες πολλῆς χάριτος ὡς
πάντων ἡμῶν τῶν ζόμενων.

Ἐπὶ τούτων αἰτῆσαι, χαρίσσομαι ταῖς δεήσε-
σι ταῖς ὑμετέραις.

χαῖρε κύριε διδάσκαλε.

χαῖρε καὶ σὺ Πέτρε.

Ὅτι μαθηταὶ σε αἰτῆσαι φιλανθρωπίαν σε τῶν
παίξιν ἐξουσίας.

Διδά-

FAMILIARIA.

Rogo te, ut relegas scriptum meum,
& si quid errati deprehenderit, tollas.

ROGANDI PRAECEPTO-
rem formulæ.

Nunc aër serenus est.

Cælum invitat ad ludendum.

Exeamus lusum, vel ad ludendum.

Non licet ludere absq. venia.

Mittendus est quispiam, qui ludendi
veniam nobis impetret.

Eat Paulus, nam benè linguax est &
audax.

Nemo ad hanc legationem magis ido-
neus, quàm Petrus.

I Petre oratum nobis ludendi veniã.

Eat qui volet, ego carere malo, quàm
rogare.

I queso ab omnibus nobis magnam
initurus gratiam.

Quandoquidem tantopere id conten-
ditis, obsequar precibus vestris.

Salve Domine Praceptor.

Salve & tu Petre.

Discipuli tui orant tuam humanita-
tem ludendi veniam.

D s Prae-

COLLOQUIA

Διδάσκαλος.

Παρέβρισαν, ἀλλὰ ἀγγεληθὸν ἐν τόπῳ τεταγ-
μένῳ, ἔν καιρῷ οἴκαδε ἀνελθέτωσαν.
Ἐμφιῶραν πέμπειν ἐπανελθέτωσαι εἰς πό-
λιν.

Παιδάριον.

Εὐφραίνωμεθα, ἐτύγχανον ἐξ ἐσίας, καὶ περ
δυσχερῶς.
ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ φυλακτέον ἴσθι,
μήτι ἀμαρτανώμεν.
ὡεῖ τὸ τῆς παιδείας χάρις ἐν τῷ παιδίῳ βε-
λασάμεθα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥΤΩ ΤΟΙΣ συμμαθηταῖς συλλαλεῖν.

Πόθεν ἐρχήσῃ τῷ πατρὶ;
ἐκ τῶ κοιτῶν ἡμῶν.
πότε ἀνέστη;
μικρὸν πρὸ τῆς ὥρας ἑκτῆς.
Τίς ἐξήγησέ σε;
πατὴρ. μήτηρ. ἀδελφός. ἀδελφὴ.
προσεκύνησας τῷ θεῷ;
προσήχη τῷ θεῷ;
ὅτε πρῶτον ἐκλίνησας τὰς τρίχας, καὶ
ἐμφάμω τὰς χεῖρας, καὶ τὴν ὄψιν, καὶ τὸ
εἶμα, προσσηχόμην.

πῶς

FAMILIARIA.

Præceptor.

Ludant, sed gregatim in loco ad id
constituto, & maturè se domum recipi-
ant.

Sub horam quintam redeant in ur-
bem.

Puer.

Simus hilares, impetravi veniam,
quanquam egrè.

Sed interim cavendum est, ne quid
peccemus.

De lusus genere in campo consulta-
bimus.

COLLOQUENDI CUM
condiscipulis formulæ.

Unde venis tam manè?

Ex cubiculo nostro.

Quando surrexisti?

Paulò ante horam sextam.

Quis excitavit te?

Pater. Mater. Frater. Soror.

Adorasti Deum?

Egisti Deo gratias?

Cum primùm pexui crines, &
manus, faciem ac os lavi, precatus sum.

Quo-

'COLLOQUIA

Ἡὼς προσήυχῃ ;

Κάμψας τὰ γόνατα καὶ σιωθεὶς τὰς χεῖ-
ρας, διεξῆλθον τὸν δεκάλογον, καὶ σύμβολον
δοξολογικόν, καὶ τὴν προσόχην κυριακὴν,
καὶ προσέθηκα τὴν προσόχην γνώριμον,
μὲν τῆς εὐχαριστίας.

Ποία ἀγαλέκλω εἴωθες προσεύχεσθαι ;

Τότε μὲν τῇ πατρικῇ, τότε ἢ τῇ ῥωμαϊκῇ ἢ
ἐπίστε ἢ ἑλληνικῇ.

Εὐσεβῶς ἅμα καὶ καλῶς ποιεῖς ὦ Φίλε
παῖ. Φρονίσσον ὅπως τὸ τοῦ ἔργου σε μέρος
ἐπώποτε παραλείψῃς.

Φρονίσσω μὲν ἀκριβῶς θεῶ διδόντῃ, με-
μνημένῃ τῶ λόγῳ τῶ χειρῶ ; χωρὶς ἐμῶ ἢ
δύνασθαι πειεῖν ἄδεν. ἐπι δὲ, δεῖ πάντοτε προσ-
εύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν.

Πᾶ πορεύῃ ; οἶκαδε πορεύομαι.

ἐχὶ ἔσοιμῃ εἰ λόγον ὄναί τῆς πρὸ τῶ
γραμμάτα πωροδῆς σε ;

ἔτοιμός εἰμι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Δός ἔν λόγον, καὶ θάρσῃ.

Τῇ ὥρᾳ	}	ἔκτη ἐβδόμη ὀγδόη	}	ἠξέσαμεν Κικέρωνος. Τερεντίου. Ἰσοκράτους.
--------	---	-------------------------	---	---

ἀκηκόαμεν ἐξηγηθῆναι πέντα ὀπισθολαῖς.

Τῇ

FAMILIARIA.

Quomodo precatus es?

Flexis genibus & conjunctis manibus recitavi Decalogum, Symbolum Apostolicum, Orationem Dominicam, & addidi notam precationem, cum gratiarum actione.

Qua lingua soles precari?

Aliàs vernacula, aliàs Latina, nonnunquam etiam Græca.

Piè & rectè facis chare puer. Tu curâ ut hanc officij tui partem nunquam negligas.

Dabo operam sedulo, Deo dante, memor dicti Christi: Sine me nihil potestis facere. Item: Oportet semper orare, & non defatigari.

Quo vadis? Domum eo.

Es ne paratus ad reddendam rationem studiorum tuorum?

Paratus sum, ut mihi videor. (mo. Redde igitur ratione, & sis presenti ani-

Hora	{ sexta }	} audivim9	{ Ciceronē.
	{ septima }		{ Terentiū.
	{ octava }		{ Isocratē.

Audivim9 aliquid explicari in epistolis.
Hora

COLLOQUIA

τῆ ὥρᾳ ἐνάτῃ ἠοικήσαμεν τῷ γραφικῷ δύ-
ναμιν.

Δὲ μνήμης φέρεις τῷ ἀνάγνωσιν;
μικρῶ δεῖν. ὀλίγῳ δεῖν. σχεδόν.
αἰρῶν ἐφέλεις, ὅπως ἀναλαβώμεν μετ' ἀλλή-
λων;

μάλις ἐ- { ἄρχῃς ἔν.
φέλω. { ποῖς τῷ δὲ χλιῷ.

ποιήσομαι ἀσμένῳ, ἀλλὰ σὺ πρὸς τε τοῦ
ἔν, ἵνα ἐπανορθώσης, εἰ τι ἀμαρτήσω.

ἦδη	}	ἀπαξ	δὶς	}	ἡμερῆς.
		τρῖς	τετρακίς		
		πεντάκις,	ἑξάκις		
		ἐπτάκις,	ὀκτάκις		
		ἐννάκις,	δεκάκις		

ὦ πάλας ἐγὼ, ἐνόμιζον καλῶς εἰδέναί.
Τὸ αὐτὸ καὶ ἐμοὶ εἴωθε συμβαίνειν, ὅτε ἡ μνή-
μη ἔχῃ ἄλις ἐστὲρμκται.
μακρόν, ὅστις μνήμην ἀγαθῶν ἔχει.
μῆγα ὡς ἀληθῶς δειρογέτημα.
ἀλλ' ὄχρον διέρχεται, ἀκκε ἔν με νῦν. αἰ-
κῶς ἀναγορε.

Μεθητής.

αἰδέομαι γραμματοδιδάσκαλε, ἀνάγκη τις
ἀναγκά- { τῷ πατερίᾳ } ὅτι μοι συγ-
ξίμα ὅπι- { τῆς γουεῖς } χωρῆς δεομαί
σκέπησθαι { τῆς συλενῆς : } σα.

Διδόσ-

FAMILIARIA.

Hora nona exercuimus stylum.

Tenes memoria pralectionem?

Propemodum. Ferè. Propè.

Vis ne repetamus unà?

Maximè ve- { *incipi igitur.*
lim. } *ordire tu.*

Faciam libenter, sed tu attentè au-
sculta ut corrigas, si quid peccadero.

Jam { *semel, bis,*
ter, quater,
quingies, sexies, } *errasti.*
septies, octies,
novies, decies,

Me miseris, putabam me praeclarè tenere.

Idem & mihi solet accidere, cum me-
moriam non satis confirmata est.

Felix qui memoria bona praeclatus est.

Magnum revera beneficium.

Sed tempus abit, audi igitur & nunc
me. audio, recita.

Discipulus.

Observande Ludimagister, necessitas
quadam co- { *patriam* } *quod ut mi-*
git me indi- { *parentes* } *hi per te li-*
tere } { *cognatos* } *ceat, oro.*

Præ-

COLLOQUIA

Διδάσκαλε αιδέσμε, ἐγὼ ἔτη πνα ὑπὸ
τῆ ράβδῳ σε ἐν τοῖς γράμμασι διὰ τρέψας,
Φιλικῶς καὶ πρῶς ὑπό σε ἐδιδάχθην. νῦν
ἢ τοῖς γονεῦσι, τοῖς φίλοις, τοῖς ὀπιτροπῶσι
ἀρέσκῃ ἐμὲ ἐντεῦθεν εἰς ἀκαδημία πνα
ἀπέλθειν ὅπως πλείω μαθάνειν, ἢ ὑπερὶ τῶ
θεῷ ἐκλήσῃ τινὶ καλῇ χρησιμώτερον δι-
λεύειν, καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις λυσιτελεῖν δι-
ναίμην. διὸ πολλῶ σοι ἔχω χάριν, ἀλλ' ἢ
πολλῶν εἰς με εὐεργεσιῶν σε καὶ ὑπερῶ
μαμὴ μόνον ἐκείνων εἰς τὸν ἔμπαντα χρόνον
μνημονεύσῃν, ἀλλὰ καὶ ὅσα πᾶσιν ἀγαθοῖς
ἀνδράσι εὐχαριστῶ ψυχῇ καὶ γλώσῃ ἐγκω-
μιάσαι μέλλειν.

Τεττατοδιδάσκαλῳ.

Κεχαρισμένη μοι θεῷ, ὦ φίλτατε νεανίσκῃ,
ἢ δῆλωσις τῆς σωφροσύνης καὶ εὐχαριστίας
σε, ἢν τῷ τῷ λόγῳ σε ὀπιδεικνύεις. εἴθε
ἢ ἐν τῷ τῷ διεφθαρμένῳ αἰῶνι, καὶ τοῖς
βλαβεροῖς τῆς νεότητος τρόποις πλείους τοῖς
ἔσοι εἰεν τῷ σὺ ἐν τῷ μαθάνειν τὰ γράμ-
ματα, καὶ τῷ διοικῆσαι τὰς τρέψας παρ-
δὼ μιμητῆροι. Ἐγὼ δὲ ἔ μόνον ἀσμελὸς σοι
τῶ ἀπέλθειν εἰς τῷ πατρίδα ἔξχασίαν δι-
δωμι: ἀλλὰ καὶ θεὸν αἰτῶ, ὑπερὶ σε κυβερ-
νήσαι

FAMILIARIA.

Præceptor venerabilis, ego aliquot
jam annis sub tua ferula bonis literis o-
peram navans, diligenter & fideliter a-
te institutus sum. Nunc verò parentibg,
amicis, tutoribus meis visum est, ut hinc
me ad Academiam aliquam conferam,
ubi ampliorem ingenij cultum capere,
& DEO postea in functione aliqua ho-
nesta utiliùs servire & alijs hominibus
prodesse possim. Quare tibi gratias ago
maximas, pro plurimis tuis in me bene-
ficijs, & polliceor, me illa non solum per-
petuò meminisse, sed etiam apud omnes
bonos grata mente & lingua predicare
velle. Ludimagister.

Grata mihi est, carissime adolescens,
significatio modestie & gratitudinis
tue, quam hac tua oratione declaras. V-
titanam verò hoc corrupto seculo, & his
perditis juventutis moribus, plures ta-
les essent, qui tuam diligentiam, in di-
scendis literis, & regendis moribus, imi-
tarentur. Ego verò non solum libenter
tibi abundi in patriam veniam do,
sed etiam DEVM oro, ut deinceps te re-
gat

COLLOQUIA

ἡσάμῃ καὶ Ὀθύνειν, ἵνα, ὡς εὖ καλῶς ἤξεω,
 ἔγωγε, ποιῶν Διδασκαλίας ἰσοῦσθε σαυτὸν τοῖς τῶν
 Φαύλων ἀνθρώπων, πολλῶν μὲν παλαιῶν ὄν-
 των ᾧ θαδείγμασι καὶ ὁμιλία Διδασκαλιῶν
 ἐάσειν ἵνα μικρῶ ὑπερβῆ τῇ μὲν ἐκκλησίᾳ, καὶ
 τῇ πολιτείᾳ ὠφελεία, τῇ ἡ πατριδι καὶ τοῖς
 φίλοις δόξα, τοῖς ἡ γονεῦσιν ἡδονὴ καὶ ᾧ θα-
 μυθία ὦν τυχεύης.

ὑπαγε εἰς ἡβελίω.

Α Λ Λ Ο Σ.

Τί πρᾶτ- { ἤμα.

τίς; { ἔδεν πρᾶτῳ.

Ὀρῶ. ἀλλὰ πῶς ἔχει τὰ πρᾶγματ᾽ ἄσ;

Οὐχ ἄλις εὐδαιμόνως. κακίσα ἔχῃ.

Ἴσως σοι περὶ ᾧ θαδαία ἀχολογούμενῳ ἐν τυ-
 χάνῳ.

Μᾶλλον ἢ χολάζοντι. ἤδη γὰρ ἔλαβέ με τῆς
 χολῆς κόρη. Ἐστωμίλις ἐπεθύμη-
 σα.

Ἴσως { ἐμποδίζω } τὰ πρᾶγματ᾽ ἄσ.
 { παρεάτῳ }

Μᾶλλον ἢ τὸν τῆς χολῆς κόρη ἀφαιρέεις.

σύγνωθι εἰ σὺ ἐν καιρῷ σοι ἐνέτυχον.

ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ προσέερχη.

ἢ ἀφίξις σε πάνυ μοι ἡδεῖα εἴη.

Ἴσως

FAMILIARIA.

gat & gubernet, ut sicut pulchrè incepti-
sti, ita pergas, nec te pravorum hominũ,
quorum ubique magna copia est, exem-
plis & sodalitia corrumpi sinas, ut pauld
post Ecclesie & Reipublice emolumento,
patria & amicis honori, parentibus ve-
rò voluptati & solatio esse possis.

Vade in pace.

ALIVS.

Quid agis? { Sedeo.
Nihil ago.

Video. Sed quomodo se habent res tuae?
Non satis feliciter. Pessimè habent.

Fortassis te occupatum serijs negotijs
interpello.

Imò maximè vacuum. Iam enim me cœ-
perat otij tadium, & congerronem de-
siderabam.

Fortassis { interturbo } tua negotia.
{ impedio }

Imò tadium otij discutis.

Da veniam, si te parũ in tempore inter-
Imò in ipso tempore advenis. (pellarim.

Adventus tuus est mihi vehemèter gra-
tus.

E 2

For-

COLLOQUIA

ἴσως παρδαῖόν τι μετ' ἀλλήλων πρᾶττετε, ὃ
μὲν ἐγὼ εἰ βελοίμην ἐμποδίζω.
ἀλλὰ πῶς σε ἐποιήμεθα τῆς λόγους.

Ραδίως πιστεύω. καὶ γὰρ μοι δεῦρο βιάδι-
ζοντι ὑπερβαλλόντως ἤχησε τὸ εἶς.

πότερον; τὸ δρισερόν. ἀφ' ἧς σοχάζομαι, εἰ-
δέν καλόν πῶς με ἐβρημένον εἶναι.

μᾶλλον ἢ πάντα κάλλιστα
ἀλλὰ τί τέτό θῆτι;

Φασί σε κινῆγέτω γεγενημένον.

καὶ ἤδη ἐντὸς δικτύων μὲς θῆτι ἡ λεία, ἢ
ἐθῆσον.

Τίς ἄρα;

Χαρίεσσα κόρη, ἢ μὲν μείλιον γαμήσα.
διὸ θέομαι ἡμῶν, τότε τῇ ὑμετέρα παρεστία
τὸν γάμον με κοσμήσα.

Τίς δὴ θῆτι νύμφη;

Δωρεθῆα, ἢ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιάσῃ θυ-
γατήρ.

Ταύτης σοι εἰκότως συγχαίρομεν. εἰ μό-
νον γὰρ καλή ἐστίν, ἀλλὰ καὶ εὖ τεθραμμέ-
νη, καὶ πρὸς τὸ οἰκονομεῖν ἀριστα πεπαιδευ-
μένη.

Οἰκιακὸς ἀγαθολογισμὸς.

Ὁ παιδάριον, εἰθεὶς ἐκπορεύεται;

εἶτι

FAMILIARIA.

Fortassis aliquid seria rei inter vos
agitur, cui ego nolim esse impedimento.

Imò de te locuti sumus.

Facile credo, nam mihi huc venientem
mirè tinniebat auris.

Vtra? Sinistra. Vnde conyicio, nihil
magnificè de me fuisse dictum.

Imò nihil non honorificum.

Sed quid est bonæ rei?

Ajuat te venatorem factum esse.

Imò jam intra casses meos est prada,
quam venabar.

Quæ nam?

Lepida puella, quam perendie ductu-
rus sum. Ideo oro vos, ut tunc vestra
presentia nuptias cohonestetis.

Quæ nam est sponsa?

Dorothea, concionatoris nostræ
filia.

De hac meritò tibi gratulamur: nam
non solum pulchra est, sed etiam benè e-
ducata, & ad domi manendum, ac cu-
randa negotia domestica, optime insti-
tuta.

Domestica confabulatio.

Hæus puer, nemo huc prodit?

B 3

Hæc

COLLOQUIA

ἄτθ οἶμαι διαρρύξει τὴν ψυχήν. εἰκὸς οἰ-
κεῖόν τινα εἶναι.

ὦ φίλε, τί κομίζεις φίλε Πέτρε; ἐμαυ-
τὸν.

Συδὴπρ πρᾶγμα ἔ πολλῶν ἀξίου δεῦρο ἐ-
κόμισας.

καί τοι πολλὰ ἀνήλωσεν εἰς με ὁ πατήρ με.
πιστεύω αὐτὸν πλείω εἰς σε θαυμάσια, ἢ κα-
τὰ τὴν ἀξίαν.

Ἄλλ' ἔχει Ἰωάννης οἶκοι ὄψι;

ὄκ ἀκρῶς οἶδα. ἀλλὰ εἰμι βλεψόμεθθ
ἢ μᾶλλον ἴθι σὺ σοῖκοι ὄψι.
ἐρωτήσω, εἰ ἔθελῃ ἡδὴ οἶκοι εἶναι.

ὦ Πέτρε, οἶκοι εἰ; ὄκ εἰμι.

Ἄναισχλωτε, ἔχει ἀκρῶς λαλῶθθ;

Μᾶλλον ἢ σὺ ἀναισχλωτότερεθθ, νεωστὶ γδ τῆ
σῆ θερραπαίη ὄπισθ' ὄσαι, σε οἶκοι ὄκ εἶ-
ναι, καὶ σὺ ἔπιστεύεις ἐμοὶ αὐτῷ.

Δίκαιον λέγεις. ἴσον γδ ἴσῳ ὄπιθ' ὄρεις.
ἀλλὰ σὺ μοι δοκεῖς κοχλίξ βίον ζῆν.

Δὲ π;

ὦτε Δὲ παλιὸς τῶ χρόνον οἶκοι καθίζη. Ἐμπα-
δαμόσε ἐρπῆς.

ἔστι μὲν, ὁ πρᾶτῳ οἶκοι. ἔξω τ' αἰτίας ἔδέν μοι
ὄψι πρᾶγμα, Ἐ εἰ τ' ἄν εἴη, ὁμῶς αὐτῇ αὐρά με
ἦμα.

FAMILIARIA.

Hic opinor effringet fores, Verisimile est
familiarem aliquem esse.

O amice. Quid adfers mi Petre?
Meipsum.

Tu certè rem haud magni pretij buc at-
tulisti.

Atqui magno constitui patri meo.

Credo, eum sumtus majores in te fecis-
se, quam pro dignitate.

Sed est ne Iohannes domi?

Non certò scio. Sed abi visum. Vel abi
tu potius inter- S domi sit.

rogatum, an velit jam domi esse.

Heus Petre, num es domi? Non sum.

Impudens, non ego audio te loquentem?

Imò tu impudentior. Nuper enim ancil-
la tua credidi, te non esse domi, & tu
non credis mihi ipsi.

Equum dicis. Nam par pari refers.

Sed tu mihi videris cochlea vitam age-

Quid ita? (re.

Quia perpetuò domi sedes, nec usquam
prorapis.

Est quod agi domi, foris nihil mihi est ne-
gotij: & si quid esset, tamen hac aura me-

E 4. dies

COLLOQUIA

ἡμέρας πινὰς τὰ δημοσίῃ ἀναπέριγοι,
 ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι ἄδιϑ' ὁ βραχὺς ἦν.
 καὶ παρακαλεῖσθαι τὸ φριπαλεῖν.
 καὶ φριπατῆσαι δέσποιν, σοὶ ἀναίνομα.
 ἀδελφείπῳ παρακαθίζεις τοῖς βιβλίοις.
 ἀμέτρῳ ἀσπρῶ ἐκτίμησάου μαλλον, ἢ τῷ ἑ-
 ρωλί.

ἐχὼ ἄτ' ὁ φριπατός σοι ἡδύς ἐγγύετο,
 ἐγὼ μὲν κατ' ἰσπερβολῶν αὐτῷ ἦδ' ἔλω.

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Ἐυχομαί σοι πολλῶν εὐτυχίαν.
 καὶ ἐγὼ σοι διπλᾶν ἔυχομαι πᾶν ὅ, π' ἔυχη
 ἐμοί.

Τί πράττεις; συνομιλέω.

Τί; συνομιλεῖς μόνῳ;

Ναί, ἡδίστῳ συνομιλῶ συνομιλῶν τυγχάνεις.

Τίνι; ἁγίῳ Παύλῳ.

τῷ Κικέρωνι.

τὸ μὲν πολλάκις πράττεις.

ἀλλὰ τὸ παμίλον ἡδύ.

Σὺ μὲν ἀδελφείπῳ { σοὶ τοῖς γραμματέωσι

Σὺ μὲν νύκτας ἡμέρας { ἀσπρῆσαι.

σοὶ ἐστὶν ἄδεις τῶν γραμματέων κόσῳ.

ἀληθὲς μὲν, ἀλλὰ μέτρον ὑπὲρ πάντων
 ἔχειται.

ἄδεις

FAMILIARIA.

dies aliquot à publico cohibuisset.

Sed nunc serenum est cælum, & invitatur ad deambulandum.

Si prodeambulare lubet, non recuso.

Nimum assides libris.

Immodico studio te maceras. (re.

Malo studio marcescere, quàm amo-

Ecquid voluptati fuit hæc deambulatio?

Ego quidem vehementer ea delectatus sum.

ALIVS DIALOGVS.

Opto tibi multam felicitatem.

Et ego tibi conduplicatum opto quicquid optas mihi.

Quid agis? confabulor.

Quid? Confabulare solus?

Certè cum lepidissima congerrone confabulor.

Quo? { Divo Paulo.
cum { Cicerone.

Istud quidem sæpe facis.

Sed varietas grata est.

Tu perpetuò } ut exis incumbis.
Tu noctes & dies }

D. 5

Nov

COLLOQUIA

ἔδεν ἡδὺ ἀδιάλητον ὄν.
 κατὰ τὸ εἶθος σοι ποιῆς.
 κατὰ γλᾶς με, ὡς εἴθης.
 αὐτὰ αἰ βιβλοὶ κονιορτῶ κεκαλυμμένα
 μαρτηροσι { ἐν γραμμασι διατριβῆν.
 τὴν ἐμὴν { ὅτι τὰ γραμμάτα ἀσχοῦν.
 Μετὰ ἀσχοῦς {
 ἀσχοῦ { λαλῶ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟ-
 γάτην καὶ ὑποισχυεῖσθ.

Δέουμά σ' ἐγὼ τὸ πρᾶγμα σοι μέλειν.
 ἀξιώ σε ὡς δύναμαι μάλιστα τῆς τῆς πρᾶγ-
 ματι Φροντίζεν.
 εἰ ἐμὲ ἀγαπᾷς, τῆς ὀπιτελέσης πισῶς καὶ
 ὀπιμελῶς.
 ἐγὼ σοι τῆς ἐξεργάσομαι, καὶ μὲν ὡς ὀπι-
 τάχιστα.
 Τὸ ἐκβᾶν ἔδύναμαι κατεργάζεσθ, τῆς
 ὑποισχυεῖσθ, ἐμοὶ ἔδὲ πιστὴν ἔδὲ ἀσ-
 χὸν ὀπιλείψεν.
 Τῶ λόγῳ ἔδεν ὑποισχυεῖσθ, ἀλλὰ τῶ ἔργῳ,
 ἀπερὲς ἔσομαι πάν ὅ, πῶς Φίλος γησιε,
 καὶ παλὶ θυμῷ εὐνόος.
 ἀγὲ τί ἐκ ὀπισκέπη;
 ἀγὲ τίνα αἰτίαν τῶ ἔδεν χρονον ἡμᾶς ἐκ ὀπι-
 σκέπη;

FAMILIARIA.

Nihil s̄vave, quod perpetuum.

Tuo more facis.

Rides me, ut soles.

Ipsi libri pulvere obducti testan-

*tur { meam in studijs diligentiam.
de mea in studijs diligentia.*

Serid

Ex animo

{ loquor.

MANDANDA CPOL-
licendi formulæ.

Quæso, ut hæc res tibi cordi sit.

*Etiam atq; etiam rogo, ut hoc negotium
tibi curæ sit.*

*Si me amas, hoc efficies fideliter & dili-
genter.*

*Ego tibi hoc effectum reddam, & qui-
dem propediem.*

*Eventum prestare non possum, illud pol-
liceor, mihi nec fidem, nec studium de-
futurum.*

*Oratione nihil polliceor, sed re prestabo
quicquid est amici sinceri, & ex ani-
mo benevolentis.*

Cur non visis?

*Propter quam causam tamdiu nos non
invisis? Quid.*

COLLOQUIA

Τί σιωβῆς, ὅτι πολὺ ἤδη χρόνον εἶθε ἡμᾶς
σὺ ἤλθες;

Τί διεκώλυσέ σε συχνὸν ἤδη χρόνον παρο-
ύμας πρὸς ὑμᾶς;

σὺ ἐξῆν.

σὺ ἐξῆν Διὰ ἀσχολίας.

σὺ ὑπερξέμοι σχολῆ.

Ἐβέλησα μὲν, ἀλλ' σὺ ἐδόθη μοι ἐξχόσασ-
αὶ ἀσχολία, αἷς ἐμπεπλεγμένῃ τῷ,
σὺ εἶσταν ἀπαύρομαι σε.

Δέχομαι μὲν τῷ ἀπολογία σὺ, ἀλλὰ
ὅτι ταύτη τῇ ὁμολογίᾳ, ἵνα μὴ παλεονάκεις
αὐτῇ χρῆσιν.

ἡ ἀπολογία σὺ δικαιότερα ὅτιν ἢ βελού-
μῳ ἂν καὶ γὰρ ἡ νόσος αἰτία ἐχέτω.

ὅτι ταύτη τῇ ὁμολογίᾳ ἀποδέχομαι τῷ
ἀπολογία σὺ, εἰάν τὸ πῶς λαλεῖσθαι πύ-
κναις ὁμιλίαις ἀναπληρώσης.

Τὸ συμβεβηκός.

Τὸ πῶς αἰπέθη βέλιον τῆς δόξης.
πλείονος ἐτύγχανον ἢ ἂν ἐτόλμησα εὐχεσθαι,
πάντ' ὁ πῶς αἰπέθη κατὰ τὴν εὐχὴν.

Χάρις.

Χάρις σοι καὶ ἔχω καὶ ἔξω, μέχρι ἂν ζῶ, με-
ρίστω.

ἴσως

FAMILIARIA.

Quid accidit, quod tam longo tempore ad nos accesseris?

Quid obstitit, quo minus jam diu ad nos veneris?

Non licuit.

Non licuit per occupationes.

Non fuit mihi otium.

Volui equidem, sed non data est mihi facultas.

Negotia quibus implicatus eram, non patiebantur, ut te salutarem.

Accipio tuam excusationem, sed hanc lege, ne sepius utaris.

Excusatio tua justior est, quam vellem, siquidem morbus fuit in causa.

Hac lege accipio excusationem tuam, si quod neglectum est, crebris alloquiis compenses. **Successus.**

Res successit opinione melius.

Plus impetravi, quam ausus fuisssem optare.

Res omnis cecidit ex sententia.

Gratia.

Gratiam tibi esse habeo et habiturus sum, quo ad vitam, maximam.

Pro

ACOLLOQUIA

Ἐπεὶ ταύτης τῆς εὐεργεσίας σὺ ἴσῃν ἔχειν
 χάριν μόγις δύναμαι, ἀποδέξαι εὐδαμῶς.
 Ὅπτι ἐμὸν πρᾶγμα σοὶ μέλει, ἀγαπῶ σε ἔ-
 χάριν ἔχω.

Πασῶν τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς μὲν πολλὰς σὺ
 εὐεργέτησας με, αὐτῇ ἡδίστη τυγχάνῃ ἔσται.
 ἀπόκρισις.

Μείζων δὲ ἢ Φιλία ἡμῶν, ἢ ἵνα σὺ ἐμοὶ, ἢ ἐ-
 γώ σοι Ἐπεὶ τινῶν εὐεργεσιῶν ὀφείλω χά-
 ριν ἔχην.

ἑαυτὸν εὐεργετῆ ὁ Φίλον εὐεργετῶν.

Ὁ Φίλον εὖ ποιῶν, σὺν εὐεργετῆ, ἀλλὰ δα-
 νείζει.

εἰ μετ' ἀλθθείας ἀποδέχη τι πρὸς σέ Ἐπαρ-
 χουσαι εὐεργεσίαν με, χρῶ πλεοναίης.

Α Λ Λ Ο Σ.

Ἀριστήσεις { σημερον οἰκοις
 ὀφπνήσης }

δεῖ με { πενθερῶ, πενθερᾷ } σωμαριστῶν.
 { γαμβρῶ, κηδεστῇ, } σωδοφπνεῖν.
 Ἐπάτω

εἰς τὴν αὐθρον { ἄριστον } καλέω.
 ἔν σε ὀππ { δεῖπνον }

ἔσομαι σὺ, αὐ- { ἄριστῶν.
 ρου μετ' ἐμῶ { δεῖπνεῖν.

COLLOQUIA

Δέδια μὴ ἔδυναμαι.
ὡς ἔδυναμαι δέδοικα.
ἐλάσσωμαι, εἰ ἐξέσαι.

ἀλλὰ δέδια, μὴ σὺκ οἶος τ' εἰμί.

Διὰ τί, τίν' ὅτι ἔνεκα; Διὰ τίνα αἰτίαν; ἢ
κελύει σε ἐλθεῖν;

Τότε μὲν ἐμοὶ οἴκοι μενετέον ἴσθι.

αὔριον μοι ἐξελθεῖν σὺκ ἐξέσαι.

αὐτὸς μὲν { στωαρίστis } πινὰς ἀνά-
τότε { στωδείπνισ } μένω.

ἔδυναμαι ὑπὸ χινείσθαι.

ἔχοιστ' εἰμὶ ἐπαγγελέσθαι.

ἐλεύσσωμαι, ὅταν ἑκατέρω ἡμῶν δόξη μεί-
λιτα εἶναι ἀρμώσόν.

Ἀλλὰ ἐγὼ σε κατέχω, ἄλλοσεῖσως προ-
σόμενον.

μᾶλλον ἢ ἐγὼ σε, οἶμαι.

ἀλλὰ αὔριον Διὰ μακροτέρων ὁμιλήσωμεν.

αὔριον πλείω Φλυαρήσωμεν.

ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἔρρωσο.

ἐν τῷ μεταξὺ Φρόνιζε, ὅπως ὑγχαίνης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΤΥ-

χαλεῖν τῆς ἐπαλόδα ἔνεκα.

Ματθαῖο καὶ Λυκαῖς.

Μ. συγκαί- } εἰς πατρίδα ἀνασρέψαθι.
ρω σοι } τῆς ἐπαλόδα εἰς πατρίδα.

Α. καὶ

FAMILIARIA.

Timeo ne non possim.

Ut possim metuo.

Veniam si quidem licebit.

Sed metuo, ne non queam.

Quare? Cur? Propter quam causam?

Quid obstat, quo minus possis venire?

Tunc quidem mihi domi manendū est.

Cras mihi exire non licebit.

Ipsæ { compransores } aliquot ex-
tunc { concænatōres } pectō.

Non possum polliceri.

Nequeo promittere.

Veniam, ubi utriq; nostrum videbitur
esse commodissimum.

Sed ego te detineo, aliō fortassis itū-

Imò ego te, opinor. (rum.

Sed cras latius confabulabimur.

Crastino die plura nugabimur.

Interim cura, ut valeas.

FORMVLA GRATV.

landi de reditu.

Matthæus & Lucas.

M. Gra- Sin patriam rederso.

tulor tibi de reditu in patriam.

F

L. Et

FAMILIARIA.

L. Et ego tibi superstiti, Matthae.

M. Redijsti nobis obesior & procerior solito.

Ab- sine barba ijsti imberbis:	} red- ijsti	}	barbatus.
			polixam bar- bam habens.
			pulchra barba praditus.

L. At quidem mallem redire prudentior
& doctior.

M. Gratulamur & tibi & nobis, quod vi-
vus & valens nobis restitutus sis.

L. Ego vicissim lator, quod incolumis
vos incolumes offenderim.

Quod te salvum repererim, vehemen-
ter gaudeo.

M. Quid sibi vult ille pallor? quid maci-
es? quid in fronte ruga?

L. Qualis fortuna, talis est & corporis
habitus.

M. Nunquid malè tecum agitur?

Nunquid tibi aliquid acerbi accidit?

L. Etsi nullo ferè tempore fortuna mihi
favet, tamen nunquam mihi magis,
quam nunc adversata est.

COLLOQUIA

- Μ. σωμαλέω σοι.
 λυποῦμαι διὰ τὴν συμφορὰν σου·
 ἀλλὰ τί τὸ τό κακόν ὄστι;
- Λ. πάντα τὰ χεῖματα ἐναυάγησα.
- Μ. πῶς ᾧ φίλιτατε;
- Λ. ἐν τῇ θαλάττῃ βαλλικῇ, ἐκ Κιμωρίας εἰς
 Γερμανίαν πλεύσων.
- Μ. οὐκ ἀδύλον οὖν, ὅτι ἀδιαλείπτως προσεύ-
 χῃ;
- Λ. οὐδέ ποτε ἀσφαδέστερον.
- Μ. ὁμολογεῖς τιγαροῦν ἀληθές εἶναι τὸ λε-
 γόμενον: ὁ μὴ εἰδὼς προσεύχεσθαι, μαθέτω
 πλεῖν;
- Λ. ὁμολογῶ, Ἐγὼ τῶ ἔργῳ πείραν ἔλαβον.
- Μ. καλῶς ἔχει, ὅτι αὐτὸς ἡμῖν ζωὸς ἐξεκο-
 λύμηνσας·
 βέλλιόν ὄστι τὰ χεῖματα, ἢ τὴν ζωὴν ναυα-
 γῆσαι.
- ἔρας οὖν τὴν παιδείαν, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀ-
 σφαλέσιον πλοῦτον οὔσαν, τὸν μὴδὲ
 ἀφαιρεθῆναι δυναμένον, μὴδὲ βαρῦ-
 νοντα τὸν βασιζόμενα.
- Μ. καλῶς σύ μὲν φιλοσοφεῖς, ἀλλ' ἐν ταῖς
 μεταξὺ ἐγὼ λυποῦμαι.
 ἀσάξεσθαι δὲ ἕτερος.

ἀσάξεσθαι

FAMILIARIA.

M. Doleo vicem tuam.

Dolet mihi calamitas tua.

Sed quid istud mali est?

L. Univerſa pecunia naufragium feci.

M. Vbinam chariſſime?

L. In mari Baltico ex Dania in Germaniam navigaturus.

M. Non dubium igitur eſt, quin diligenter oraveris?

L. Nunquam diligentius.

M. Fateris igitur verum eſſe quod dicitur; Qui nescit orare, diſcat navigare?

L. Fateor, nam re ipſa expertus ſum.

M. Bene habet, quòd ipſe nobis virus enaſti.

Melius eſt pecunia, quàm vita jacturam facere.

Vides igitur doctrinam & virtutem tutiſſimas divitias eſſe, quæ nec eripi poſſunt, nec gravant circumferentem.

L. Pulchrè tu quidem philoſopharis, ſed interim ego dolore angor.

Salutare per alium.

F 3

Saluta

COLLOQUIA

ἀσάξ τὰς γονεῖς μὲ.

ἀσάξ τὸν { ὑπατον,
ποιμένα,
πενθερόν.
κηδεσὺν } παρ' ἐμῶν

Ποῖ βαδίζεις Νικόλε;

ἰθὺς τῆς παιδείας.

εἴητι πορὸς ὀλίγον, ἔστιν ὁ σοὶ ὀπιτάπιον.

ἀλλὰ περὶ ἄχ' ἀρμότῃ Φορλίον.

ὅσ' ὀπιθήσω σοὶ μέγα βάρη.

τί ἵτῃτό ὄτι;

ἵνα πάντας τὰς διδασκάλας, καὶ τὰς οἰ-
κέτους μὲ, τὰς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ροσχοικῇ
παρ' ἐμοῦ Φιλικῶς ἀσάσῃ.

εἰ μηδὲν ἄλλο Φορλίον ὀπιθήσῃ, πλὴν ἀ-
σασμοῦς, ραδίως ἀσχομίσω.

ἐγὼ δὲ ἵνα μὴ ἀμειδί τῃτο ποιῆς, εὐχο-
μαί σοὶ Χερσὸν τῆς ὁδοῦ σὺ σωμακόλῃσθαι
εἶναι.

ὅ, πὺν εὐχη, μένοιθ.

Χερσὸν γὰρ ἔχων σωμαδίτιν, κατὰ πάντων
κινδύνων ἐξαρκούντως τῆ χρισμέ-
ων οἶδα.

ΠΑΡΑ-

FAMILIARIA.

Saluta parentes meos.

Saluta

{	Consulem	}	meo nomine, vel meis verbis.
	pastorem		
	Socrum		
	Affinem		

Quò vadis Nicolæ?

Rectè in patriam.

Resiste paulisper, est quod tibi mandem.

Sed pediti non convenit sarcina.

Non imponam tibi magnum onus.

Quid autem rei est?

Vt omnes preceptores, & familiares
meos in Academia Rostochina, meis
verbis amanter salutes.

Si nihil aliud sarcina imponis præter
salutationes facile perferam.

Ego autem, ne gratis istud facias, pre-
cor, ut Christus tibi comes itineris sit.

Quod precaris, faxit Deus.

Si enim Christum itineris comitem ha-
buero, contra omnia pericula me satis
munitum esse scio.

COLLOQUIA

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΣΑΙ
 ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΑΣ.

Γεώργιου. Ληκῆς.

Γ. ΟΥΧΙ ΥΓΑΙΝΕΙΣ; Λ. ΕΙΣΘΕΡΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ. Γ. ΔΙΑ ΤΙ Ε ΜΑΛΛΟΝ ΤΟΝ ΞΕΡΟΝ ΚΕΛΕΥΕΙΣ; ΑΡΑΓΕ ΝΟΜΙΖΕΙΣ ΜΕ ΕΙΝΑΙ ΙΑΤΡΟΝ; ΟΣΚ ΕΡΩΤΩ ΕΙ ΥΓΑΙΝΟΣ, ΗΔΙ ΖΩ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΑΥΤΟ ΜΑΡΤΥΡΕΙ ΣΕ ΚΑΛΩΣ ΕΧΕΙΝ ΤΟ ΣΩΜΑ, ΑΛΛΑ ΠΩΣ ΣΕΑΥΤΩ ΑΓΕΣΚΕΙΣ; Λ. ΤΟ ΣΩΜΑ ΜΕΝ ΕΥ ΕΧΕΙ, Η ΨΥΧΗ ΤΙ ΚΑΚΩΣ ΔΙΑΚΗΤΑΙ. Γ. Ε ΜΕΝ ΥΓΑΙΝΕΙ, Ο ΤΑΤΟ ΤΟ ΜΕΡΟΣ ΝΟΣΩΝ. Λ. ΕΤΩΣ ΕΧΕΙ ΤΑ ΕΜΑ. ΤΟ ΜΕΝ ΣΩΜΑ ΥΓΑΙΝΟΣ, Η ΤΙ ΠΗΡΑ ΑΔΕΝΕΙ. Γ. ΡΑΔΙΩΣ ΤΑΥΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΙΑΣΤΑΙ Η ΜΗΤΗΡ. ΠΩΣ ΕΧΗΚΑΣ ΕΩΣ ΑΡΗ; Λ. ΠΟΙΚΙΛΩΣ, ΩΣ ΤΑ ΤΩΝ ΘΥΝΗΤΩΝ ΪΣΙ. Γ. ΕΧΙ ΑΙΕΙ ΕΙΧΕΣ ΚΑΛΩΣ; Λ. ΚΑΛΛΙΣΤΑ, ΔΟΞΑ ΤΩ ΘΕΩ. ΕΓΩ ΘΕΩ ΔΙΔΟΝΤΙ. ΔΙΑ ΠΑΝΤΟΣ ΑΙΕΙ ΤΕ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΡΩΜΕΝΟΝ ΕΤΥΧΟΝ ΩΝ. ΜΕΧΡΙ ΤΩ ΝΥΝ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΜΟΙ ΥΓΑΙΝΕΙΝ; Γ. ΟΣΤΩ ΘΕΟΣ ΤΑΤΟ ΕΙΝΑΙ ΣΩΣΤΗΡ ΗΔΙΟΝ, ΗΔΟΜΕΝΟΝ ΤΑΤΟ ΠΥΘΑΓΟΡΑΙΟΝ. ΣΥΓΧΑΙΡΩ ΣΟΙ. ΔΟΞΑ ΤΩ ΘΕΩ. ΧΑΙΡΕΝ ΕΧΩ ΤΩ ΘΕΩ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΤΩ ΘΕΩ ΩΣ ΔΥΝΑΜΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ. ΑΛΙ ΕΘΕΝ ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΟΝΩ ΣΟΙ ΣΩΣΕΒΗ ΑΒΕΛΗΤΟΝ; Λ. ΕΘΕΝ, ΠΛΗΝ ΟΤΙ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΥΜΕΤΕΡΑΣ ΟΣΚ ΕΞΗΝ ΑΠΟΛΑΪΕΝ.

Αρρώ-

FAMILIARIA.
FORMVLAE INTERRO-
gandi de valetudine.

Georgius. Lucas.

G. Vales ne? L. Contemplare vul-
zum. G. Quin magis lotium jubes? An
me putas medicum? Non rogo an va-
leas, nam facies ipsa loquitur te bellè
valere, sed quomodo tibi placeas? L. Cor-
pus quidem bellè habet, sed animo malè
est. G. At non valet, qui ista parte labo-
rat. L. Sic habent res meae. Corpus valet,
sed agrotat crumena. G. Facile isti mor-
bo medebitur mater. Ut valuisti huc us-
que? L. Variè, ut sūt res mortaliū. G. Fu-
isti ne semper prosperà valetudine? L.
Prosperissima, gratia Deo. Ego Dei bene-
ficio perpetuò bellissimè valui. Haëteng
bona valetudine fui. G. Faxit Deus ut
istud sit perpetuum ac proprium. Letus
istud audio, Gratulor tibi. Gratia Deo.
Gratiam habeo DEO, Gratias ago DEO
quantas possum maximas. Sed nihil in-
terim tibi molestiae fuit? L. Nihil nisi
quod vestra consuetudine frui nō licuit.

COLLOQUIA

Ἀρρώστως ἔχειν.

Γ. μῶν ἐρρωμύθη εἶ; Λ. βυλοίμην ἄν.
 ὅτι ἐρρωμύθη εἰμι κατὰ πάντας. ὅπως ἔν-
 χω τὸ σῶμα. σὺ εὖ διάκειμαι τὸ σῶμα ὡς
 εἴθεα. διάκειμαι κατὰ τὸ δοκῆν τῷ θεῷ. ἔ-
 τέρως ἢ βυλοίμην ἄν. ἔγω διάκειμαι τὸ σῶ-
 μα ὡς εἴθεσον. οἷς πρὸς τὰς ἰατρούς περὶ-
 γμάθει. Γ. μὴ ἡρόιτο, ἀηδὲς πὶ λέγεις. πρὸς
 πῆ σὲ θαρσύν. χρῆ σε ἀνορθῶς ἀδικεῖσθαι.
 μεγαλοψύχως σε κατὰ τῆς νόσου ἔχην δέ.
 πολὺ βοηθεῖ ἐν τῇ δυστυχίᾳ ψυχῆ ἀγαθῆ. πῆ
 νόσῳ ἐλήθη; τίς νόσος κατέλαβε σε; ποι-
 ῶ νόσῳ μάλῃ ἀξιεπιστῆς; ποῖαν νόσον ἀσθενεῖς;
 Λ. σὺκοῖδα, καὶ διὰ τῆτο νόσῳ ὅπισθαλέ-
 σερρον. Γ. ἀληθεύεις. ὀρθῶς λέγεις. πρῶτον μὲν
 γὰρ πρὸς τίνω ὑγιείαν ἐστὶ, τὸ τίνω νόσον γινώσκω.
 ἔθεν σινεβλάδας ἰατροῦ. Λ. πολλοῖς μὲν.
 Γ. τί διακρίνονται; Λ. ὁ μὲν δριεῖται, ὁ ἢ λέ-
 γη, ὁ δὲ βυλευεῖται δειν οἶεται. ἐν ἧ τὰ μετα-
 λαιπώρον εἶναι ὁμονοῶσι. Γ. πόσον χρόνον
 ἔστιν ἔξ ἔκτον ἔχεις; πόσον χρόνον ἐνόση-
 σαι; Λ. ὀκτῶ ἡμέρας. μικρῶ δειν ἔλθη ἢ
 ἀημύθει. τρεῖς, τεταρτάς, ἢ πέντε μῆνας.
 ὅλας ἀρρώστῳ. δέκατον μῆνα τῆτον κάμνω.
 ἄλλον ἢ ἢ εἶτ' ἀρρώστῳ.

Γ. πρὸς

FAMILIARIA.

Male valere.

G. Recte ne vales? L. velle quidē. Non valeo per omnia. Vt cunq; valeo. Non admodum benè valeo corpore. Vt soleo. Valeo ut Deo visum est. Secus quā velle valeo. Vt solent, quibus cum medicis res est.

G. Avertat Deus, rem mihi peracerbam narras. Bono sis animo oportet. Virū te praestes oportet. Forti infractōq; animo cōtra morbū esto. Multū iuvat animus in re mala bonus. Quo morbo teneris?

Quis te morbū tenet? Quid habes morbi? Quo morbo laboras? L. Nescio, & idē laboro periculosiūs. G. Verum dicis. Recte dicis. Primus enim ad sanitatem gradus est novisse morbum. Nullum ne consulisti medicū? L. Multos equidē. G.

Quid respondent? L. Alius negat, alius deliberandū censet. In hoc consentiunt omnes, me miserum esse. G. Quantum temporis est, quod te malum hoc corripuit? Quā pridē habet te hic morbus? L. Octo dies. Fermē integer jam mensis est. Tres, quatuor, aut quinq; integros menses malè habeo. Decimum jam mensem laboro. Integrū jam annum egroto.

G. Ad

COLLOQUIA

Γ. πρῶτον οἶμαι ἐγὼ τὴν νόσον ἔχινεσθαι οἰκεί-
 αν· μῶν ὑδρωψίδι; Λ. δὲν ἔνηα. Γ. μῶν δυσεν-
 τερία; Λ. σὺκ οἶμαι. Γ. μῶν πυρετός; Λ. πι-
 τεύω εἶναι. Γ. ποῖος ὄστι πυρετός; πότερον συνε-
 χής ἢ ἀμφομερινός, ἢ τριῆαιος, ἢ τετραῆαιος;
 Λ. νομίζω νέον εἶναι τὸ πυρετὸν εἶδος, ὡς ἐν
 τῷ νυμῷ πολλαὶ νέαι γίνονται νόσοι, πρῶ-
 τερον ἄγνωστοι. Γ. ἀλλ' ἄλις ἢ τῶν πα-
 λαιῶν. Λ. ἔτιως ἀρέσκει τῷ θεῷ τὰ νέα ἀ-
 μαρτημάτ' ἀ νέοις νοσήμασι κολάζοντι. Γ. πό-
 ση ἡμέρα ἀνατρέχει τὸ ἀλγημα; Λ. πόση
 ἡμέρα λέγεις; μᾶλλον ἢ κατ' ἐκάστην ἡ-
 μέραν πλεονάκις, ἢ ἕνδεκα. Γ. ὦ τὸ κα-
 κὸν βδελυκτὸν πόθεν ἐπεσάσπισ τὸ νόσημα;
 πόθεν νομίζεις τῆτο τὸ κακὸν εἶναι; Λ. ἐκ
 λοιμῶν. Γ. ἀλλ' σὺκ εἰώθεις τὸ ἔσθαι δει-
 σιδάμων, ὥστε νησεία σπαιτὸν ἀποτρέψεις.
 Γ. σὺκ ἦν εὐσεβία, ἀλλὰ ἀπορία. ἔχθ' ἐδό-
 δη τροφή, ἐκ ψυχῆς γνέσθαι οἶομαι. ἐκ μή-
 λων ὠμῶν τινὶ τὸ οἰσποράγει ὠμότητα ὑπέ-
 ρχειν ἠγῶμαι. Γ. Φυλάτῃς μὴ ἐξ ἀμέτρων
 καὶ ἀκαίρων πρὸς τὰ γεύματα ἀσθδῆς τῆ-
 το τὸ κακὸν ὀπίσσωσθαι, ἢ ἐκ πότος ἀμέ-
 τρων, ἢ ἐκ μέθης. ἀλλὰ τί π' ἔ παρακα-
 λεῖς ἰατρὸν τινα; Λ. δέδια μὴ ἴσθῃον τὴν νό-
 σον αὐξάνη, ἢ δεραπεύση. Φοβέμαι μὴ ἀντι-
 φαρμάκων τοξικὸν διδῶ. Γ. δεῖ γὰρ ἐλέσθαι
 τινα, ὃ ἀδεῶς πιτεύοις ἄν. Λ. εἰ χεῖρ ἡφανείν.
β' βλο.

G. Adm
 familar
 G. N. m
 Nam. f
 est. f
 an. ier
 uo. u. m
 fub. m
 cog. m.
 L. Na. f
 mor. p
 dolo. L.
 die. (ap
 uo. m. d
 Vnde. p
 L. Ex. m
 esse. f
 L. No. n
 d. d. u. r
 E. cr. u. d
 cr. u. d. a
 u. m. p. r
 m. a. s. u.
 e. p. i. e. t.
 L. Timeo
 qu. m. c. u.

FAMILIARIA.

G. Adnitendum censeo, ne morbus fiat familiaris. Num est hydrops? L. Negant.

G. Num disenteria? L. Non arbitror. G.

Num febris? L. Credo esse. G. Qualis nã est febris? Continua ne, an quotidiana,

an tertiana, an quartana? L. Opinor

novam esse febris speciem, ut nunc novi subinde morbi exoriuntur ante hac in-

cogniti. G. At plus satis erat veterum.

L. Ita est visum Deo nova peccata novis

morbis punienti. G. Quoto die recurrit

dolor? L. Quoto die narras? imò quoti-

die, sæpius quã Euripus. G. O malũ abo-

minandũ! Vnde contraxisti morbum?

Vnde suspicaris hoc esse collectũ mali?

L. Ex inedia. G. At non soles usq; adeo

esse superstitiosus, ut te jejunio maceres.

L. Non erat religio, sed inopia. Nõ enim

dabatur tibus. E frigore natũ arbitror:

E crudis malis contracta est stomachi

cruditas. G. Vide ne ex immodico, aut

intempestivo studio conciliaris tibi hoc

mali, aut ex potatione largiore, aut ex

ebrietate. Sed cur non accersis medicũ?

L. Timeo ne citius morbum augeat,

quã curet. Metuo ne pro remedio ve-

nerum

COLLOQUIA

βέλομαι μὲν μάλλον ἅπαξ τελευτᾶν, ἢ πο-
 σέως Φαρμάκοις ἐκτροχάθει. Γ. Φρόνη-
 σον ἔν, ὅπως αὐτὸς σεαυτῷ ἰατρὸς τυγχάνης
 ὦν. εἰ ἀνδρῖα τρωῶ ἀπισεῖς, εὐχομαί σοὶ τὸν
 θεὸν ἐν ἰατρῷ μέρεθ' εἶναι. εἰσὶν οἱ ἐνδυσάμενοι
 εὐδῆτα μίναχθ, ἀνερρώθησαν. Λ. τὸ αὐτὸ
 ἴσως συμβέβηκεν ἄν, εἰ λεοντὴν ἐνδεδυμένοι
 εἴν ἦεν. ἀλλὰ ταῦτα τῷ ἀπισῆντι εὐδὲν συμ-
 φέροι. Γ. πίστευσον ἔν, ἵνα ἀναξιώσης. ἀλ-
 λοι πινὲς ἀπὸ ἀλάθησαν τῆ νόσθ, ποιησά-
 μθοί τι τῶν ἀγίων ἰατροσόφθ. Λ. ἀλλὰ
 εὐδὲν δεῖ μοι περὶ τῆς ἀγίης συμβόλαιον. Γ.
 ταίγαρ ἔν σὺ τὸν χερσὸν, ὧ μὲν πιστεύεις, αἴ-
 τη τῷ τ' ὑγείας χάριν. Λ. ἀλλ' οὐκ οἶδα,
 εἰ χάρις δεῖ. Γ. πῶς ἔχι χάρις δεῖ, τῆς
 νόσθ ἀπαλλαγῆναι; Λ. ἐπίστετε τελευτᾶν
 βέλτιον δεῖ. ἐγὼ ἢ τῷ χερσῷ μηδὲν δέομαι
 πλὴν ὅ, τι ἂν ἄριστον ἦ. Γ. εὐσεβῶς σὺ μὲν
 φιλοσοφεῖς. ὅτε μὲν γὰρ αἰτῆ μὲν τὸν θεὸν ἀ-
 γαθὰ πῶς περὶ τῆτον τὸν βίον ἀναγκαῖα,
 αἰετὸς εἶναι δεῖ τὸ, κύριε εἰς φελῆς. πινδ-
 ματικά ἢ καὶ αἰώνια ἀγαθὰ, ἀνθ' ὁμολο-
 γίας τῷ θεῷ εὐχεσθ' πέπειε. ἀλλὰ ἔρρω-
 σο, ὦ φίλε Ληκᾶ. Λ. ἔρρωσο εἰς
 εὐλὸν ἀνελιον καὶ ὦ φίλτατε

Γεώργιε.

Α Λ

FAMILIARIA.

venum det. G. Deligendus est igitur, cui
tutò fidas. L. Si moriendum est, malo
semel mori, quàm tot pharmacis excar-
nificatus. G. Fac igitur, ut ipse tibi sis
medicus. Si diffidis homini medico, pre-
cor ut sit tibi medici vice Deus. Sunt qui
induti veste monachi convaluerunt. L.
Idem fortasse evenisset, si leonis pelle te-
cti fuissent. Verùm ista diffidenti nihil
conducunt. G. Fide igitur, ut revivis eas.
Alij morbo levati sunt, nuncupatis ali-
cui divorij votis. L. At ego cum divis nõ
paciscor. G. proinde tu à Christo, cui fidas,
pete sanitatis beneficium L. At ego, an
beneficiũ sit, nescio. G. An non benefi-
cium est, liberari morbo? L. Nennunquã
mori felicius est. Ego autem à Christo
nihil peto, nisi quod optimum sit. G. piẽ
tu quidem philosopharis. Cum enim pe-
timus à Deo bona ad hanc vitã necessa-
ria, semper addendum est, Domine si tu
vis. Spiritualia autem & eterna bona si-
ne vlla conditione à DEO petenda sunt.
Sed vale mi Luca. L. vale in crastinum
& tu, carissime Georgi.

ALI-

COLLOQUIA

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γ. ΟΥΧΙ ἐγχετό σοι αὐτῆ ἡ ὁδοιπορία
 εὐτυχῆς καὶ γρήσιμῃ; Δ. ἐγχετο μετρίως
 πλὴν ὅτι ἔδεις τὸ πῶς ἀκινδύνως ἔχει διὰ
 τὰς λησείας. Γ. περὶ ἡμῶν, ἢ ὑπὸ πύρι; Δ. ταί
 μὲν περὶ πορείας, τὰ δὲ ἀμάξης, τὰ δὲ ἵππων,
 τὰ δὲ νηῶν. Γ. πῶς ἔχει τὰ τῶν ἐν Γαλλία
 βελγικῇ; Δ. τσιτασιτικῶς. Πολλὰ μὲν ἐ-
 κεί πολέμων ἀπὸ λαοῦ εἰσι. Γ. ἀλλὰ ταῦτα
 εἰσώμεν. ἔδεν γὰρ ἡμῖν καὶ τῷ Ἄρει τὰ δὲ
 σὰ πῶς ἔχει; Δ. εὖ, καλῶς, κάλλιστον. Γ. ἔ-
 χι καλῶς πρᾶξεις; Δ. κάλλιστα, εὐτυχέστα-
 τῶ. Γ. ἔχι εὐτυχεῖς; Δ. μάλλον ἢ δυσυχῶς,
 τὰ μὲν ἐμὰ χεῖρον ἔχον ἢ δύναται. Γ. ἔκ
 εἰλωκίας, ὅπερ ἐθήραδες; ἔχι σωέβη ἢ
 λεία, ἢ ἐπεβέλους; Δ. ἐθήραδον μὲν, ἀλ-
 λά τὸ Ἀρτέμιδι ὀργιζομένης. Γ. ἔδεμία
 ἐλπίς λοιπὴ ἔστι; Δ. ἐλπίς μὲν πολλή,
 πρᾶγμα δὲ ἔδεν. Γ. οὐπατῶ ἔδεμίαν ἐλ-
 πίδα δεικνύει; Δ. ὅλας ἀμάξας, ὅλας νῆας
 ἀλλὰ πρὸς τῆτοις οὐδέν. Γ. οὐδέν ἐπιπέμ-
 ψεν Δ. ὑπέχετο μὲν δαψιλῶς, ἀλλ' οὐκ
 ἐπέψεν ὅλοον ἔδεν. ὑπὸ γινέται μὲν
 πολλὰ λόγῳ, ἔργῳ δὲ οὐδέν ποιεῖ. Γ. γρή-
 οὖν τὴν ψυχὴν τῆ ἐλπίδι τρέθειν. Δ. ἀλ-
 λά ταύτη οὐ παίνεταί ἡ κοιλία. Γ. Διὰ
 τῆ

FAMILIARIA.
ALIVS DIALOGVS.

G. Fuit ne tibi hoc iter faustum & commodū? L. Sic satis, nisi quod nihil usquā tutū est à latronibus. G. Pedes advenis, an eques? L. Partim pedestri itinere, partim vehiculo, partim equo, partim navigio. G. Quo in statu sunt res Belgicae? L. Sanè turbulento. Magna bellorum mina sunt. G. Sed hac omittamus. Nihil enim nobis cum Marte. Tua res quomodo habet? L. Benè, pulchrè, optimè. G. Nonne benè tecū agitur? L. Optimè, felicissime. G. Nonne prospero fortuna flatu uteris? L. Imò maximè adverso. Res in pejori statu esse non potest. G. Non cepisti, quod captabas? Non contigit prædā, quā venābaris? L. Venābar equidē, sed irata Diana. G. Nihil reliquum est spei? L. Spei permultum, sed rei nihil. G. Consul nihil ostendit spei? L. Tota plaustra, totas naves, sed præterea nihil. G. Nihil adhuc misit? L. Promisit quidē largiter, sed ne obulū quidē misit. Promittit quidem multa verbis, sed re præstat nihil. G. Ergo spe alendus est animus. L. Sed hac non saginatur venter. G. Idēd

autem

COLLOQUIA

τῆτο ἢ πρὸς τὸ ὀδοιπορεῦεν ἐτύγχανες ὦν
 ἐπιηιδείπερος. εἰδὲν Φορτίον ἐν τῇ ζώνῃ ἔχων.
 Α. ὁμολογῶ, καὶ ἀσφαλέςερος. εἰδενὰ γὰρ
 ἔπλα μάλλον ἐλεύθερα τῶν ληστῶν εἶν. ἀλλ'
 ἐγὼ μάλλον ἀνβλοίμην καὶ τὸ Φορτίον καὶ
 τὸν κίνδυνον. Γ. εἰδὲν σὺ ἀφῆρηται ἐν τῇ ὁδῷ;
 Α. μὲν ἐμῶ; πὶ ἀφερέχεις ἀνθρώπος γυμνῶ;
 οἱ ἄλλοι μάλλον ἐφοβῶντο με, ἐξῆν ἐμοὶ γυ-
 μνῶ ὀδιπύρω δια ὅλης τῆς ὁδῶ ἀδειν καὶ πῆ-
 ναν. Γ. ποῖ ἢ νῦν βαδίζεις; Α. εὐρὺ τῆς οἰκίας.
 ἀπασσὺ μὲν τὴν γύναικα, καὶ τὰς γονεῖς,
 πολλὴν ἠδὲ χρόνον ἐχόρω μὲν. Γ. εὐχομαί
 σε πάντα ὁκεῖ εὐρεῖν ἡδέα. Α. αἴτε τῆτο βέ-
 λοιτο θεός. εἰδὲν καινὸν συμβέβηκεν ἐν τῷ με-
 ταξὺ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν; Γ. εἰδὲν, πλὴν ὅτι εὐ-
 ρήσῃς τὸν οἶκον ὀπίδοσιν εἰληφῶσα. καὶ γὰρ ἡ ἀ-
 λέκτορίς σὺ ἔτεκε σοὶ ὦν καλόν. Α. καλῶς
 λέγεις, ἀντὶ ταύτης τῆς ἀγγελίας δίδωμί σοι
 δῶρων ταύτῃ τὴν καινὴν Δαθῆκῃ ἐν Δα-
 λικία νεωστὶ κομψῶς τυπωθείσαν. Γ. καλόν,
 μὰ τὸν θεόν, εὐαγγελίον. ἐστὶ μοι τῆτο τὸ δῶ-
 ρον ὡς ὅτι ἠδισόν. σκέψομαί ἢ ὀπίθεν σὶ ποτε
 χάριν ἀξίαν λαποδῆναι διωθηθῶ. Α. ἐξαρκύν-
 τως ἀνταποδοδωκῆναι νόμιζεις, εἰ ἀγαπήσῃς.

Α Α

FAMILIARIA.

autem cras ad iter expeditior, quod nihil esset oneris in zona. L. Fateor atque etiam tutior. Nulla enim sunt arma certiora adversus latrones. Sed ego malim $\&$ onus $\&$ periculum. G. Nihilne tibi ademptum est in via? L. Mibine? Quæso quid eripias nudo? Alijs citius periculum erat à me. Licuit mihi vacuo viatori per totum iter canere $\&$ esurire. G. Quo autem nunc abis? L. Rectè à domum, salutaturus uxorem $\&$ parentes jam diu non visos. G. Precor ut illic offendas omnia leta. L. Utinam ita velie Deus. Nihil interim extitit novi domi nostra? G. Nihil, nisi quod reperies autem familiã, Nam tua gallina peperit tibi pulchrum ovum. L. Bene nuncias. Pro hoc nuncio do tibi munus, videlicet novum Testamentum Lutetia recens eleganter excusum. G. Pulchrum, ita me Deus amet, Evangelium. Est mihi hoc munus longè gratissimum. Dispiciam unde possim hoc donum pensare. L. Abunde te pensasse, puta, si boni consulueris.

G 2.

ALI.

COLLOQUIA

Α Α Λ Ο Σ

Γ. ΟΥΧΙ καινά τινα ἐκ τῆς πατριδος κομιζεις; ἔδεν καινόν ὡσαύτῳ τῶν ἡμετέρων Φέρεις; τίνα καινά ἀγγελλεις; Δ. καινά μὲν πολλά, ἀληθές ἦ ἔδεν. τῶσαῦτα μὲν ψεύδη Φέρω, ὅσα μόλις μία ναῦς ἄγοι. Γ. ἄποφορτίξεν ὡς τάχιστα, ἵνα μὴ ὑπὸ τηλικούτου τόμεγεθος Φορτίξ ἄπολη. Δ. ἔδεν ἔχω, πλην οὐκ ὄν τοῖς κρείοις, καὶ αἰμαξιαῖς, καὶ ναυσὶ θρυλλείται. Γ. πῶς, ἔχι ἡ πατρις ἡμῶν τοῦ λοιμοῦ ἐλθῆρα ἔστι; Δ. οὐχ. ὁλως, ἀλλὰ σωεχῆς ὅσα ἔστιν, ἐνίοτε γὰρ ἀνίησι, πάλιν ἦ παροξύνεται. Γ. οὐχ αἰλις ἦν κακῶν, ὅτε πόλεμῳ ὦν τυγχάνει; Δ. ἦν μὲν, εἰ μὴ ἄλλως ἀν᾽ ἐδόκει τῷ θεῷ. Γ. ἀνάγκη αὐτοῖσι σιθδείαν εἶναι. Δ. πάντων ὅκει ἐνδεία ἔστι, πλην τῶν χελιωτάτων στρατιωτῶν. Γ. ὅπως οἱ στρατιῶται κυριεύσιν, ὅκει ἔδὲ τῶν ἀγίων ἱερῶν, οὐδὲ τῶν μεσῶν Φείδοντα. Δ. ὀρθῶς οὖν καὶ σοφῶς ὁ λέγων Ξενοφῶν Φησί: εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθόν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, πόλεμῳ μέγα κακόν, ἀλλὰ οὐκ ἀφ᾽ ἧξω σε πλείονα χρόνον. ἐν ἑτέροις καιροῖς Δὲ πλείονων ποιήσομεθα τὴν σωτηρίαν, ὅποτε ἐκατέρω ἕσασπιτήθειον, νῦν ἄλλοσέ με καλεῖ πρᾶγματα τίνα.

Α Α

FAMILIARIA.

ALIVS.

G. Nihil ne novarū rerū ex patria adfers? Nihil novi à nostris portas? Quanam nova nuncias? L. Nova permulta, at nihil veri. Tantum mendaciorum adfero, quantum vix una navis vehat. G. Exonera igitur te quāprimum, ne succūbas tanto oneri. L. Nihil habeo, præter ea que in tonstrinis, in vehiculis, & in navib. jactantur. G. Quid, est ne patria nostra immunis à pestilentia? L. Non omnino, sed perpetua nō est: aliquādo remittit sese, deinde recrudesceat. G. Nonne satis erat malorū ubi bellū grassatur? L. Erat quidē, nisi aliter visū esset. Deo. G. Annone caritatē istic esse oportet. L. Omnium rerū illic inopia est, præterquam sceleratorū militū. G. Vbi milites dominantur, ibi nec sacris templis, nec Musis ipsis parcunt. L. Rectē igitur & sapienter Xenophon inquit: Pax videtur hominibus esse magnum bonum, bellum verò magnum malum. Sed non te morabor diutius. Aliàs pluribus colloquemur, cū erit utrique commodum. Nunc aliò me vocant negotia quedam.

G 3.

ALI-

ΕΒΛΟΖΙΑ

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γ. πωθάνομαι σε νεωστὶ τῷ πατρὶδι
 Ἐπισκέψασθ'. Δ. ἐπεσκεψάμην. πόλιν γδ
 χρόνον τὴν γονεῖς ἔχ' ἑώρακεν. σὺν ἐδωκ-
 ῶν πλείονα χρόνον φέρειν τὸν τῆς πατρὶδος
 καὶ τῶν φίλων πόθον. Ε. εὐσεβῶς ἐποιήσας,
 Φιλάνθρωπος τυγχάνεις ὧν, ταῦτα ἐνθυ-
 μέμην, ἅπαντες γδ σφόδρα τέρουμι.
 τῷ χῶραι, τῷ ἡμᾶς θρέψασαν καὶ φύ-
 σασαν. ἀλλ' ἄγε, πῶς ἐκεῖ ἑώρακας πάντα
 ἄχοντα; Δ. πάντα καινὰ. πάντα μετὰ βέλ-
 ῃα. ἐδόκην εἰς ἄλλον ἐλθεῖν κόσμον. ἔτη δέ-
 κα μόλις ἀπεχρόμην. σὺν ἄλλως ἅπαντα
 θαύμασα, ἢ Ἐπιμνίδης ὁ τῶν ὑπνωδῶν ἀρ-
 χων, μόλις πελάγη ἄϊον ἀνεγερθεὶς, Γ. ποῖος
 τίς ἔπος εἶμι μῦθος; Δ. λέξω δὴ. εἰ χολή σὺ
 εἶσιν ἀκχεῖν. Γ. ὅθεν ἐμοὶ ἠδίων ἔσαι. Δ. ἔδρα
 ἐν σὺν προσκεφαλαίω μοι τίθεσθ' κελύε.
 Γ. ὀρθῶς ἐπέμνησας, κατ' ἡμέραν γδ ῥᾶσον
 ψάδολογήσας. Δ. μυθολογᾶσιν οἱ ἰσορροπῶν
 περὶ Ἐπιμνίδης πρὸς Κριτέως, ὅς μόνος πρὸς
 εἰπάτων ἔξω τείχους προδρόμῳ, ἐπὶ δὴ
 διὰ τὸν ὑπερὸν σιωπῆσιν ἠπάλαιον ἐμβαῖς ἐκά-
 θ' ἑδε, προσεράκοντα ἐπὶ ἔτη εὐδῶν διετέ-
 λεσθ'.

Γ. ἀλλ'

FAMILIARIA.

ALIUS DIALOGVS.

G. Audio te patriam nuper reuississe.

L. Reuisti, Diu enim parentes meos non videram. Non poteram diutius ferre patriæ & amicorum desiderium.

G. Piè fecisti, Humanus es, qui ista cogitas, Ducimur enim omnes admirabili quodam amore ejus regionis, quæ nos aluit & edidit.

Sed dic quaeso, quonam in loco illic offendiſti omnia? L. Vniuersa noua. Mutata omnia. Videbar mihi in alium venire mundum. Vix dum decennium ab-

fueram, non secus omnia mirabar, quæ Epimenides somniatorum princeps, vix tandem expergefactus.

G. Quanam est ista fabula? L. Dicam equidem, si vacat audire.

G. Nihil fuerit jucundius. L. Sel- lam igitur cum pulvino mihi poni jube.

G. Rectè admones, nam sedens commodius mentieris. L. Fabulantur historici

de Epimenide quodam Cretenſi, qui deambulandi gratia solus urbem egressus,

cum subita pluvie vi compellente in quãdam speluncã ingressus obdormisset, qua-

draginta septẽ perpetuos annos somnum continuerit.

G 4

G. Sed

COLLOQUIA

Γ. αἴτ' Ὀτυχῶς ἔπραξεν ὁ Ἐπιμενίδης, ἔ-
 τε τὰ τελευταῖα ἑαυτὸν ἀναλαβὼν. πολλοὶ μὲν
 πῶν ἐλλογίμων ἔποτε ἀναγείρονται ἐκ τῶν
 ἐνυπνίων ἑαυτῶν. ἀλλὰ πράτης ἀξίως ἀν-
 δρὸς ποιητῆς, ἔμενε ἔν τῳ ψυδολογεῖν. Λ.
 Ἐπιμενίδης ἔν ἀνεγερθεῖς, ἐκ τῆς σπηλαίας
 πορεύομενος, περισκοπεῖ, ὁρᾷ πάντα με-
 ταβέβλημῶνα, τὰς ὕλας, τὰς ὄχθας, τοὺς
 ποταμούς, τὰ δένδρα, τὰς ἀγρὰς, ὡς ἴσω-
 τώμωσι εἰπεῖν, πάντα καινά. βαδίζων ἔν εἰς
 πύλιν ἐρωτᾷ, Διτριβῶν αὐτῷ χρόνον
 τινα, ἔδὲ ἐγνω ἔδενά, ἔδὲ ὑπό τινος ἐγνώ-
 σθη. ἄλλο γδ τῶν ἀνθρώπων περίβλημα, ἔδὲ
 τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἢ λέξις μεταβλήθη, οἱ
 τρόποι διάφοροι. ἔδὲ θαυμάζω τῆτο τῷ Ἐ-
 πιμενίδῃ μετὰ ποσαῦτα ἔτη συμβεβηκέναι,
 ἐπεὶ δὴ μικρὰ δεῖν ἐμοὶ τὸ αὐτὸ σιῶεθῆ, τῷ
 ὀλίγα ἔτη τῆς πατριδὸς ἀποχουμένω. Γ.
 πῆ γονῆς σὲ, ἔχι βίῃσι; Λ. βίῃσι μὲν ἀμφο-
 περι, καὶ Διφικενται ὁπωσούν, γῆρα, καὶ
 θόσῳ, καὶ συμφοραῖς τῶν πολέμων ἐκνευδι-
 σμένοι. Γ. αὐτῆ ἴσῃ τῆ ἀνθρωπίνῃ βίῃ
 καμωδία, τὰ θνητὰ ποιᾷτα, ἔ-
 δὲν ἐν ταυτῷ μένει.

ΠΕΡΙ

FAMILIARIA.

G. Sed benè cum Epimenide actum est, qui tandem ad se redijt. Multi docti nunquam expergiscuntur à suis somniis. Sed facis ut Poëta dignum est, Perge igitur mentiri. L. Epimenides igitur somno solutus, è spelunca prodit, circumspicit, mutata videt omnia, sylvas, ripas, flumina, arbores, agros, breviter, nihil nõ novũ. Accedit ad urbẽ, percontatur, manet illic aliquandiu, neq; novit quenquam, neq; à quoquam agnitus est. Alius hominũ cultus, nec idẽ vultus, mutatus sermo, diversi mores. Neq; miror hoc Epimenidi post tantum annorum evenisse, cum mihi idem propemodũ evenerit, qui pauculos annos absuissem. G. Quid uterque parens, vivuntne? L. Vivunt ambo, & valent utcunq; senio, morbo, deniq; bellorum calamitate confecti. G. Hec est humane vitæ comœdia. Tales sunt res humane, ut in eodem nihil duret statu.

COLLOQUIA

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
 ΠΑΡΟΜΟΙΟΥΘΕΩΣ ΔΙΔΑΧΗΝ.

Μαθητῆς καὶ Διδάσκαλου.

Μ Ἐπιθυμῶ, ὦ διδάσκαλε, φίλτατε, συμ-
 πτόμως πρὸς σε κινθάνεσθαι, τίνα τρέ-
 πον χρῆ τὴν ψυχὴν τὰ χράματα παρὰ τὴν εὐ-
 ζήθειαν, ἐάν γε σοι χολή καὶ ἰκανὸς χρόνος
 γλήται. Δὲ χρόνον σὺ μὲν ἐθήρσεις, ὦ νεανί-
 σκε, μάλιστα ὀπιθήδειον: πρὸς δὲ τῶν τὸν ἐ-
 λεύθερον καὶ καλὸν πόθον σε τῶν ἐμῶν με-
 γίστων ἀχολιῶν ἀν' ἀρετῶν ἀσμφώς. διό-
 τερ ἀφ' ἐμῶν τῶν φροσιμιάζεσθαι, ἵνα καὶ τὴν
 φύσιν σε ἀκρεβέστερον γνῶ καὶ ἐγὼ σοι τὴν ἐ-
 μὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς σε μᾶλλον ὀπιδείξω,
 ἐμὲ ψεῖ ἐκάστων, ἃ εἰδέναί ἐθέλεις, ἀπλῶς
 ἐρώτησον. Μαθητῆς. Εὐσεβῶς καὶ καλῶς ποι-
 εῖς ὦ διδάσκαλε ἐνδοξότατε, πσαῦτα πρὸς
 γματα με εὐμυθῶς παιδεύειν, ὅσα ὀκνῶν.
 πρῶτον μὲν ἐν πρὸς σε κινθάνεσθαι βέλομαι,
 τί τὸ πρῶτον τῆς ψυχῆς τὰ χράματα τὰ ἡμέ-
 τερα παρὰ τὸ τέλος ἴσῃν, εἰς ὃ, ὡς πρὸς εἰς σκο-

πρὸς

FAMILIARIA.

DE RATIONE STUDIO-
rum rectè instituenda.

Discipulus & Præceptor.

D Cupio, mi carissime præceptor, bre-
viter ex te audire, quæ sit ratio stu-
diorum rectè instituenda, si modò tibi
est otium, & tempus his rebus commo-
dum. Præceptor. Tempus tu quidem,
adolescens captasti commodum. Deinde
tuum illud liberale & honestum deside-
rium vel maximis occupationibus meis
anteferrem libenter. Quare omiſſa præ-
fatione, ut & ingenium tuum melius co-
gnoscam, & tibi meam erga te benevo-
lentiam magis probem, me de singulis
rebus, quas scire cupis, simpliciter inter-
roga. Discipulus. Pie & honestè facis,
clarissime Præceptor, quòd me de his
tantis rebus benevolè erudire non gra-
varis. Primum itaque ex te scire cupio,
quis nam præcipuus studiorum nostro-
rum finis sit, ad quem, velut ad sco-
pum,

COLLOQUIA

παν. ἅπαντας τοὺς ἡμετέρας τέ μαθεῖν πέ-
νεις σιωπῆειν δεῖ. Δ. εὐχρημονως σὺ μὲν πε-
ρὶ τῆς ἐρωτήματι τῷ δεξιῷ ποιῆ-
γνόντες γὰρ τὸν σκοπὸν πρὸς ἐν βλέπομεν, ἴσον

Δύο ἔαν· καὶ τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἐξαιρεῖσθαι δεῖ. Δύο
θεώπων δ' δεῖ τὴν ἀνθρώπων κυριώτατα καὶ μάλιστα
πρωτεύ- πρωτεύοντα ἀγαθὰ, εἰς πάντων ἄλλων ζώων
οντα ἀγα- πρὸς εἶ, ὁνοῦς καὶ ὁ λόγος. τούτων ἀκρι-
στα. βως τε καὶ ὀρθῶς ἐκπονηθέντων οἱ ἀνθρώ-
ποι οὐ μόνον τῶν ἄλλων ζώων, ἀλλὰ ἀλ-

Δύο τῆς λήλων ἴσα φέρεισι. πρὸς ἴσκει τριγάρουν τὴν
πρὸς τὰ πρὸς τὰ γράμματα παρὰ εἰς δύο ταῦτα
γράμμα- ἐξήντικα καὶ ἀληθέστατα τέλη σιωπῆειν,
αὐτῶν ὅπως δηλονότι τὸν νοῦν τῆ σοφία, ἢ τῆ τῆ
τέλη. θεοῦ, καὶ τῆς φύσεως, καὶ τῶν νόμων γνώ-
σει, καὶ τῆ δευτῆ ἐκπονήσωμεν, καὶ δύνα-
μιν τε λόγος, κομφῶς καὶ φανερώς πρά-
γματα ἀγαθὰ ἐξηγημένε, ἡμῖν αὐτοῖς πα-
ρασιδῶσσωμεν. Μ. ἕχι ταῦτα δύο τὰ τέλη

πρὸς τοῖς λογογράφοις συντομώτερον ὠ-
ρισμῶρα ἀναγιγνώσκειται; Λ. μάλιστα. Πε-
ρικλῆς μὲν γὰρ πρὸς θεοκλυδίδη συντόμως
καὶ ἀκριβῶς πρὸς σαγορεύς, Γνώσθαι τὰ δε-
οντα, καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα. Ληκκιανός ἰ
σύνεσιν καὶ δύναμιν ἐρμηνεύτικῶν ὀποκα-

Σοφία. λεί, τῆς σοφίας καὶ λογιότητα. Μ. τί δε
σοφία

FAMILIARIA.

ipsum, omnes nostri discendi labores, referri debeant. P. Rectè tu quidè ab hac quaestione ordiris. Intellecto n. scopo & meta ad quã tendim9, facilius etiã media, rectã ad istam metam ducentia, eligere poterimus. Dua autè sũt propria & præcipua hominis dotes, quibus reliquo animantiũ generi antecellit, Ratio & Oratio. His studiosè & rectè excultis, homines non solùm cateris animalibus, verũ inter se alijs alijs hominibus præstãt. Dirigenda igitur sunt Studia Literarum ad hosce duos fines proximos & immediatos, ut Rationẽ sapientia, seu cognitione Dei, natura, legum, & virtute excolamus: & Orationis purè ac perspicuè res bonas explicantis, facultatem nobis comparemus. D. Ext autne hi duo studiorum nostrorũ fines apud autores brevioribus verbis descripti? P. Maximè. Pericles enim apud Thucydidẽ breviter & rotundè nominat, Scire quæ oportet scire, & ea posse eloqui: Lucianus autè appellat, rerum cognitionẽ, & facultatem disertè eas explicãdi, id est, Sapientiã & Eloquentiã. D. Quid autem vocas sapi-

Dua hominis præcipua dotes.

Duo studiorum fines.

tiam?

COLLOQUIA

σοφίαν ὀνομάζεις ; Δ. σοφίαν μὲν. ὡς τὰ
 θεῖα γράμματα λαλεῖ, ὀνομάζομαι τὴν
 εἰληθηνὴν τὴν θεῶν, ἢ τῶν ἄλλων χρημάτων ἀ-
 γαθῶν γνῶσιν, μεμιγμμένη τῇ πρὸς τὸν θεὸν
 εὐσεβείᾳ : ἀφ' ἧσὺν δὲ, τὸ μὴ γνῶναι τὸν
 θεόν, μηδὲ πείθεσθαι αὐτῷ. Μ. Τι δὲ ἡ λογι-
 ολογία; Δ. τὴν λογιότητά Πλάτων πάντων εὐ-
 χρημόνως ὀρίζει, τὸ τῷ θεῷ κεχαρισμένη
 λέγειν δύνασθαι. εἰς τὰ τοιαῦτα τὸ εἶναι τὸν τέλει
 ἅπαντες ἄνθρωποι τὰς πράξεις ἐαυτῶν σω-
 τεῖν οὐ φείδουσιν, ὅπως θεὸς ὁ κτίστης ἐρεθῶς
 ὁ ἡμῶν γνώσκηται τε καὶ θεραπεύηται, α.
 πρὸς τὰς Κορινθ. γ. Πάντα εἰς δόξαν θεῶν ποι-
 εῖτε. διόπερ ἐν ἡμῶν ἡμετέρας πρὸς τὰ γράμ-
 ματα παρδαῖς, καὶ ἐν πάσαις ὅλας τὰ βίαι
 πράξεσιν, αἰετῶν τὸν ὠφελιμώτατον κα-
 νόνα πρὸ ὀφθαλμῶν τίθεσθαι δεῖ : Ἀρχὴν ἀ-
 τῆλ. πάντων καὶ τέλος ποιεῖ θεὸς. ἐστὶ τοιαῦτα τέ-
 των πο. λ. των πόνων των ἡμετέρων, ἢ σοφῆ ἢ λό-
 των ἡμῶν. γ. εὐσεβείᾳ. Μ. δεομαί σ' ἔ, μοι λέγειν, ἢ κ
 τὴν σο- των παιδῶν ταύτῃ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἐν
 Οἴαν ὀπ. τοῖς λόγοις ἀφνότητά μάλιστα λαβεῖν δεῖ; Δ.
 θεν λα- τὴν σοφίαν, ἢ τὸ γνῶναι τὰ θεόντα, τοῖς ἀν-
 βῆν δᾶ. θεωποῖς ἐξεργαζομένη ἡ θεολογία, ἢ ἡ φιλο-

FAMILIARIA.

iam? Præceptor. Sapienciam, ut sacra
litera loquuntur nominamus veram no- ^{Sapientia.}
titiam DEI, & aliarum rerum bona-
rum conjunctam cum vera pietate erga
Deum: Stultitiam verò, ignorantiam
DEI, & inobedientiam erga DEUM.

Discipulus. Quid autem est eloquen-
tia? Præceptor. Eloquentiam grævis- ^{Eloquentia.}
sime Plato definit, Deo grata dicere pos-
se. Nam ad hunc ultimum finem omnes

homines suas actiones referre debent, ut
DEVS conditor rectè à nobis agnosca-
tur & colatur. 1. Corinth. 10. Omnia ad
gloriam Dei facite.

Quapropter & in
studijs nostris, & in totius vitæ actioni-
bus, semper in conspectu esse hac utilissi-
ma regula debet: Exordium rerum fac
& finem DEUM. Sit igitur finis stu-
diorum nostrorum, Sapiens & elo-
quens pietas. Discipulus. Dic queso,

ex quibus doctrinis Sapiencia illa, & E- <sup>Finis studii-
tum nostro-
rum.</sup>
loquentia, potissimum petenda sit? Præ-
ceptor Sapiencia seu recto judicio de

rebus cognitione dignissimis, mentem <sup>Sapientia
unde peten-
da sit.</sup>
hominis instruunt Theologia, & Philo-
sophia,

COLLOQUIA

σοφία, ἢ τὴν γνώσιν τῶν νόμων, ἢ τῶν πρῶ-
 ραγμείματων πρὸς τῶν ἠθῶν, καὶ τὰς ἱστορίας
 τὰ πρῶταδείγματα τῶν νόμων παρεχέσθαι,
 καὶ τὴν τῶν Φυσικῶν γνώσιν, καὶ τὰ μαθη-
 μάτῃ συλλαμβάνομεν. Μ. πρὸς δὲ τὸ τῶν
 ἄλλων λόγων σωιέειν, καὶ πρὸς τὸ τὸν ἡμέ-
 τερον ὀρθῶς μορφῶσαι, τί μάλιστα ἀναγ-
 καὴν ὄσῃ; Δ. τὸν λόγον τὸν ἐν ταῖς τῶν συφῶν
 καὶ τῶν δεινῶν λέγειν γραμμασίαν ἱεραῖς καὶ
 ἐπιείκεις, χρηστῶς γινώσκειν, διδάσκουσιν αἱ τῶν
 λέγειν τέχναι, μάλιστα ἡ πασῶν ἡ Γραμματι-
 στικῆ. καὶ ῥωμαϊκῆ, καὶ ἑλληνικῆ, καὶ Ἑβραϊκῆ. Τῶ-
 των μὲν τῶν γλωττῶν μνημείοις ἐπιδήσῃ αἱ ἐξ-
 αἰρεῖται τῶν τεχνῶν, καὶ αἱ ἱστορίαι συλλαμ-
 βάνομεν, ἢ αὐτῶν γνώσις ὡσπερ ἴσως καὶ
 κλείς τις τυγχάνει ἔσθαι, ἢ πρὸς τὴν τῶν
 παιδείων ὀπισθίμην ἢ πρόσθεν αἰνοῦμεθα.
 Τὰ πρὸς τὸν λόγον ὀρθῶς μορφῶ-
 σαίνα ἀναγ-
 καίαι. καίαι. πρὸς δὲ τὸν ἡμέτερον λόγον καλῶς μορφῶν,
 χωρὶς τῶν τῶν λέγειν τεχνῶν καὶ φύσις ὀπι-
 τηδεῖα, καὶ τῶν συγγραφέων ἐλλογιμῶν ἀ-
 γνήσις τε καὶ μίμησις, καὶ τῶν λέγειν καὶ
 γραφῶν ἀσκήσις συνεχῆς, μάλιστα ἀναγ-
 καίαι ὄσῃ. Μ. Ἐπιδήσῃ τὰ τῶν τῶν λέγειν
 τεχνῶν πρῶταδείματα ἕτερον τῆς ἡμετέ-
 ρης.

FAMILIARIA.

sophia, quæ scientiam legum seu præceptorū de moribus, Historias, quæ exempla legum suppeditant, cognitionem naturalium rerū, & Mathematica complectimur. Discipulus. Ad orationem aliorum intelligendam, & ad nostram rectè formandam, quid præcipuè requiritur?

Præceptor. Orationē in sapientium & eloquentium autorum scriptis, sacris & prophanis, rectè intelligere docent, Artes dicendi, Grammaticæ in primis lingua Latina, & Græcæ & Ebrææ. Quarum

Grammatica.

LINGUARUM monumentis cum præcipua artes & historiæ contineantur, COGNITIO earum velut Ianua & CLAVIS est, qua ad DOCTRINARUM scientiam aditus aperitur. Ad nostram verò orationem rectè formandam, præter dicendi artes, Natura idonea & scriptorum eloquentium lectio, atque imitatio & dicendi ac scribendi exercitatio assidua imprimis necessaria est. Discipulus. Cum autem dicendi artium præcepta non finis studiorum

Ad orationem rectè formandam quæ necessaria sint.

H nostrorum

FAMILIARIA.

nostrorum sint, sed instrumenta tantūmodo, quibus in summis illis artibus, quae sapientia & eloquentiae fontes continēt, & vitam humanam gubernant ac tuentur, nobis opus est, ut te aliquādo inter docēdum differere memini: ex te scire cupio, quantum temporis artibus istis tribuendum sit? Præceptor. Rectē memones, adolescens. Non enim tota aetas in Dialectica & Rhetorica instrumento comparando assumi debet: sed cognitis præceptis ad rectē de rebus iudicandum & dicendum necessarijs (quae si fidelis monstrator studioso adolescenti contingat, intra unum annum percipi & cognosci facile possunt) statim ad summas artium, quae rerum doctrinam continent, progrediendum, & Exercitatio præceptorum adjungenda est. Discipulus. Ergo ut in cæteris artibus mechanicis, ita in studijs doctrinarum, iudicantes artifices, qui faciat, solum usum esse?

Quantum temporis dicendis artibus dicendis tribuendum.

Usum & exercitatio necessaria.

H 2

Præ

COLLOQUIA

ΔιδάσκαλⓄ. μάλιτα, ἄλλωστε εἰαν φύσις
 ἡκᾶμοσⓄ, καὶ διδάσκαλⓄ χρησίμⓄ,
 ῥητῇ τὰ ἡκυβερνήτης πεισὸς, καὶ τῆς ἀσκητικῆς ἐμπέ-
 ξει τὰς τέρⓄ ὡς ἀγαθήναι. Μαθητῆς. τὸ τῆς περὶ τὰ
 χνας μα-
 θεῖν δεῖ. μαθη-
ματικῆ
σπουδῆς
τέλος
δηλωθείς,
ὁ μὲν
πρὸς
σοφίαν
καὶ ἐλλόγιμον
εὐσεβῆσαν
εἶναι ἐλε-
ξας, πῶς
πρὸς
τέχνης
πιητόν;
ΔιδάσκαλⓄ.
πρῶτον
μὲν
κατὰ
τάξιν
νόμιμον,
ἢ καθ' ἡ-
γίας
πείσος
καὶ τῆς
ἐμπειρίας
τετυχηκῶς
δείξει,
δεῖ
τὰς
τέχνας
τὰς
τῷ
βίῳ
χρησίμους,
μα-
θεῖν,
καὶ
ὡς
διὰ
κλίμακⓄ,
δοτὰ
τῶν
κάτω

Οἱ τίτλοι ἐπὶ τὰς ἀνω μέσθαινεῖν. Μαθητῆς. ἴσως οἱ
 ἐν σχολαῖς πάλαι σοφοὶ τὰς τέχνας ἐνεκα τῆς πίστεως ὅτι ταῖς
 Διὰ τὴν Σχολαῖς διέταξαν, καὶ αὐτὰς τὰς τέχνας
 Διὰ τὴν διένειμαν, ἵνα δηλαδὴ ἐκάστης ὡσπερ εἰς τά-
 μενοί. ξεις
κοσμίας
δηρημέναις,
ἐφεξῆς
καὶ
εὐκαί-
ρους
μαθητῶν
ῥῆσον
οἱ
νεώτεροι
διηγήσονται.
Δι-
δάσκαλⓄ.
καλῶς
σὺ
μὲν
φρονεῖς,
ἀδύνα-
τον
γὰρ
κατὰ
Ξενοφῶντα;
πολλὰ
τεχνώμενον
ἄνθρωπον,
πάντα
καλῶς
ποιεῖν.
καὶ
σοφῶς
παυρὸν
ὅτι
ΠλάτωνⓄ
νόμⓄ,
ὁ
ἐκάστον
τῶν
πολιτῶν
μιασὶ
τέχνῳ
μόνον
μαθεῖν,
καὶ
ἀλ-
λας
διδάσκειν
κελεύων.
ἦν
πινα
ἐν
τέχνῳ
οἱ
νεαῖοι
κατὰ
τὸ
πρῶτον
τῶν
παιδα-
γωγῶν

FAMILIARIA.

Præceptor. Maxime; præsertim si natura idonea, & Magister boni iudicij, seu gubernator exercitationis usu peritus & fidelis accedat. **Discipulus.** Constituto igitur sine studiorū, quæ sapientē, & eloquentem pietatem esse dixisti, quid porro agendum est? **Præceptor.** Ordine certo, quem fidus & usu peritus præceptor monstrabit, artes vitæ necessariæ discendæ, & velut per gradus scalarum ab inferioribus ad superiores transcundum est. **Discipulus.** Fortasse eo consilio sapiens antiquitas gradus in Scholis instituit, & artes ipsas distinxit, Gradus in scholis cur instituitur. ut videlicet singulas velut in classes suo loco distributas, ordine & tempore conveniente, facilius & rectius percipere juvenilis ætas possit. **Præceptor.** Recte sentis. Nam impossibile est, ut quis multa simul faciat, & eadem recte, ut verissimè Xenophon dixit. Et sapientissima lex est Platonis, quæ unumquemque civem, unam tantummodò artem discere & profiteri jubet. Quare quamcunque artem adolescentes de consilio Præ-

COLLOQUIA

γωγῆ μανθάνειν παρρησιάζονται, ταύτην ἀπ-
 Εξ ἑνὸς ἀρχῆς ἐξ ἑνὸς βιβλίου μόνον, τὴν μεθοδι-
 μόνον βι- κῶς τὴν τῆς τέχνης παρρησιάζονται εἰς ῥητὰς τό-
 βλίου ταῖ πρὸς μετρώμενον, δηλαδὴ Θ, μαθήτωσαν
 τῶν τε μὴδὲ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς
 χνῶν κε- ὑποθέσεως βιβλία εισαράτωσαν, πρὶν αὐτὰ
 Φάλαρα μαθητέον. εἰς ἀκριβῆ μνήμην πᾶσι. Μαθητῆς. ὅσα
 φεῖ, τὰ τὰς τῶν τεχνῶν παρρησιάζονται καὶ κε-
 Φάλαρα ἐξ ἑνὸς μόνου βιβλίου, πεπεαιδω-
 μένους γεγραμμένα, μαθεῖν διελέχθης, ταῦ-
 τα πάντα πασι ἐπαληθεύω. νῦν ἢ τί ἐν τῶν
 εὐδοκίμων συγγραμμάτων ἀναγνώσθαι ποι-
 ητέον ὅτι, ὡς ἂν σε πυθέσθαι ὀπίσθιμῳ. Δι-
 προσήκη δασκαλῶ. ἐν τῷ ταῖ συγγραμματα χρη-
 συντάτ- τῆν κοι- τῶς ἀναγνώσθαι (ὡς φεῖ τῆς παρρησιάζονται ἀ-
 τῆν κοι- νὰς τό- κρῶσεως, καὶ τῆς οἰκείας ἐπαναλήψεως,
 νὰς τό- πρὸς Φι- ἧς ὁδομῶς ἀμελητέον, ὅσα εἰπεῖν) μέγα
 πρὸς Φι- λοσοφι- λοσοφι-
 κὰς. κὰς.

Πλά-

FAMILIARIA.

ptoris discere instituent: cam initio ex

V N I C O tantum LIBELLO, qui eru- Ex unico tantū libello
dita methodo summam artis in locos summa artium
certos distributam explicet, cognoscant: discenda.

nec alios interea ejusdē argumenti libellos in manus sumant, priusquam illum edidicerint. Discipulus. Quae de summis artium, ex unico tantum libello methodicē conscripto, discendis differuisti, illa mihi omnia probantur: Nunc porro quid mihi in lectione bonorum Autorum praecipuē agendum sit, ex te audire cupio.

Præceptor. In lectione Autorum (ut de diligenti auscultatione, quae nullo modo negligenda est, nihil dicam) utilissimum est, LOCOS COMMUNES, certo ordine distributos habere, ad quos omnia Instituendi Loci communes Philosophici. quae in lectione Autorum insignia & cognitione digna occurrunt, annotentur, & velut in classes certas digerantur. D. Sed huic admonitioni de colligendis in certum librum Locis communibus, dictū

COLLOQUIA

Πλάτωνος ἐν Φαίδρῳ ἐκκελευσάτω δοκῆ, δη-
 λῶν ὅτι τὰ γράμματα λήθην καὶ ῥαθυμία,
 μάλλον, ἢ μνήμην καὶ διδαχὴν ἐν τῶν μα-
 θόντων ψυχαῖς παρέχει. μνήμημα καὶ σε-
 ταύτην τὴν γνώμην πολλάκις διὰ σμάτων
 ἔχοντα: τοῦτο ἕκαστος εἰδέναι οἶσθε, ἐκ
 ὅσων ἐν πῶς βιβλίοις γεγραμμένοι φυλάττει,
 ἀλλ' ὅσον περ εἰς ἀκρότη μνήμην ἔθηκε, καὶ
 ὅταν τὸ πρᾶγμα ἐχρήσῃ ἀπαλιῆ, προσχί-
 ρον ἔχει. Διδάσκαλος. ταῦτα μὲν, ὡς λέγετε,
 ἔτως ἔχει, ἀλλ' ὅμως ὅσοι δποκρίνομαι, ἔχων
 τουχάνα. Καίπερ ὅσοι μὲν ἕκαστος μεμνήσθαι
 ἐἰδέναι ἐθέλει, ἐκ εἰς τὰ χαρτία, ἀλλ'
 εἰς πῶ ψυχῶν ἐγγραφεῖναι δεῖ, ὅμως ἔπι
 εἰ μνηστὴ ἐπιστασι τῶν κοινῶν τίπων, πρὸς
 τὸ μνημονεύειν ὅσα πρὸτερον ἀνεγνωμεν, ἢ ἐ-
 μάθομεν, μέγα ὀφελῆσι, καὶ ὡς εὐπορώ-
 ται τον παμείον ἐστι, ἐξ ἧς πρὸς ὡς βέλτιστε
 πρᾶγμα, καὶ γνώμας, καὶ ὁμοιότητας, καὶ
 ἰσορίας, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πιαῦτα, ὅτι πρὸς τι-
 νος λόγος ποιῆσαι ἢ γράφειν δεῖ, προσχί-
 ρίζουσι Φιλομαθεῖς τῶν νεανίσκων διωήσον-
 ται Μαθητῆς. πρὸς τῆς μνήμης ἔν, ἢν Πλά-
 ταρχος τῆς παιδείας παμείον ὀνομάζει, πρὸς
 εἰδέναι

Platon
 quod
 & des
 moria
 Mem
 moni
 nupri
 tum in
 quatu
 rei ac
 Praep
 cu: ad
 Epi: ill
 pit: no
 be: r
 rum ad
 tealog
 profum
 ex quo
 temia
 & huj
 dice
 re: h
 lus. Q
 rudi

FAMILIARIA.

Platonis in Phaedro refragari videtur, quod monet, literas & scripta oblivioni & desidia magis occasionem, quam memoria & doctrinae praesidium adferre. Memini etiam te crebris usurpare sermonibus hanc sententiam: Tantum unusquisque se scire existimet, non quantum in libris scriptum adservat: sed quantum memoria fideliter tenet, & ubi res ac usus postulat, promptum habet. Praeceptor. Vera quidem sunt, quae dicis: sed tamen habeo, quod respondeam. Etsi illa quae quis meminisse & scire cupit, non chartis, sed animo inscribere debet: tamen hi indices & thesauri locorum ad recordationem eorum, quae antea legimus, aut didicimus, plurimum profunt, & velut instructum penu sunt, ex quo copiam optimarum rerum, sententiarum, similitudinum, historiarum, & hujus generis alia cum de re aliqua dicendum aut scribendum est, depromere studiosi adolescentes possunt. Discipulus. Quid igitur de memoria, quam eruditionis promptuarii Plutarchus nominat,

FAMILIARIA.

minat sciendum est? Præcep. Præcipuus Memoria
 custos, & thesaurus eruditionis est M E- custos eru-
 MORIA, cui excolenda, & assiduo e- ditionis.
 discendi labore formâda, singulis diebus
 certum tempus tribuere singuli studiosi
 debebunt. Discipulus. De arte autem
 memoria, de qua Simonidem Chium, &
 postea alios nonnullos certa quadam præ-
 cepta tradidisse audio, quid dicis? Præ-
 ceptor. Etsi iuvâri memoria diæta, &
 bona valetudine, & loco silenti, & tem-
 pore matutino, & notis certis, constat:
 tamen ars memoria omnium opti-
 ma & certissima est, multa assidue edi- Ars mema-
 scere, & mandata memoria sæpe repe- ria.
 re, ac ad usum trãsserre. Si enim memo-
 riam negligent discentes, & otio, desi-
 dia, torpore aut delitijs enervari si- Quenam o-
 nent, non minus inanis & supervaca- mnium opti-
 neus discendi labor erit, quàm si in a- ma & cer-
 qua interea scriberent, aut arena semi- tissima sit.
 na mandarent. Quare unum ex præci-
 puis & maximè necessarijs studiorum,
 partibus esse statuas, frequentem &
 assiduam memoria exercitationem,
 & mul-

COLLOQUIA

καὶ τὸν τῶ πολλὰ ἐκμανθάνειν πόνον. μετὰ τὴν
 τὴν μνήμης ἐργασία, ἢ μάλιστα τῆς
 σωέσεως Φύλακα εἶναι ἐφ' ὧν πολὺ πρῶτον
 καὶ παντῶν ἀναγκαῖον τῆς ἀληθινῆς

Ἡ δὲ γρά- παιδείας ὄργανον ὅστιν, ἢ σπυδαία καὶ σωε-
 Φφν ἀ- χῆς τῆ γράφειας ἀσκήσις, πρὸς μίμησιν καὶ
 σκησις ἰδέαι τῶν σοφῶν, καὶ Φανερωῶν, καὶ ὀπιχαρί-
 σπυδαία τως λεγόντων, διὰ πεποιημένη. ὡς περὶ ἐν ὅ
 καὶ σωε- Απελλῆς, ὁσάντις ἔδεν τῆς-εαυτῆς τέχνης ἐξέξε-
 χῆς ἀ- γάσεται, ὡς τὴν τῆς ἡμέρας διπολλῶν πέν-
 ναγκαῖα. ῥῶν, λέγειν εἴωθε, σημερον ἔδεμίαν γράμ-
 μῶν ἤγαγον. ἔτις οἱ σπυδαῖοι τῶν νεανί-
 σκων ἔδεμίαν ἡμέραν ἐάσχει παρελθεῖν, ἐν
 ἢ σοὶ ὀπισθῶν, ἢ λόγῳ μέρῳ, ἢ αἰδῶς

Ἐπανα- πνας σωπιθῆαισι. πρὸς ταῦτῶν τὴν γράφι-
 λήψης ἐ- κλῶν ἀσκήσιν εἰάν τὰ ἀφελμῶτα τῆ σπυδα-
 ξείας, σκευάσαι τε ἐσπείξαι τὴν παιδείαν ὄργα-
 διαλέ- να, ἢ γὰρ εἰ ἐπαναλήψης καὶ ἐξετάσῃς ἐπι-
 ξῆς. Με- δε αἰ διαλέξῃς ἐμελεῖται χολαστικαὶ πρὸς-
 λέσῃς, & ἐλθῶσιν, ὅτι ἐστὶ ὅπως & (τῆ ἴσῃ τὸν πόνον
 δεῖ ὑπε- ἡμῶν εὐλογεῖν) ἢ σύνεσις, καὶ ἢ τῆ λέγειν
 ερεῖαν. καὶ γράφειν δύναιμις ἢ ἐν δρχῇ τῆ λόγῳ τῆ
 ἡμετέρῃ τέλῳ τῶν ἔργων ἡμῶν εἶναι ἐλέξα-
 μῳ, ἀπολαθῆσθ.

Es mult
 tam
 vnum
 dem
 Janu
 Stru
 & ad
 vum,
 gan
 pelles,
 ciffes,
 cere
 In stud
 elabo
 del orat
 connect
 ne in
 dia d
 positio
 iatione
 accoff
 fortu
 di,
 in
 oram
 in d

FAMILIARIA.

Et multa ediscendi laborem. Post cultura-
 ram memoria, quam dixi potissimum
 rerum cognitionis seu sapientia custo-
 dem esse, precipuum & maximè neces-
 sarium vera & solida eruditionis in-
 strumentum, est stili exercitatio diligens
 & assidua, ad imitationem ac formam eo-
 rum, qui prudenter & perspicue & ele-
 ganter locuti sunt, directa. Ut igitur A-
 pelles, quoties nullum sua artis opus fe-
 cisset, velut deplorans jacturam diei, di-
 cere solebat: Nullam hodie lineam duxi:
 Ita studiosi adolescentes nullam diem
 elabi sinant, in qua non vel epistolam,
 vel orationis partem, vel versus aliquot
 connectant. Ad hanc stili exercitatio-
 nem si utilisima paranda & confirman-
 da doctrina instrumenta, videlicet re-
 petitiones & examina, item, dispu-
 tationes & declamationes scholasticae
 accesserint, non dubium est, quin Deo
 fortunare labores nostros, recte judican-
 di, & dicendi ac scribendi facultas, qua
 initio hujus sermonis nostri, finem studi-
 orum nostrorum esse diximus, securu-
 ra sit.

Stili exerci-
 tatio diligens
 & assidua
 necessaria.

Repetitiones
 Examina,
 Disputatio-
 nes, Decla-
 mationes, no-
 genda-

Ex

COLLOQUIA

φιλομα- ἐκ πάντων ἡτῶν εἰρημίων ῥαδίως κατὰ μα-
 θῆς χρο- θέν ἐστιν, ὅτι ἔ φιλομαθῆς σχολαστικός ἐστιν, ὅστις
 λαστικός ἀλόγως καὶ ἀτάκτως πρὸς τὰ χράματα
 πῆς: πρὸς δάξει, καὶ κατ' ἡμέραν πάσους ἐν σχολῇ
 ἀναγνώσῃ ἀκρίτως ἀκροῦσθαι, καὶ πάντα τῶν
 καθηγητῶν ῥήματα συρράπτει, ἔραψιδίως πολ-
 λὰς σελίδας ἀναγνώσκει, ἔ δια πολλῶν συγ-
 γράφειων πλανᾶται· ἀλλ' ὅς τὸ πρῶτον τὸ τέ-
 λος καὶ τὸ σκοπὸν, εἰς τὴν πρὸς τὰ χράματα
 πρὸς δὲ σωζέειν δέ, συνετώως προορᾷ,
 εἶπε ἢ τὰ πρὸς τὸ ἐπιτυχάνειν τὰ τὰ τέ-
 λος ἀναγκαῖα νένεχούσης προαιρείται, μετὰ
 ταῦτα ἢ, ἐν τῷ ταῦτα πρὸς σπουδαίειν ἔ φυ-
 λάτῃ ἐνθύμησιν ἔ πρὸς δὲ, ἔ μελέτῃ, ἔ
 συνεχῆσαι, καὶ πόνον ὑπομένει. ἀλλ' ἐξαρ-
 κήτως νῦν εἰρηται πρὸς τῶν. Εγὼ μὲν, ὅστις
 τὸ ὀρθῶς μαθητῆσαι καὶ εὐφρονεῖν τὴν πρὸς τὰ
 χράματα πρὸς δὲ, ἀμὰ μὲν πρὸς ἀν-
 δρῶν τῆς παιδείας ἀληθῶς πετυχηκότων, πα-
 ραδοθέντα μέμνημαι, ἀμὰ ἢ ἰδία ἐμπειρία
 καὶ συνεχῆ τὰ μαθεῖν χεῖρὸς γνωθέντα ἐξη-
 κά, τῶν σοὶ ἀτμῆως καὶ πῶς μετέδω-
 κά. τῶ ἢ θεῶ εὐχομαι, ταῦτα σε τὰ μέγι-
 στα ὠφελῆσαι ποιῆν. Μαθητῆς, ὅσα σοὶ, ὠ διδά-
 σκαλεῖ,

FAMILIARIA.

Ex omnibus autem, quæ dicta sunt, ^{Diligens Scholasticus quis sit.} facile vides, quòd diligens Scholasticus non sit, qui in studijs sine certa ratione & ordine vagatur, qui omnes in schola lectiones quotidie sine judicio audit, omnia dictata excipit & rapsodias prolixas coacervat, vel quotidie magnum numerum paginarum perlegit, & per multos ac varios autores grassatur. Sed qui primum finem & metam, ad quam dirigenda sint studia, prudenter prospicit: Deinde media, ad finem illum assequendum necessaria, rectè eligit; Postea in Medijs illis parandis & tuendis præstat intentionem animi, curam, vigilantiam, assiduitatem & laborem. Sed de his quidem hæctenus. Ego quæ de ratione discendi & studijs rectè instituendis, partim à doctissimis viris tradita esse memini, partim propria experientia, & assiduo usu discendi cognita habui, ea tibi libenter & fideliter impertivi, quæ ut tibi magno usui sint, Deum toto pectore precor. Discipulus. Quæ tu, præstantissime præceptor;

COLLOQUIA

σκαλε κραλίσε, ωφι μὲν τῷ τέλει τ' ἐν τοῖς
 γραμμασι παροῦς, κ' ωφι τῆς τῆς μανθάνου
 τῆς εως, ε' ωφι τῆς τῆς κεφάλαια τῶν τεχνῶν
 ἐξ ἑνὸς βιβλίου, μετριοδῶς γεγραμμενα, μα-
 θειν. ε' τῆς κοινῆς τόπος συλλέγειν. ε' ωφι τῆς
 τῶν μνήμων ἀσκήσασιν, ε' ωφι τῆς ἀσκήσεως γε-
 φικῆς. ε' ωφι τῶν ἐπαλήψεων, καὶ ἐξετά-
 σεων, ἐπιδοθεὶς τῆς εως ωφι τῆς ἀγλέξεων ε'
 μελετῆ ἁπολαστικῶν, νυνεχόντως, καὶ ευχαρι-
 στως διελέχθης: ταῦτα ἔτις ἡεὼς ἀκήσοι,
 ὥστε ἐλπίσω ἐκεῖνα μὴ μόνον ἐμοὶ, ἀλλὰ ε'
 πλείστοις ἄλλοις οἷς τῆς τῶν μετὰ δὲ θῆναι μέλλω
 μάλιστα συνοίσην. Ἐπισημειωμένον ὅτι διδάσκα-
 λοις τοῖς τῆς σοφίας ἀληθινῆς κοινωθήσοι, ἰ-
 σόροπ. Ὁ τιμὴ καὶ μισθὸς εὖκ' ἀν' ἡύοιτο τὸν
 θεὸν τὸν παντός ἀγαθὸν κ' παιδείας σωτήριον
 αἴλιον ὄντα, ὡς δυνάμει μάλιστα ἐμετρώσοι
 ἀξίαν χάριν, ὧν εὐπέπονθα ἰσῶσθαι, ἀπο-
 δῆναι, ε' τῆς πόνος ἡμῶν εὐθύνην, ε' βοηθεῖν,
 ε' πάντας ἡμᾶς διδάσκειν τε ε' κυβερνᾶν, ἵνα
 τῶν χρησῶν κεχαρισμένα, καὶ τῆς Ἐκκλη-
 σια αὐτῆς καὶ ἡμῶν αὐτοῖς σωτήρια
 μανθάνωμεν ε' διδάσκωμεν,
 Ἀμὲν.

Τέλος τῶν ἀπολογῶν.

RECTE STUDENDI.

ceptor, de sine studiorum nostrorum, de ordine certo discendi, de summis artium ex uno aliquo libello methodicè scripto discendis: de colligendis Locis communibus: de excolenda memoria: de exercitatione Stili: de repetitionibus & examinibus: item de Disputationibus & Declamationibus Scholasticis, prudenter & graviter discussisti, hæc tanta cum voluptate audiui, ut sperem illa non solum mihi, sed & pluribus alijs, cum quibus ipsa communicare decrevi, utilissima fore, cum autem sciam, Præceptoribus qui veram sapientiam nobis impertiunt, parem honorem & pretium à nobis referri non posse, Deum fontem omnis boni & doctrinae salutaris toto pectore oro, ut tibi pro tuis in me amplissimis beneficijs cumulate gratiam rependat, & labores nostros gubernet & adjuvet, & nos omnes doceat & regat, ut Christo grata, & Ecclesia ipsius, ac nobis ipsis salutaria discamus & doceamus

A M E N.

Finis Colloquiorum.

I

IN

IN ORATIO-
NEM CLARISSIMI
VIRI,
D. JOHANNIS POSSELI
EPIGRAMMA.

Maxima pars hominum non cernit quomodo
vivat ;

Cum vixit , primùm vivere discit homo.

*Maxima pars juvenum non cernit , quomodo di-
scat :*

Discere discit , ubi se didicisse negat.

Lex divina pie nobis sit regula vitæ,

Regula discendi ritè sit ordo bonus.

Hæc quem perspicuis pingens Oratio signis

Auro est digna, Cedro digna, probanda Scholis.

Iohannes Frederus D.

DE
DIS
ces
JOH
congre
minibus,
stimonia
nis oratio
bus audit
enda & m
ne, redde
literarum
tim spon
enim ad

DE RATIONE

DISCENDÆ AC DO-

cendæ linguæ Latinæ &

Græcæ

Oratio

JOHANNIS POSSELI.

UM MULTA SA-
PIENTER A MAIO-
ribus nostris inventa at
que instituta sunt, tum
nihil præclarius, quam
quod in publicis hisce,

congressibus non solum idoneis ho-
minibus, honesta vitæ ac eruditionis te-
stimonia tribui, sed etiam de rebus bo-
nis orationes haberi voluerunt, qui-
bus auditis, juvenes partim de suscipi-
enda & ingredienda studiorum ratio-
ne, rectè erudirentur, partim ad amorẽ
literarum & virtutis excitarentur, par-
tim spontè currètes exacueretur. Non
enim ad ostentationem eloquentiæ

I 2

aut

DE LINGUA

aut doctrinæ orationes nostras reci-
tamus : Sed ut imperator bonus &
industrius instructa acie , tyronibus
certa quædam pugnandi præcepta dat,
perterritos à timore deducit , & para-
tos ac fortes milites ad strenuè pugnan-
dum hortatur ; Ita nos in hisce con-
ventibus & imperitiores docere , &
languentes excitare & paratos ac ple-
no gradu ingressos , ad verum decus
inflammare solemus. Hi fines cum
nobis in dicendo propositi sint , non
dubium est , quin omnes sapientes vi-
ri , cum multos alios veteres & hone-
stos mores tum hos scholasticos gra-
dus & spectacula Promotionum , in
quibus de eiusmodi bonis rebus disse-
rimus , magnificent , colant , & omni-
bus modis ornanda ac conservanda
esse putent.

Cum autem mihi hoc tempore of-
ficij ratio dicendi necessitatem impo-
nat , & Encomia hominum præstan-
tium , ac rerum , omnium consensione
laudatarum , Item *περὶ ἀνέσθεις* & adhorta-
tiones

LATINA ET GRÆCA.

rationes utiles ab alijs, qui eloquentia valent, sæpe hîc recitatæ sint, breviter indicare decrevi, qua ratione Lingua Latina & Græca commodè discenda & docenda sit. Hoc argumentum, etsi oratorem plenum atque perfectum requirit: tamen cum non tam verba & actio dicentis, quàm res, quæ dicuntur spectandæ sint, dicam de hac materia illa, quæ partim ipse longo usu, partim aliorum prudentum hominum iudicio ac testimonio edoctus, vera esse, & cum re ipsa congruere, iudicabo. Ac à vobis Clarissimi viri, & studiosi iuvenes, amanter peto, ut me, quod vestra sponte facitis, benignè attentèque audiat. Perficiam enim, Deo iuvante, ut me de re tam utili & necessaria, non omnino ineptè aut perperam dixisse fateamini.

Locus domicilitatis.

Primum autem mihi videtur de tempore quo pueri in scholas Latinas ducendi, & qui labores ipsis imponendi sint, Deinde de exercitijs scribendi, & ratione emendandi scripta, Postea

*Partitio
pr
nis in qua
tuor mem.
bra.*

I 3 quando

DE LINGUA

quando Græca proponi, & quo ordine
& modo illa tradi debeant. Postremò
de exercitijs Græcis, esse dicendum.

1. *Membrò.* Pueri literis abhibendi sunt anno æ-
tatis sexto vel septimo, si omnino fieri
potest. Tunc enim ingenia, non planè
stupida & tarda, ad percipiendam do-
ctrinam idonea sunt. Et simul ac Lati-
na legere noverunt, proponendæ sunt
illis octo partes Orationis ex puerili a-
liquo libello compendiosè scripto, &
assuefiant ad ediscenda paradigmata
Declinationum & Conjugationum, &
Vocabula Rerum ex compendio Ha-
driani Iunij, aut simili libello, cujus
Germanica versio cum puerorum idi-
omate congruat. Quorsum enim atti-
net, pueros, psittaci more verba non
intellecta reddere, & eos inutili labore
onerare? His addatur Cato, & similia
dicta sententiosa, ex proverbiiis Salo-
monis & Syracide, propriè & Latinè
redditis, (hi duo enim Autores, omnes
Gnomologos scriptores & rerum bo-
nitate, & figurarū venustate longè su-
perant)

LATINA ET GRÆCA

perant / quæ pueris propriè & perspicuè explicantur, & in cujus repetitione singulæ voces examinentur, ut & partes Orationis probè novisse, & exactè Nomina & Verba inflectere pueri discant.

In his cum annum unum aut alterum exercitati sunt, proponenda est illis Grammatica Latina, breviter & nervosè summam artis continens, quæ assiduè tractanda, inculcanda, & exemplis ex probatis autoribus desumptis, illustranda est. Neque in his præceptis nimis diu magister immorabitur, ut & quidem aliquando fit, & ego memini, in quadam Schola, integro quinquennio Grammaticam ad finem perductam esse, cum industrius præceptor sex mensium spacio eam facile absolvere possit. Neque propter aliquos hebetes & stupidos, alij bonæ indolis pueri negligendi sunt. Sæpè enim magistri una & eadem opera multis, isque diversi progressus discipulis, inservire volentes, alios, bono ingenio præditos,

DE LINGUA

remorantur & impediunt, His igitur qui jam superiorem classem ascenderunt, Epistolæ Ciceronis, & similia scripta, proponenda sunt.

*Refutatio
opinionis
quorundam.*

Ut autem pueri non nimis diu in discendis præceptis Grammatices detinendi sunt: Sic damnanda & exploranda est illorum sententia, qui liberalia ingenia labore ediscendi præcepta, non oneranda, sed Linguam Latinam lectione bonorum autorum tantum discendam esse dicunt. Et si enim præcepta & Regulæ Grammaticæ ad rectè loquendum & scribendum non sufficiunt: tamen propter maximas & necessarias causas, diligenter, & accuratè disci debent.

Grammaticæ præcepta accuratè discenda sunt.

Quid secundæ classis pueris in explicacione autorum præcipuè indicandum sit.

Et quia his pueris, quos secundæ classis auditores nomino, non tam sapientiæ seu rerum, quàm orationis formandæ causa, Autores proponuntur, præceptor, ut singulari diligentia vim & significationem, ac pondera verborum, item similium seu synonymorum differentias, phrasas, compositionem, &

LA
& sim
nem, p
Quod q
polsit, o
quæ loc
cedant
rentiam
in quib
tur, in
melatin
& purè d
bere, a
amare p
Quintili
fecisse, c
Auto
ne sine
gantur,
Autorum
stat enim
lim te
vobis
similimo
Qu
tempore

LATINA ET GRÆCA.

& similem effingendæ orationis rationem, pueris monstret, operam dedit. Quod quò rectius & commodius fieri possit, ostendat in scriptis Ciceronis, quæ locutiones à materna lingua discedant, quomodo hanc vel illam sententiam germanicè explicaremus, item in quibus vernaculam linguam imitemur, in quibus verò non; ut hac ratione latinitatem à germanismis separare, & purè & eleganter latinè loqui & scribere, ac Ciceronis scripta imprimis amare pueri discant, memores dicti Quintiliani: Ille sciat se multum profecisse, cui Cicero valdè placebit.

Ante omnia autem cavendum est, ne sine discrimine scriptores prælegantur, & pueri varia & multiplici *Non varij autores pueris proponendi.* Autorum auditione turbentur. Constat enim plerosque Autores, non solum toto orationis genere; sed etiam vocibus & loquendi modis inter se dissimilimos esse.

Quod multi boni viri hoc nostro tempore, qui magnum laborem & studium

DE LINGUA

dium in scientia aliqua præclara & utili posuerunt; priventur tamen vera illa gloria, quod non literata oratione, ea quæ tenent, vel proferre, vel literis mandare possint, nulla alia causa est, quàm infelicitas primæ ætatis, quæ aptis lectionib. & necessariis exercitiis, ad Linguam Latinā informata non est.

*Capnionis:
dictum.*

Audio doctissimum virum Iohannem Capnionem interrogatum, cur hoc tempore homines non tam docti essent; quàm temporibus Ciceronis & Quintiliani, respondisse; illos tunc habuisse paucos libros, eosque bonos, quos diligenter & assiduè legendo sibi familiarissimè cognitos fecissent; nūc autem se obruere homines varietate & copia librorum. Si verè cogitare volumus, non omnino erravit Capnion. Nusquam enim est, qui ubique est. Et qui, quò destinavit, pervenire vult, unam sequatur viam, non per multas vegetur: non ire istud, sed errare est, ut verè & sapienter Seneca dixit. Quare explosa è ludis puerorū præcipuè Auctorum

LATINA ET GRÆCA.

torum multitudine, unum genus sermonis idque optimum proponatur, in quo tantisper detineatur, dum omnia purè & latinè proferre, & autoris vim ac elegantiam loquendo & scribendo utcunq; exprimere possint. Et dum ad alios veteres & recentiores scriptores tutò admittentur, quos non minori cū utilitate quàm iudicio, pervolutabunt.

De exercitio latinè loquendi hîc non dicam. Sciunt enim viri docti & sapientes, id omnino necessarium esse, & sine magno discentium incommodo negligi aut omitti nō posse. Qualia autem exercitia pueris proponenda sint, paucis indicabo, si prius, quibus virtutibus ludimagistri & pædagogi præditi esse debeant, dixerò.

*Exercitium
Latinè lo-
quendi in
Scholis ne-
cessarium.*

Primum necesse est eos, qui alios utiliter erudire volent, Latinè doctos esse: & vias ac rationes docendi expeditissimas tenere: & humanitate ac facultate delectandi & excitandi pueros valere.

Quomodo

DE LINGVA

Quomodo enim potest alios docere qui ipse pure & emendatè loqui non potest, nec id ipsum loquendo & pronunciando præstare, quod à suis discipulis requirit?

Deinde cum maximam vim habeat ad felicem in studijs progressum via & ratio docentis, prudens magister omnia dextrè & explicatè proponet, & discipulos in illis, quæ proposita sunt, utiliter exercebit, id autem, quomodo fieri debeat, suo loco clarius ostendemus.

Quantum verò Humanitas præceptoris & alacritatis & amoris erga bonas literas adfert, tantum sævitia & crudelitas teneros & imbecillos animos frangit, & à studijs deterret. Quare meminerint præceptores, se erga discipulos, ut erga filios, affectos esse oportere, nec vel nimia austeritate, vel plagis, vel diris execrationibus, igniculum à natura datum, extinguere, sed potius comitate paterna excitare, & inflammare debere.

Neque

LATINA ET GRÆCA

Neque verò hæc ita accipienda *Occupatio.*
sunt, quasi pueri ignavi & contumaces debita pœna coercendi non sint, aut virgis in Scholis omnino non sit utendum, ut quidem nonnulli existimant. Nam ut pius & *Φιλόσοφος* pater educat liberos suos, non solum per *νοθεσίαν* seu doctrinam, sed etiam per *παιδείαν*, hoc est, per assuefactionem, quotidiana exercitia, exempla, & tempestivas castigationes (nam hæc quatuor appellatione disciplinæ continentur) & memor dicti Salomonis: Pater qui parcit virgæ, odit filium suum: pueros petulantes ferula cædit, eamque in conspectu liberorum collocat, ut semper incurrens in oculos, eos in disciplina retineat, & lasciviam coercet: Ita præceptor, qui parentum vicarius est, & eorum partes sustinet, in institutione discipulorum iisdem medijs utendum est, quare nec virgæ, nec aliæ opportuna animadversiones, ex Scholis tolli aut debent aut possunt. Est enim metus pœnarum velut *ἐργασίας*,
&

Virgæ opportuna castigationes, ex Scholis tolli non possunt.

DE LINGVA

& custos officij ac diligentia discipulorum, sine quo, maximè in hac delira mundi senecta, cum mores juventutis ad nimiam ignaviam & contumaciam incubuerunt, florens illa ætas in officio retineri non potest. Sed in omnibus modus servandus est, & ira removenda, cum qua nihil rectè fieri, nihil considerari potest.

2. Membrũ,
De exercitiis scribendi.

Sed jam ad id, unde digressus sum, revertar. Primum scribendi exercitationis genus est, puero illa, quæ in Cicerone observanda esse audivit, temporibus, personis, locis, rebus etiam nonnihil commutatis, Germanicè redita proponere, quæ ad imitationem Ciceronis in Latinum sermonem convertat.

Ratio emendandi scripta.

Ratio autem emendandi scripta omnium optima & simplicissima est, Non præceptoris arbitrio, sed ipsius Ciceronis judicio, pueri compositionem emendare, illiusq; epistolam vel locum, ex quo scribendi argumentum desum-

LATINA ET GRÆCA.

desumptum est, velut exemplar & speculum, in quo videat, quid suo labori desit; ei proponere. Nihil autem perniciosius studijs Linguæ Latinæ accidere potest, quàm quod pueri neglecta omni imitatione, à suis magistris magis, quàm à Cicerone ipso, & similibus autoribus bonis, latinitatem discere coguntur. Accedit eò quod illa sæpe præceptores pueris vertenda præscribunt, quorum vel appellationes vel loquendi modos, nunquam antea audiverunt, imò quæ ipsi pædagogi, quomodo rectè & propriè reddenda sint, ignorant. Quare ante omnia cavebit præceptor, ne puerum vel scribere, vel loqui permittat, nisi istis modis & rationibus, quas non à se, sed ab optimis autoribus didicerit. Quod si tale argumentum propositum est, cujus exemplum integrū in Autore non extat, ut nec semper extare potest, emēdator illud ipsum argumentū quod discipuli tractarunt, proprijs verbis & phrasibus præclarè retextum & elaboratū illis proponat.

DE LINGUA

proponat, in quo sicut & in Cicerone cernant. quid suo scripto desit, & quantum ab illa forma discrepet.

*Secundum
exercitij ge-
nus.*

Deinde ubi aliquandiu in hoc exercitio versati sunt, & in eo aliquid profecerunt, ad majora deducendi sunt, & curandum, ut Ciceronis scripta faciliora, & præcipuè Epistolas ad verbum à Præceptore germanico sermone redditas, non inspecto exemplari, suo Marte latinè vertant, quæ ad eundem, quem dixi, modum emendandæ sunt. Quod si assiduè fit, non dubium est, quin faciliè pueri ad purè & eleganter scribendum assuefiant. Ut enim, cum in sole ambulamus, etiam si ob aliam causam ambulemus, tamen coloramur: Sic fieri non potest, quin cum hoc modo puer exercetur, ejus oratio assiduo illo usu & consuetudine coleatur, & puritatem ac suavitatem quandam Ciceronianam redoleat.

*Tertium
genus.*

Tertium exercitij genus est, orationem latinam alijs verbis latinis, & Ciceroni usitatis, exprimere. Verùm

id

LATINA ET GRÆCA

id exercitium non ad hos pueros, sed ad perfectiores, & eos magis, qui characterē orationis effingere, quàm qui latinè tantū loqui & scribere discunt, propriè pertinet.

Ut autem hæc scribendi exercitia diligenter & fideliter colenda sunt: sic & Latinè loquendi exercitatio, de qua paulò antè dixi, nequaquam negligi debet. Quod quò rectius fieri possit, custodes seu coricæi constituendi sunt, qui & juniores Teutonicè loquentes, & grandiores vel Germanismis vel Solœcismis, vel denique Barbarismis utentes, annotent, & ad magistrum deferant, à quo justa pœna afficiantur. Utrumq; enim exercitium, latinè scribendi & loquendi, in latinis scholis vi- gere debet, nec alterum ab altero separari potest. Nam ut prudentis & industrii informatoris est, illa quæ singulari studio observanda, exercenda & imitanda sunt, puero indicare & proponere: sic is eadem, non solum scriptio- ne, sed etiam locutione, imitabitur.

*Exercitium
latinè loque-
di qua ra-
tione colen-
dum sit.*

K

Dixi

DE LINGVA

III.

*Membrum
de studio
Græcæ lin-
guæ.*

Dixi de ratione servanda in insti-
tuendis pueris in lingua Latina, usque
ad annum ætatis undecimum, aut
duodecimum; restat nunc, ut de ratio-
ne tradendæ & discendæ linguæ Græ-
cæ, breviter differam.

*Cur pauci
mediocrem
Græcæ lin-
guæ notitiã
consequan-
tur.*

Quod pauci nostrum mediocrem
aliquam Græcæ linguæ cognitionem
consequuntur, vel quod studium ejus
nobis perdifficile videtur, nulla alia
causa est, quàm quod aut serius hoc
studium suscipimus, aut si suscipimus,
frigidè in eo versamur, nec eo ordine
& modo, quo decet, in eo progredi-
mur. Ut autem in omnibus alijs re-
bus, rectè, tempestivè & feliciter perfici-
endis: sic & in discendis literis Græ-
cis, ordo conveniens omninò necessa-
rius est.

*Vocabula
Græcæ.*

Quare ubi ab anno ætatis sexto
vel septimo, usque ad annum undeci-
mum in Latina lingua, ea, qua dixi,
ratione, pueri exercitati sunt, (his e-
nim sex annis, nisi planè tardi & indo-
ciles sunt, Linguam Romanam utcun-
que

LATINA ET GRÆCA.

que discere possunt) Græca vocabula ex Evangelijs, ut vocant, Dominicalibus, ipsis proponantur, quorum quotidie aliquot ediscant, recitent, & octavo quoque die illa, quæ præterita hebdomate didicerunt, ab initio repetant. Ut enim liberalia ingenia facillimè res bonas arripiunt & addiscunt: sic eadem ipsis facilè excidunt, si non diligenti & assidua repetitione inculcentur. His paradigmata Declinationum & Conjugationum Græcarum addantur, in quibus certis diebus exercendi sunt.

In hoc studio cum annum consumpserunt, Evangelia Græca, nō inspecta versione latina interpretari jubebuntur. Et quia hujus classis auditoribus nunc Grammatica Græca integre proponitur, non solum in Nominum ac verborum inflexionibus, sed etiam in temporibus verborum Activæ, Passivæ & Mediæ vocis formandis, ac Regulis Græcæ Syntaxeos præcipuis & maximè

*Evangelia
Græca.*

*Formanda
tempora
verborum.*

DE LINGVA

Græca Syn- necessarijs cum uno & altero exemplo
taxis. ediscendis, operam ponent.

Grammati- Diligenter autem & accuratè, ut
ca Græca dixi, hisce pueris Grammatica Græca
diligenter ediscenda est, quam qui tenet, sciat se
discenda. maximam partem molestiæ, quæ in di-
scenda hac lingua suscipienda & per-
ferenda est, devorasse.

Qui auto- Proponi autem quatuordecim,
res his disci- quindecim vel sedecim annorum ado-
pulis propo- lescentulis debent: Socratis oratio ad
nendi sunt. Demonicum & Nicoclem, & illa, quæ
Nicodes inscribitur, Plutarchi Pæda-
gogia, faciliores & lepidiores Dialogi
Luciani, & Fabulæ AEsopi, ex quibus
præter verborum copiam, Phrasas &
variarum rerum appellationes, ma-
gnam sapientiæ partem de gubernan-
dis consilijs, actionibus & moribus, si-
ne ullo tædio tenera ætas discere pot-
est. Et quia varietas delectat, ac vo-
luptatem parit, Græca Poëmata, cujus-
modi sunt, Aurea Carmina Pythago-
ræ, Phocylides & postea Hesiodus, ac
quidam

LATINA ET GRÆCA.

quidam libri Homeri, lectioni oratorum admiscendi erunt.

His auditoribus, singulis septimanis breve argumentum latinum proponendum est, quod ad imitationem Isocratis, Demosthenis, & similium Autorum, in Græcū sermonem convertant. Nam ut in Latina Lingua optimos quosq; autores & legimus & imitamur: Sic & in Græca idem facere, & nostram orationem ad Græcorum autorum sermonem effingere debemus. Nec imitandi sunt, qui ex Dictionario, vel Synonymis Græcis epistolas græcas, aut versus confarcinare solent.

Debet etiam hisce, de quibus dixi, discipulis, liber aliquis Epistolarum Ciceronis, qui facilior & elegantior videbitur, proponi, quem ordine Græcè vertant, & Præceptorum certis horis exhibeant. Hoc enim si fecerint, eadem operâ puritatem latini sermonis & Græcam linguam addiscent.

III.

Membrum:
De exercitijs Græcis.

K 3

Emen:

DE LINGUA

Emendandi autem hæc scripta via

*Ratio emē-
dādi Græca
scripta.* expeditissima est, primùm vitia, si quæ
sunt, comiter indicare, & vel ipsum

Autorem, ex quo argumentum scri-
bendi depromptum est, vel præcepto-
ris elaboratam versionem, quam cum
sua conferant, ipsis ob oculos ponere.

Ad hoc utile exercitium, & illud acce-
dere debet, ut certis quibusdam horis
nihil aliud ipsis loqui liceat, nisi Græ-

*Loquantur
Græcè.*

cè. Ut enim in Lingua Latina, sic &
in Græca illa, quæ puer audivit, non so-
lum scribendo, sed etiam loquendo ad
usum transferre docet.

Occupatio.

Neque est quod quisquam verear-
tur, ne pueri difficultate quadam aut
obscuritate, à studio hujus Linguae
deterreantur. Nam ut ipsi naturâ

peregrinarum Linguarum amantes
sunt, easque facillè addiscunt; sic nul-
la alia lingua jucundior est, nec sua-

*Græce lin-
gue suavi-
tas.*

viore sono auribus illabitur, quàm
Græca. Quare ut requies suave con-
dimentum laboris est, ut Græcum di-

ctum,

LATINA ET GRÆCA.

Etum, ἡ ἀνάπαυσις τῶν πόνων ἀγρυμνα-
 ῖου, monet: Ita Græcarum literarum
 studium reliquis discendi laboribus
 non modo tædium nullum adfert, sed
 eos etiam jucundiores reddit, & qua-
 dam oblectatione ac voluptate tan-
 quam sale perspergit.

Quod autem de Græcæ Linguæ stu-
 dio ejusque exercitijs hætenus dixi,
 non ita intelligendum est, quasi interea
 Latinæ lectiones prorsus omittendæ
 aut seponendæ, vel etiam Musica, A-
 rithmetica, & initia Dialectices & Rhe-
 torices, his grandioribus non unâ
 tradendæ sint. Debet enim simul ac
 Latinæ Linguæ fundamentum jactum
 est, utriusque Linguæ Latinæ & Græ-
 cæ, studium simul in scholis florere &
 dominari. Maximè cum hæc Lingua-
 rum inter se collatio tantas habeat
 opportunitates, ut utramque hoc mo-
 do & citius & facilius simul, quàm
 alteram separatim pueri discere pos-
 sint. Ut enim Latina Lingua sine

*Alia occupa-
 patio.*

*Lingua La-
 tine & græ-
 cæ studium
 debet simul
 in scholis
 florere.*

DE LINGVA

Græca non intelligitur, sic nec Græca sine Latina explicari & tradi potest. Cæteræ etiam artes, quarum modò mentio facta est, cùm recreationis, cùm utilitatis & necessitatis causa, simul cæteris Latinè & Græcè discendi laboribus admiscendæ sunt.

De exercitijs illorum, qui ætate & doctrina proveciores sunt.

Debent autem illi, qui ætate & eruditione proveciores sunt, illustres autorum locos, insignes narrationes & historias, ex Græca Lingua in Latinam, & ex Latina in Græcam vertere.

Regula in versione observanda.

Sed meminerint studiosi, in convertendis è Græca Lingua in Latinam, & contra scriptis non semper verbum ex verbo exprimendum esse, sed dandam esse operam, ut si quid abhorreat à consuetudine & more ejus sermonis, in quem aliquid convertetur, id omittatur omnino. Quod à se observatum in convertendis orationibus adversarijs Aeschinis & Demosthenis Cicero affirmat. Sic enim in libro de optimo genere oratorum scribit:

bit: Quorum ego orationes, ut spero, ita expressero, virtutibus utens illorum omnibus, id est, sententijs, & earum figuris, & rerum ordine, verba *Repetit in regula.* persequens eatenus, ut ea non abhorreant à more nostro. Est igitur Ciceronis de verbis convertendis sententia, ea persequenda esse duntaxat, qua à more illorum, in quorum linguam usumque convertentur, non abhorrebunt.

Vt autem studiosi Græcarum literarum optimum exemplar habeant, *Quod exemplar in conspectu habendum & imitandum sit.* quod in convertendis jungendisque Græcis cum Latinis imitentur, cum alios ex Apologia, Phedone, Phædro, libris de legibus & de Repub. Platonis locos, à Cicerone latinè redditos, tum librum Ciceronis de Universitate, cum ea parte Timæi Platonis, cui responderet, diligenter & attentè inter se jungent, conferent, & cum primum aliquid scire græcè cœperint, ad imitandum sedulò sibi proponent; quod si fecerint, non modò elegans dicendi

genus, quod apud Ciceronem perpetuum est, discent, sibi que comparabunt: sed etiam Græca facilius intelligent, & disertius explicabunt.

*Obiectio, &
ejus refutatio.*

Sed fortè obijciat aliquis, & esse & fuisse nonnullos, qui serò admodum, cum quidem ætate provecti essent, primùm literas discere cœperint, & tamen illos in utraque lingua præclaros progressus fecisse. Fateor esse ingenia quædam eximia atq; illustria, quæ celeriter, quod docetur, arripiant, & brevi tempore multum proficiant. Sed hoc adjungo, ut horum exempla confirmant dicta, τῷ ἔργῳ πάντα πείσμα, amor omnia pervia sunt, item διὰ καρτερίας καὶ φιλοπόνης ἔθεν τῶν ὀντων ἀρετῶν ἀνάλατον πέφυκε. Tolerantia & industria nihil in rerum natura bonorum est, quin acquiratur: Item, Labor omnia vincit improbus. Sic nemo illis exemplis ad excusandam ignaviam suam & negligendam discendi occasionem, abuti debet. Non enim
cuius

LATINA ET GRÆCA.

cuivis contingit adire Corinthum. Ac quemadmodum heroica facta sunt supra regulam, & mediocres homines intra metas regulæ manere debent: ita nemo debet temerè talia præstantium hominũ, quibus per fortunam vel alias causas, citiùs literas attingere nõ licuit, exempla imitari, & occasionem, si quæ datur in pueritia discendi literas & linguas, negligere, maximè cum ars sit longa, vita autem brevis, ut verissimè Hippocrates initio suorum Aphorismorum inquit.

Quid? quod natura ipsa sic hominis vitam dispertivit, ut prima ætas linguæ, media eloquentiæ, postrema usui & communi utilitati tribueretur: quam si tanquam ducem sapientissimum sequemur, puer ab incunabulis, usquè ad annum decimum quartum aut decimum sextum, linguis & politioribus literis informandus erit. Ita poterit postea ea studia suscipere & tractare, quæ ipsi emolumentum & hono-

Argumentum à natura sumptũ,

DE LINGVA

honorem, Ecclesiæ verò & Reipublicæ utilitatem immensam pariant. Sed dolendum est, hunc ordinem à natura præscriptum, & omnium sanorum hominum iudicio approbatum, multis modis, turbari. Nam vel Præceptores sive ignorantia, sive ignavia, sæpè iustum instituendi ordinem non servant, vel adolentes sine pennis, ut in proverbio est, volare volunt, & neglectis linguis ac humaniorib. disciplinis, ad superiores artes, Theologiam, Iurisprudentiam, vel artem Medicam se conferunt: vel præpostero ordine, incedentes, in Linguarum studijs, sine suo & aliorum hominum fructu consenescent. Quod ne fiat, magistri periti & ad docendum idonei, liberalibus stipendijs conducendi, & Scholis præficiendi sunt, ex quibus, qui puro ornatoque sermone, superiora studia illustrare, exornare & propagare possint, emittantur, quod, ut ego quidem arbitror, rectè & commodè fieri poterit, si implorato Dei auxilio, sine quo irrita

*Incòmoda
ex mala in-
stitutione
probenien-
tia qua ra-
tione vitari
possunt.*

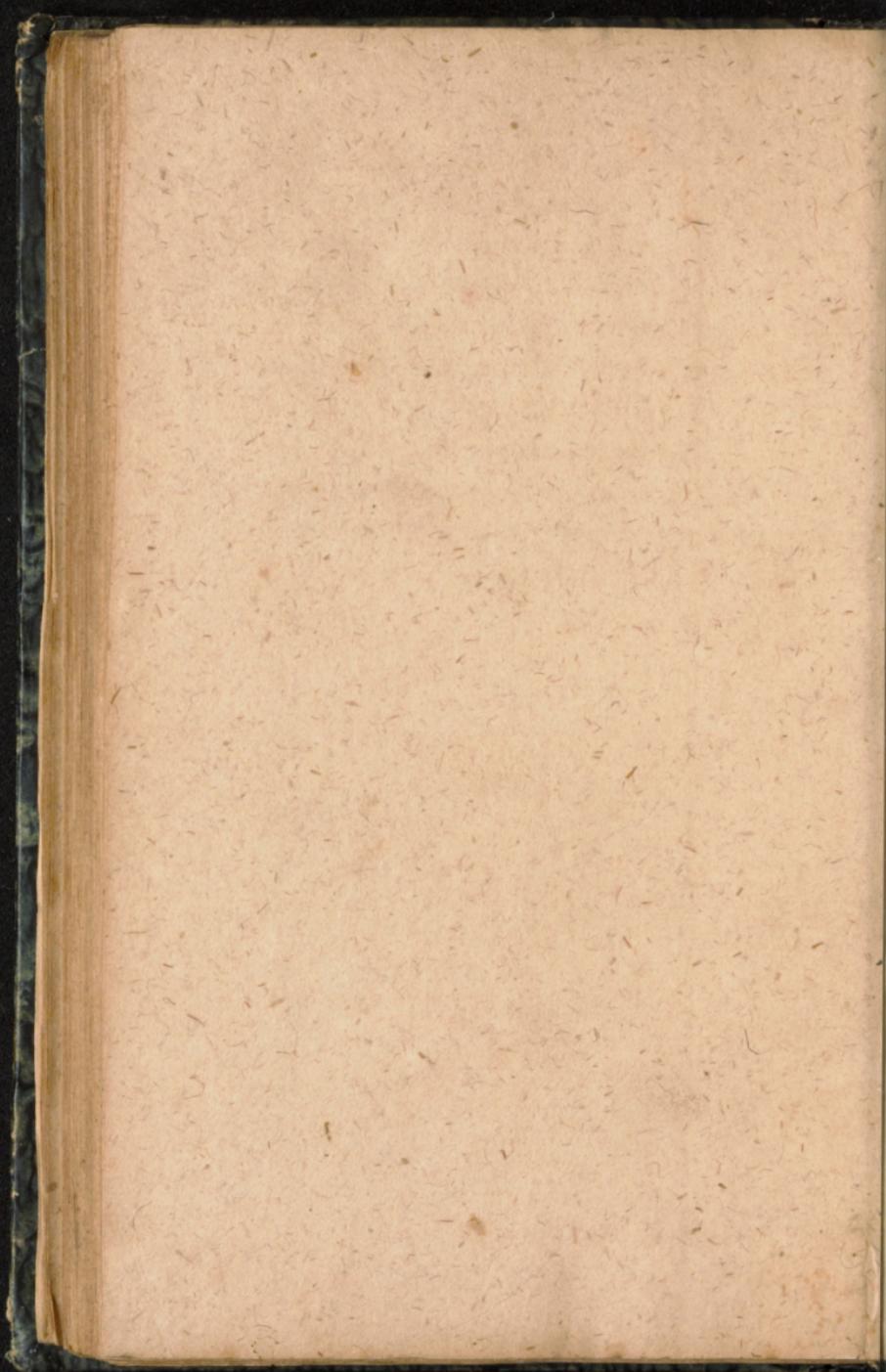
irrita
do, on
tion
scendo
de Lin
& doce
eti non
placere
enim o
men vi
cio

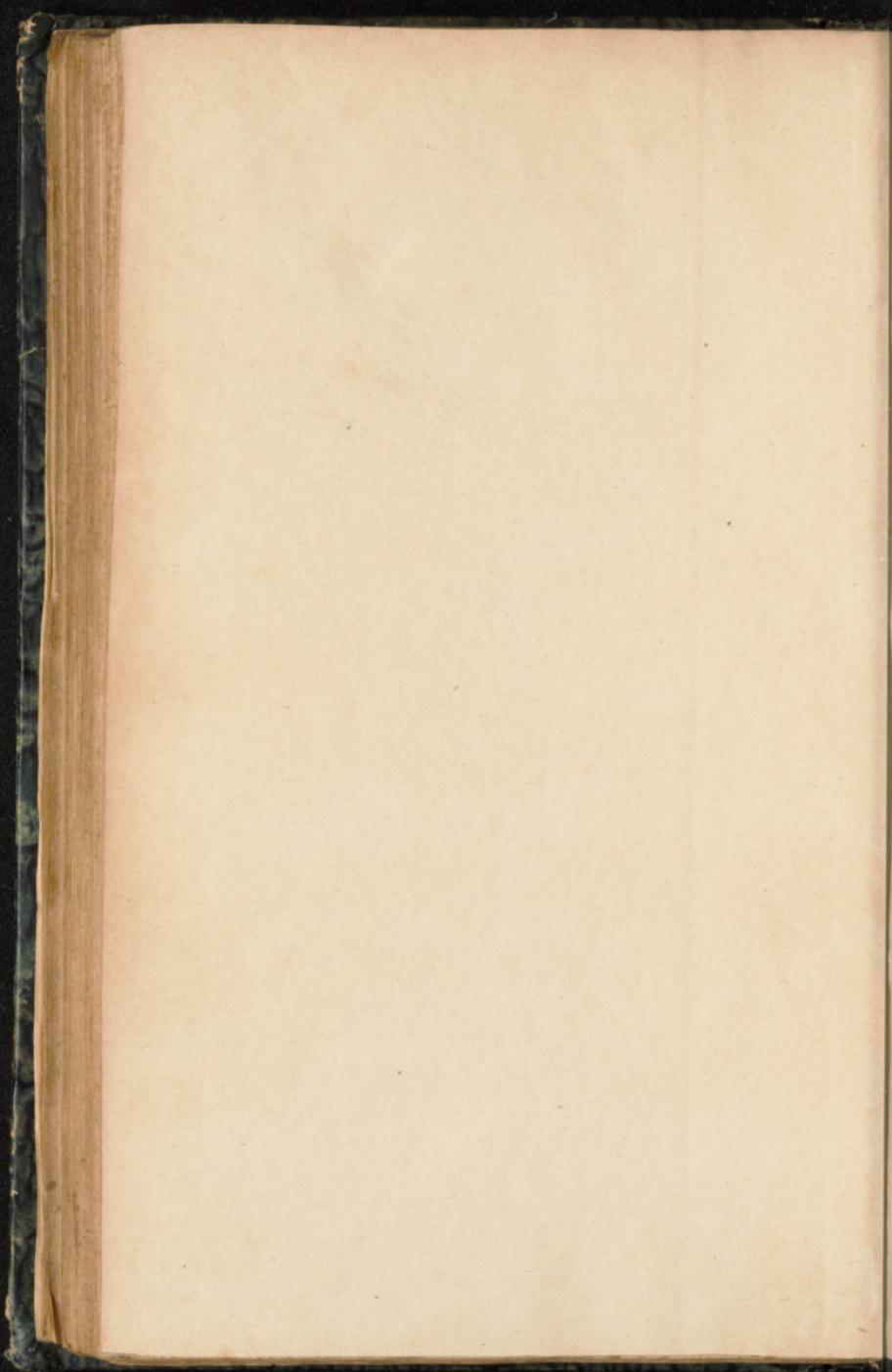
LATINA ET GRÆCA.

irrita est omnis humana industria, or-
do, qui ut cunque à me hac brevi ora-
tione delineatus est, in docendo & di-
scendo servabitur. Hæc habui, quæ
de Lingua Latina & Græca discenda
& docenda, hoc tempore dicerem, quæ
etsi non omnibus placebunt, ut nec
placere debent, vel possunt, (Quis
enim omnibus satisfacere potest? ta-
men viris doctis, & usu peritis, ac judi-
cio certo rem ponderantibus
omniñò probatum ita
confido.

D I X I.

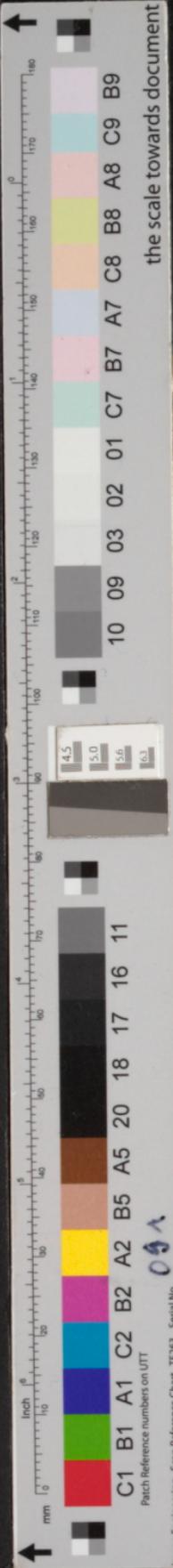

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn778715949/phys_0168

DFG

GRÆCA.
 Græca vocabula
 ant, Dominicali-
 ar, quorum quo-
 t, recitent, & o-
 , quæ præterita
 t, ab initio repe-
 lia ingenia faci-
 ant & addiscunt:
 excidunt, si non
 repetitione incul-
 nata Declinatio-
 num Græcarum
 certis diebus exer-

annum consum- *Evangelia*
 æca, nō inspecta *Græca.*
 pretari jubebun-
 siss auditoribus
 æca integre pro- *Formanda*
 in Nominum ac *tempora*
 us, sed etiam in *verborum.*
 A Activæ, Passivæ
 ndis, ac Regulis
 cipuis & maximè
 necess.